

»ZA« za večji in modernejši Litostroj

Natanko 30 let po ustanovitvi in izgradnji podjetja se je v Litostroju izoblikovala potreba po nadaljnji razširitvi in modernizaciji naše tovarne. Ta zamisel je bila toliko bolj realna ob ugotovitvi, da v družbeno zavest čedalje bolj prodira spoznanje, da je strojegradnja eden glavnih in osnovnih kazalcev razvojne stopnje vsake družbe. Strojogradnja ustvarja naprave, ki so osnova za sleherni proizvodnjo, od jekla in cementa do energije in transporta. Stanje strojegradnje je torej tudi najvažnejše kazalo stanja ustvarjalnih sil družbe, tako rekoč akumulacija njenega znanja.

Dolžnost vsake družbe je, da neguje in izpopolnjuje svojo strojegradnjo kot element samohranitve in obrambe. Brez tega ni napredka in neodvisnosti. In obratno: razvita strojegradnja je osnova gospodarske ekspanzivnosti in agresivnosti, s čimer je mišljena vsevečja konkurenčna sposobnost in prodornost na tujih trgih. Litostroj je iz te zavesti nastal. Dolžnost nove generacije, ki je nasledila 30-letno delo in znanje, da nadaljuje z razvojem in s tem še vnaprej zagotavlja Litostroju mesto in sloves enega vodilnih podjetij strojegradnje v Jugoslaviji.

Te misli so nas vodile k načrtovanju temeljnih smeri razvoja naše delovne organizacije v desetletju 1977—1987 z investicijskimi programi v:

1. razširitev proizvodnje transportnih vozil,
2. razširitev proizvodnje procesnih naprav,
3. rekonstrukcijo obratov jeklovarne,
4. rekonstrukcijo obratov težke strojegradnje,
5. gradnjo prostorov inštituta za raziskave, razvoj in projektiranje in
6. nakup računalnika.

Osnovni koncept investicijskih vlaganj so samoupravni organi obravnavali in sprejeli v aprilu in maju 1977. Na podlagi tega in po ocenah, ki so bile takrat

izvršene brez ustreznih tehničnih in ekonomskih izračunov, smo sprejeli »Samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v letih 1977 do 1982«, ki je predvideval investicijska vlaganja v višini 1,328.000,00 dinarjev.

Po tej načelni odobritvi investicijskih vlaganj smo začeli izdelavo investicijskih projektov, v katerih pa so vse investicije že tehnično in ekonomsko podrobno obdelane in iz katerih sledi, da je vrednost skupnih investicij po programu, kot smo si ga začetali in ki naj bi zagotavljali kompleksno rešitev modernizacije in razširitev proizvodnih zmogljivosti Litostroja, 2,675.797.000 din, potekala pa bi v letih 1978—1984.

Pri tem je treba upoštevati, da je bila predvidena vrednost investicijskih vlaganj po prvem sporazumu rezultat ocenitev brez potrebnih tehničnih in ekonomskih izračunov. Vrednost in dinamika investicijskih vlaganj, kot ju opredeljuje ta drugi sporazum, pa je zbir podatkov, kakršni so v posameznih že razdelanih investicijskih elaboratih, pri katerih pa smo upoštevali vse tehnične in ekonomske okoliščine, vključno z inflacijskimi podražitvami. Ker pa se je spremenil položaj, v katerem smo pripravljali in sprejeli prvi sporazum moramo zato po 601. členu ZSD sprejeti nov samoupravni sporazum o

združevanju sredstev za investicijska vlaganja. Na zborih delavcev v juliju 1979 smo ta drugi sporazum tudi že sprejeli, v septembru 1979 pa bo še referendum za sprejem »Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v letih 1977—1978«.

Že sprejem tega sporazuma na zborih, še bolj pa prepričanje, da med Litostrojčani ni takih, ki ne bi bili za razvoj svoje tovarne, daje misliti, da bo referendum samo še formalna potrditev resnične želje nas vseh, da moderniziramo in povečamo Litostroj.

To razširitev in modernizacijo bomo dosegli z investicijskimi vlaganji v:

1. razširitev proizvodnje transportnih vozil v vrednosti dinarjev 454.457.000 v letih 1978—1979,
2. razširitev proizvodnje procesnih naprav v vrednosti dinarjev 470.235.000 v letih 1979—1980,
3. rekonstrukcijo obratov jeklovarne v vrednosti 332.359.000 dinarjev v letih 1979—1981,
4. rekonstrukcijo obratov težke strojegradnje v vrednosti din 1.283.746.000 v letih 1980—1983,
5. izgradnjo prostorov inštituta za raziskave, razvoj in projektiranje v vrednosti 100.000.000 din v letu 1984 in v nakup računalnika v vrednosti 35.000.000 din v letu 1980.

Skupna vrednost investicijskih vlaganj je torej 2,640.797.000 din, bodo zagotovljena:

- z lastnimi sredstvi — din 445.385.000,
- s sovlaganjem drugih OZD — 256.000.000 din,
- z bančnimi krediti — din 11.330.782.000;
- s komercialnimi krediti — 508.630.000 din.

Povedati je tudi treba, da je kljub omejitvam na investicijskem področju naš razvojni program sprejet v mestu in republiki kot prednostna naložba z vsemi potrebnimi podporami v bančnih in drugih republiških institucijah.

Da bi mogli pravilno oceniti namen in rezultat teh investicijskih vlaganj, je potrebna primerjava med obsegom sedanje proizvodnje in predvidene proizvodnje po zaključku investicijskih vlaganj.

Pri proizvodnji talnih transportnih sredstev bodo investicijska vlaganja omogočila po prvi fazi investiranja povečanje proizvodnje od letno 1.700 ton na 7.300 ton, po zaključku druge faze pa na 13.000 ton. Raziskovanja trga pa so pokazala, da bo povpraševanje po tej vrsti proizvodov stalno raslo in se bo potrošnja od 2.215 viličarjev v letu 1977 povzpela že leta 1980 na 4.220. Dejstvo je, da na jugoslovanskem trgu beležimo pomanjkanje tega proizvoda, možnosti Litostroja z ozirom na že osvojeno tehnologijo te proizvodnje pa so zelo velike.

Proizvodnja preoblikovalnih strojev je doslej dosegla letno 1.000 ton. To je proizvod, ki smo ga zelo uspešno prodajali na domačem trgu, izvažali na zahod, v države članice SEV, na afriški in južnoameriški trg. Po prvi stopnji investicijskih vlaganj bodo proizvodne zmogljivosti narastle od sedanjih 1.000 ton na 2.500 ton, po drugi pa na 4.000 ton letno.

Investicijski projekt jeklovarne predvideva rekonstrukcijo in modernizacijo jeklovarne z nabavo nove večje talilne elektropeči, ki bo zagotovila ulivanje bruto teže 50 ton. Vlaganja bodo usmerjena tudi v čistilnico ulit-

6. VRH NEUVRŠČENIH DRŽAV — HAVANA 1979

DEMOKRATIČNA MOČ IN ENOTNOST

V Havani je od 3. do 9. septembra potekala šesta konferenca neuvrščenih dežel, na kateri je sodelovalo 94 polnopravnih članic. Skupaj z opazovalci in gosti je bilo v Havani navzočih kar 132 držav iz Evrope, Azije, Afrike in Latinske Amerike.

Preko izčrpnih in celovitih poročil, vesti in informacij, smo bili domala vsak dan za hip ali dva na srečanju velikega vrha. S poglobljenimi razmišljanji, vso prisotnostjo, z napetostjo pa tudi s ponosom, smo prisluhnili vsemu, kar se je dogajalo v »Palacio de concenciones«. In zakaj? Osemnajst let je minilo od prvega srečanja v Beogradu, ko se je 25 držav odločalo za neodvisno in samostojno pot v prihodnost. Več kot sto držav sodobnega sveta pa si danes v tej veliki družini neuvrščenih prizadeva po poti demokratičnega sporazumevanja — združiti vse človeštvo v svetovno gibanje množic in narodov, v skladu s potrebami sodobne znanstvene in gospodarske integracije.

S težnjo ohranjevati suverenost ljudstva in pravico do njegove lastne poti pa smo si priborili tudi svobodo naših narodov in narodnosti ter zgradili našo samoupravno socialistično domovino. Živo bijoča vez naših hotenj pa je prerasla meje naše domovine, vžgala je iskre in stkala vezi z narodi širom po svetu. Naš predsednik Tito, pobudnik gibanja neuvrščenosti, se je vedno dosledno zavzemal za neodvisnost slehernega naroda, za aktivno sožitje med narodi, za boj za nov sistem gospodarskih in političnih odnosov med narodi. Za te cilje in vrednote pa si prizadevajo tudi številni narodi sveta. Vsa ta hotenja so rodila proces, ki ga lahko označujemo kot nujen, kot zgodovinski. Neuvrščenost je postala protiutež vojni in uničenju človeštva. Postala je svetovni dejavnik in s tem prevzela nase odgovornost za svet in razmerje v njem.

Ugotovimo lahko, da je bilo havansko srečanje prelomno za nadaljnjo usodo neuvrščenega gibanja, ker je bilo soočeno z nekaj bistvenimi dilemami, ki so bile bodisi posledica naraščajoče notranje raznolikosti zaradi povečanja človeštva, bodisi posledica zunanjih pritiskov in poskusov vmešavanja.

Spričo tega so se članice demokratično in odgovorno izrekle za 15 poglavitnih načel in 17 najpomembnejših ciljev gibanja, ki določajo neuvrščanje bolj kot kdaj prej kot avtentičen, neodvisen zunajblokovski dejavnik svetovne politike in potrjujejo njegovo vsesplošno veljavnost. Predstavljajo ga kot neogibno protiutež politiki razdelitve sveta na bloke in natančno začitujejo njegova načela in poglavitne cilje. To je bil boj za dušo neuvrščenosti — za njegovo izvirna načela in cilje, ki so bili določeni že leta 1961 na prvi konferenci neuvrščenih v Beogradu.

Titov govor v Havani, ki odmeva v svetu kot mogočna eksplozija, samo potrjuje »Že znana stališča« in cilje.

Stavki, s katerimi je potrdil te »izvirnosti«, bodo ostali globoko vklesani v vse mejnike neuvrščenosti. Dve tretjini človeštva se je združilo v gibanje njegovih izvirnih načel. In ta so njegova moč. Tito je že znana načela in cilje gibanja izrazil s tolikšno prepričevalnostjo, kot jih zmore le človek, ki je do konca domislil in spoznal resnico svoje dobe in človekovih prizadevanj v njej.

Zato so dileme, ki so se slišale izza govorniškega odra na zasedanju v Havani bile le umetno ustvarjene dileme, bile so v resnici le izziv gibanju v celoti. S sprejetjem sklepne listine je glavni tok široke reke neuvrščanja krenil po svoji globoki strugi, četudi je levo in desno pustil posamične rokave. Bili so preozki, da bi potegnili vase vso reko. Eden od velikih rezultatov havanskega srečanja je tudi izredno odkrito reagiranje na vse poskuse nedemokratičnega vsiljevanja tuje volje, ki je v nasprotju z naravo neuvrščanja — glede na to, da želi biti gibanje tudi bolj demokratična protiutež krivičnim odnosom na svetovnem prizorišču. To je bil velik izpit, ki ga je polagal 6. vrh, bil pa je življenjsko povezan z njegovo prihodnjo usodo.

Zato je mogoče reči, da je bilo havansko srečanje uspešno, ker je do kraja razkrilo vse raznotere težnje, ki ta čas napolnjujejo gibanje od znotraj in butajo vanj od zunaj. Kljub vsemu je gibanje uspelo ohraniti svoj glavni tok, ga okrepiti in naravnati v pravo smer. Vse to je dokaz več, da je neuvrščenost postala nezamenljiva svetovna sila sodobnega časa, kajti, kot je zapisal Edvard Kardelj, težnja človeka in naroda po svobodi in ustvarjalnosti v njej je neuničljiva.

V. Živković

POZDRAVNA BRZOJAVKA TOVARIŠU TITU OB PRIHODU IZ HAVANE

Dragi tovariš Tito!

Delavci Titovih zavodov Litostroj Ljubljana smo pozorno spremljali vašo pot in vaše neizmerne napore na šestem srečanju voditeljev neuvrščenih držav v Havani.

Havansko srečanje je po vaši zaslugi ponovno začrtalo pot, da z odločno borbo doseže v svetu mir, varnost in svobodo narodov, pt za vzpostavitev načela aktivnega in miroljubnega sožitja med narodi in pot za vzpostavitev novega mednarodnega ekonomskega reda.

Politika neuvrščenosti tako postaja najnaprednejša sila v sedanjih svetovnih razmerah, saj ustvarja boljše pogoje za izgradnjo sveta pravice, enakopravnosti in napredka. Vaša neizmerna prizadevanja za drugačne odnose v svetu so se začela že pred 18 leti. Od takrat do danes pa tudi za bodočnost pomeni vaše delo neizpodbitna zgodovinska dejstva in vizijo za prihodnost.

Delavci Titovih zavodov Litostroj vam ob vrnitvi v domovino iskreno čestitamo za vaš ogromni prispevek, ki ste ga dali neuvrščenosti, in vam želimo, da bi še dolgo vodili narode in narodnosti Federativne socialistične republike Jugoslavije.

Delavci Titovih zavodov Litostroj

TEMELJI DRUŽBENEGA SISTEMA OBVEŠČANJA

Zvezni zbor skupščine SFRJ je 16. maja 1979 sprejel resolucijo o temeljih družbenega sistema obveščanja. Namen sprejetega dokumenta je celovita samoupravna preosnova sistema obveščanja v vseh temeljnih samoupravnih skupnostih in v družbenopolitičnih skupnostih z namenom, da se delavcem in občanom posreduje celovitost informacij. Na podlagi določil moramo tudi v Litostroju začeti uresničevati posamezna področja iz resolucije.

Dokument je podlaga za samoupravno preosnovo sistema obveščanja, ki naj zagotovi evidentiranje, zbiranje, obdelavo in prikazovanje podatkov ter dejstev, ki so pomembni za spremljanje, načrtovanje in usmerjanje družbenega razvoja, pa tudi to, da bodo ti podatki na voljo delavcu. Izhodišče resolucije je v tem, da so delavci in občani začetek in konec sistema obveščanja in da so organizacija združenega dela in krajevne skupnosti osnovne celice, v katerih obveščanje poteka.

Pomemben smerni kazalec pri pripravi besedila resolucije je bila študija E. Kardelja »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« pa tudi njegovi ostali prispevki. Bilo je torej veliko gradiva, katerega je bilo potrebno združiti in celovito obdelati družbeni sistem obveščanja.

V začetni fazi priprav so se pojavila vprašanja, kako opredeliti družbeno obveščanje in ga ločiti od javnega obveščanja, kajti razprave so dale veliko pogledov in stališč o vlogi in mestu, ki ga naj ima samoupravno obveščanje oziroma javno obveščanje. Resolucija 11. kongresa ZKJ je dokončno opredelila in razmejila družbeno in javno obveščanje tako, da je bilo potrebno v preteklem letu usmeriti delo v vsebino dokumenta.

Naš družbeni sistem obveščanja je nastal v vseh letih graditve naših samoupravnih odnosov. S tem, ko smo razvijali službo družbenega knjigovodstva in sistem statistike, je nastajala potencialna podlaga za objektivno, pravočasno in kompleksno obveščanje delavcev in občanov oziroma samoupravnih dejavnikov, da ti lahko odločajo o vseh vidikih družbenega in gospodarskega življenja. Kljub temu je jasno, da moramo še veliko delati, da bi lahko uresničili vse tisto, kar so o družbenem obveščanju zapisali ustava, zakon o združenem delu, resolucija ZK Jugoslavije pa tudi dokumenti drugih družbenopolitičnih organizacij in spremenili v vsakdanjo prakso vse, kar je bistveno, da bodo delavci in občani popolnoma obvladali sistem družbenega obveščanja.

Ob tem je potrebno omeniti še nekatere slabosti, ki so se pojavljale v našem družbenem sistemu obveščanja.

1. Sistem družbenega obveščanja je bil bolj prilagojen potrebam izvršilnih organov družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij.

2. V večini TOZD in KS še vedno niso našli ustreznega sistema obveščanja.

3. Specializirane službe so se razvijale precej neusklajeno.

4. Številnih podatkov in informacij, ki jih pripravljajo specializirane službe družbenega obveščanja, nihče ni izkoriščal.

5. Delavci in občani še vedno niso bili učinkovito in sodobno obveščeni o svojih pravicah in o načinu uresničevanja teh pravic.

6. Šolanju kadrov za družbeno obveščanje nismo posvečali ustrezne pozornosti.

Vsebinska resolucija obravnava prav slabosti, ki so se pojavljale v preteklosti, subjekt obveščanja mora biti delavec ali občan, ta naj sodeluje pri odpravi le-teh in tvorno s svojim prispevkom gradi samoupravni družbeni sistem obveščanja.

Glavna načela vsebine resolucije, na katerih gradimo družbeni sistem obveščanja, so naslednja:

1. Družbeni sistem obveščanja mora koristiti delavcem pri uresničevanju neodtujljive pravice, da popolnoma gospodarijo s pogoji in rezultati svojega dela.

2. Družbeni sistem obveščanja gradimo na skupnih temeljih in na podlagi enotnih ciljev pa tudi v skladu z razvojem.

3. Sistem družbene informatike mora zagotavljati podatke in informacije o vseh področjih razvoja družbe in to na vseh nivojih.

4. Vse službe družbenega obveščanja morajo biti neodvisne, le tako lahko zagotovimo objektivnost informacij.

5. Družbeno obveščanje mora koristiti pripravi za splošno ljudsko obrambo in učinkovitemu izvajanju družbene samozaščite.

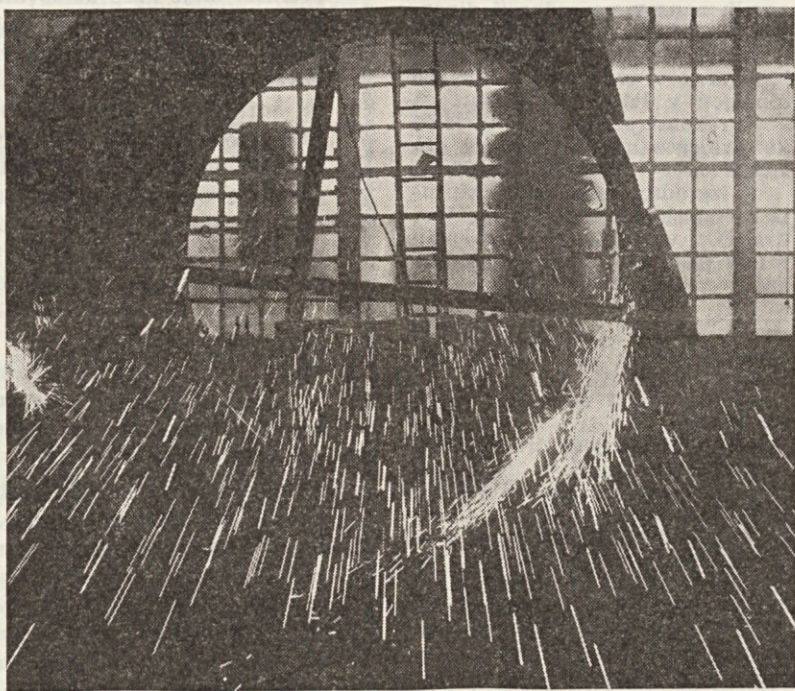
6. Naš družbeni sistem obveščanja se mora ustrezno povezati z mednarodnimi informacijskimi sistemi.

Nujno je torej, da prav na teh načelih razčlenimo sedanje stanje na področju družbenega obveščanja in s konkretnimi samoupravnimi splošnimi akti uredimo način objektivnega tekočega in po-

jo ocenjevati stanje na tem področju, spodbujati nadaljnjo demokratizacijo družbenega sistema obveščanja oziroma uresničevati popoln vpliv delavcev ter občanov na celotni razvoj družbene informatike. To je eden od bistvenih pogojev za nadaljnji razvoj družbenoekonomskih in političnih odnosov socialističnega samoupravljanja.

Zgoraj omenjene najpomembnejše naloge, ki jih je potrebno v celotni družbi ustrezno dograditi, razviti, da bo družbeni sistem obveščanja postal najpomembnejši člen v procesu samoupravnega odločanja, so naša neodložljiva naloga. Prav zato moramo v naši delovni organizaciji v skladu z našimi razmerami organizacijsko, vsebinsko in samoupravno opredeliti naloge, ki jih nalaga sprejeta resolucija o družbenem sistemu obveščanja.

1. Področje informiranja v delovni organizaciji, katere nosilec je služba za samoupravno družbenopolitično in informativno dejavnost, ima v procesu samoupravnega odločanja pomembno mesto v borbi proti monopolom in drugim možnim izkrivljanjem informacij. Posebej naj poudarim, da je demokratizacija vprašanje samoupravnih odnosov

(Foto J. Jereb)

polnega obveščanja. Delavci moramo z letnimi in večletnimi programi in načrti razvoja zagotavljati vse nujne možnosti za nenehni napredek vseh komponent samoupravnega obveščanja.

Organi družbenopolitične skupnosti si morajo prizadevati, da se sprejme zakon o temeljih sistema obveščanja, ki naj uredi sistem družbenega sistema obveščanja. Sprejeti je potrebno tudi druge sistemske akte o spremembah in dopolnitvah zakonov in predpisov o organizaciji in delu specializiranih služb, pooblaščenih organov ter organizacij družbenega sistema obveščanja, s katerimi se oblikuje pravna podlaga za samoupravno preobrazbo. Tudi skupščine občin morajo na podlagi zakona s sprejetjem statutarnih aktov ustanoviti sistem obveščanja, ki bo odprt sistem za vse občane. Posebno skrb je potrebno posvetiti iskanju najustreznejše oblike tekočega obveščanja.

V vseh družbenopolitičnih skupnostih bi ustanovili telesa, sestavljena iz uporabnikov in izvajalcev, ki bi na podlagi medsebojnega dogovarjanja stalno dograjevali sistem samoupravnega družbenega obveščanja. V skupnem interesu je, da sklenemo ustrezne družbene dogovore o usklajenem nadaljnjem nakupu opreme za čimbolj uporabno obdelavo podatkov in pripravo informacij.

Posebno nalogo pri uresničevanju družbenega sistema obveščanja morajo imeti subjektivne sile na čelu z ZK. Stažno mora-

Vabilo sodelavcem

Naša delovna organizacija ima v strokovnem časopisu »Strojniški vestnik«, ki ga izdaja Fakulteta za strojništvo Univerze Edvard Kardelj v Ljubljani ob sofinanciranju Raziskovalne skupnosti Slovenije in Strojne industrije Slovenije, že vrsto let stalno rubriko, kjer lahko naši delavci objavljajo razna strokovna dela s področja naše dejavnosti in proizvodnega programa. Glede na originalnost in kvaliteto dela so članki različno kategorizirani:

a) ORIGINALNO STROKOVNO DELO (original scientific paper)

V to kategorijo spadajo do sedaj še neobjavljena strokovna dela, ki so napisana tako, da lahko katerikoli strokovnjak na osnovi objavljenih podatkov ponovi preračune oziroma avtorjeva izvajanja ter v zvezi s tem poda svoje mišljenje. Objava dela te kategorije obvezuje avtorja, da istih rezultatov ne bo objavil v drugih časopisih.

b) PREDHODNO SPOROČILO (Preliminary communication)

V to kategorijo spadajo dela, ki vsebujejo strokovne ugotovitve in rezultate, katerih značaj zahteva njihovo objavo. Delo vsebuje več novih tehničnih informacij, ki so zanimive za strokovno javnost.

c) PREGLEDNO DELO (Subject review)

To je strokovno sporočilo o nekem posebnem problemu, o katerem so v tehnični literaturi že pisali, vendar je problem tu podrobneje obravnavan in analiziran, zbrano je vse v zvezi z njim. V tem primeru je avtor dolžan, da priloži vse podatke o objavljeni tehnični literaturi, ki jo je uporabljal pri svojem delu.

Glede na to, da smo ena od vodilnih delovnih organizacij s področja strojegradnje v Jugoslaviji z zelo pestrim proizvodnim programom in intenzivnim razvojno-raziskovalnim delom, vabimo člane delovne organizacije, da s svojimi strokovnimi prispevki obogatijo našo rubriko v Strojniškem vestniku.

Članki morajo biti napisani po navodilih, ki jih je predpisalo uredništvo Strojniškega vestnika.

Uredništvo si pridržuje pravico:

- strokovno oceniti članek,
- odločati o sprejetju članka za objavo,
- predlagati izpopolnitev ali krajšanje članka,
- opraviti terminološko in jezikovno korekturo.

Avtorji pripada avtorski honorar po ceniku, ki ga določa uredniški odbor, ter 10 dokaznih izvodov članka.

Vsa nadaljnja pojasnila dobite pri tov. Niku Vujoševiću, dipl. ing. (TOZD IRRP, tel. 580).

AKCIJA »NNNP 79«

Paket rezervne hrane »Danes in jutri 84«

Temeljni element, ki izhaja iz izkušenj in načel NOB in daje celovitosti sistema ljudske obrambe in družbene samozaščite specifičen poudarek, je človek, delavec in občan, edini, ki se lahko v organiziranih in pripravljenih akcijah bori proti moderni vojaški tehniki in premaguje s svojo voljo in sposobnostjo tudi največje elementarne nesreče.

Prav zaradi tega je prehrana in preskrba prebivalstva bistven element v letošnji republiški akciji »Nič nas ne sme presenetiti«, ki doživlja vrh svojih akcij prav v septembru letošnjega leta.

Znanstveno sociološke raziskave so pokazale, da so rezerve hrane predvsem v večjih urbaniziranih stanovanjskih soseskah glede na nov način preskrbe in prehranske navade nezadostne in ne zagotavljajo niti najnujnejše prehrane družin v izjemnih situacijah. Zato se je v akcijo »NNNP 79« vključila tudi delovna organizacija HP Kolinska, kjer bodo septembra začeli pripravljati in sestavljati pakete rezervne hrane. Vsebina paketa rezervne hrane »Danes in jutri 84« omogoča popolno prehrano štiričlanski družini s po tremi obroki na dan za sedem dni. Skupno je to 84 obrokov z dopolnilnimi obroki suhega sadja, mleka in vitamina C. Pri sestavi paketa so strokovnjaki upoštevali predvsem biološko vrednost jedil ter obliko in hitrost priprave jedil. Paket je primeren tudi za manjše družine, saj so konzerve dvoporcijske. Paket tehta 25 kg. Dnevni obrok (na osebo) ima kalorično vrednost 1900 kalorij, v paketu pa je 45 prehrabnih izdelkov različnih jugoslovanskih proizvajalcev. Paketu je priložena tudi brošura, ki vsebuje navodila za pripravo jedi in kompletne jedilnike za 7 dni. Zalogo porabljenih živil bo mogoče tudi sproti obnavljati z nakupi v trgovini, izdelki pa bodo lahko zelo uporabni tudi na izletih in taborjenju ali v dneh, ko nakup ne bo mogoč.

Jedi, vsebovane v paketu, bodo uporabne najmanj leto dni, nekateri izdelki pa tudi dlje. Paket stane 1.050,00 din, cena izdelkov v paketu pa je približno 20 % nižja od maloprodajnih cen. Akcijo preskrbe z rezervno hrano bo vodila Zveza sindikatov, kjer bodo OOS v vsakem tozdu zbrale kupce in poskrbele za brezobrestno obročno odplačevanje (štirji obroki). Prijave in potrebe pa zbira tudi neposredno TOZD Slovenj Gradec, Francetova c. 17, ali HP Kolinska odd. Gastro, Ljubljana, Nazorjeva 12.

li čimprej pripraviti in sprejeti na organih upravljanja.

Potrebno bo torej zagotoviti celovito politiko informiranja, izbor informacij, sodelovanje odgovornih članov samoupravnih organov, vodij, delegacij, predvsem pa aktivnost sveta za informiranje in ne strokovne službe ali

drugi organi. Te najpomembnejše naloge bo novi zakon o družbenem sistemu obveščanja, ki bo sprejet v družbenopolitičnih skupnostih do konca leta, normativno uredil, naša naloga pa je, da ga skušamo čimbolj celovito, vsebinsko in pravočasno uveljaviti v praksi.

M. Sigulin

**PRIPRAVLJAMO SMERNICE IN ELEMENTE
KOT PODLOGO ZA SAMOUPRAVNE
SPORAZUME O TEMELJIH PLANA TEMELJNIH
ORGANIZACIJ, DELOVNIH SKUPNOSTI IN
CELOTNE DELOVNE ORGANIZACIJE
ZA SREDNJEROČNO OBDOBJE 1981—1985**

PLANIRANJE

Delegati, odgovorni za sestavo plana v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, so dobili analitične podatke količinske proizvodnje kot vrednostno analizo za preteklo obdobje. Prav tako so dobili projekcijo za prihodnje srednjeročno obdobje 1981—1985, in sicer količinske in vrednostne podatke. Ti podatki izvirajo iz ocene prodajnih možnosti za to obdobje, pripravili pa so jo vodje služb za posamezni proizvod in vodstvo Prodaje.

Na področju novih investicij imamo že samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v letih 1977—1987, ki bo služil kot podloga v srednjeročnem planu. Delegati so

Naši izgledi

Dober gospodar nenehno ugotavlja, kako je gospodaril v preteklosti, kako v sedanjosti in kakšni so njegovi izgledi za prihodnost. Predvsem razčlenjuje preteklost, da lahko odstranjuje storjene napake. Z dobrimi izkušnjami pa oblikuje in izpopolnjuje poslovno politiko za v bodoče, upoštevajoč, da pravočasno ukrepanje preprečuje morebitna kasnejša presenečenja in motnje.

Litostroj prav gotovo želi dobro gospodariti, njegova skrb pa je tudi lepša prihodnost. Poslovni rezultati v preteklosti to potrjujejo. Toda pogoji gospodarjenja se v zadnjem času tako bistveno spreminjajo in slabšajo, da brez manjših in večjih težav sploh ne gre. To bi lahko ugotovili tako v naših temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih organizacijah in združbah, kakor tudi v drugih gospodarskih sistemih v svetu. Toda ostanimo raje v domačih okvirih.

Le še nekaj mesecev nas loči do novega poslovnega leta. V tem času potekajo živahne vsestranske priprave za sprejem gospodarskega načrta za leto 1980. Ta čas pa je tudi primeren, da poleg že znanih formalnih opravil, ki so potrebna pri sestavljanju gospodarskega načrta, dejansko vključujemo vse sodelavce v doseganje dogovorjenih ciljev in v izpolnjevanje prevzetih obveznosti. Skratka, aktivno se moramo vključiti v prizadevanja za stabilizacijo celotnega jugoslovanskega gospodarstva, katerega pomemben člen je tudi Litostrój. Stabilizacija pomeni utrjevanje in izboljševanje pogojev gospodarjenja, zmanjševanje inflacije, odpravljanje žarišč finančne nelikvidnosti, usklajevanje uvoza in izvoza, preprečevanje rasti cen in podobno. Z inflacijo, likvidnostjo in podobnimi ekonomskimi pojavi pa se v gospodarstvu srečujemo vsak dan. Zato je neizpodbitna tudi ugotovitev, da vsak subjekt v gospodarstvu lahko pozitivno ali negativno vpliva na te ekonomske kategorije. Ali preprosto povedano: mnogo rešitev za odstranjevanje težav je v gospodarstvu samem! Mnogo, toda ne vse! Ena od skoraj univerzalnih rešitev je povečanje produktivnosti.

Te možnosti pa Litostroji ima.

Dokaz za to je njegov proizvodni program, za katerega lahko rečemo, da je tržno priznan in iskan, kar je predpogoj za dobre izgledne neke delovne organizacije. Vodne turbine, črpalke, žerjavi, reduktorji, oprema za cementarne in železarne, dieselski motorji, talna transportna sredstva, preoblikovalni stroji in ulitki vseh vrst — to so proizvodi, ki so skupno z imenom Litostroj postali že pojem, tako doma kot v tujini. Zanimivo je, da se vsak od teh proizvodov dokaj dobro uveljavlja na tržišču. Trenutno stanje naročil teh proizvodov znaša preko 24.000 ton (brez blagovne proizvodnje ulitkov).

In če vemo, da letno proizvedemo manj kot 10.000 ton teh proizvodov, lahko hitro izračunamo, koliko dela nas čaka. Težja naloga, kot je realizirati ta naročila, pa je odpraviti slabost, ki se je zopet vrnila v naše poslovanje — zamude. Kupcu ne more biti vseeno, če prejme proizvod tri mesece kasneje kot se je pogodbeno dogovoril. Toliko namreč znaša naša povprečna kasnitev in to »grdo navado« moramo čimprej odpraviti. Vsekakor naj bo to ena izmed nalog, ki jo moramo v letu 1980 vključiti v naš stabilizacijski načrt.

Med obstoječimi naročili je tudi premalo izvoznih naročil na konvertibilno tržišče. Če hočemo uvažati, moramo tudi izvažati, to je znano dejstvo. Tudi to konkretno nalogo moramo vnesti v naš stabilizacijski načrt.

Podobnih nalog bi bilo še nekaj: kvaliteta izdelkov, produktivnost, nedokončana proizvodnja, obračanje sredstev, uveljavljanje dohodkovnih odnosov. Če bomo vsaj te, ki smo jih sedaj navedli, spremeniti v pozitivno smer, se bo naše poslovanje občutno izboljšalo, vsem nam v veselje in zadovoljstvo.

V. N.

dobili tudi projekcijo zaposlovanja, ki sloni na dvigu produktivnosti in ne samo na večanju števila novo zaposlenih. Na področju stanovanjske izgradnje, kot enem zelo perečih problemov, smo izdelali projekcijo do leta 1985, kar predstavlja dobro osnovo za odločanje. Dane so tudi prve napovedi za investicije v objekte družbenega standarda iz sredstev skupne porabe, ki pa bodo verjetno doživele dokončno obliko pri sporazumevanju.

Na podlagi vseh navedenih analiz in razpoložljivega gradiva so predlagane smernice in elementi okvirni, vendar konkretni, ne pa neka splošna načela do brega gospodarjenja. Planerji so pripravili že v tej fazi okvirnen plan, tako da bo možno presoditi, ali bo okvirna usmeritev prinesla zaželeno rezultate, sicer se lahko zgodi, da bodo sprejete obveznosti presegle njihove zmogljivosti. Ko bodo temeljne organizacije na zborih delavcev (predvidoma v oktobru) sprejele smernice in elemente — se bo pričelo samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje z vsemi tistimi, s katerimi združujejo delo in sredstva, oziroma s tistimi, kjer obstaja obojestranski interes. Te povezave so temeljne organizacije med seboj in povezovanje v delovni organizaciji kot celoti, navzven pa s SOZD ZPS, s SIS materialne proizvodnje, s SIS družbenih dejavnosti, s KS in drugimi.

V procesu sporazumevanja in dogovarjanja delegati in delegacije izhajajo iz sprejetih smernic in elementov, pri tem pa uporabljajo vse informacije, analitična gradiva strokovnih služb ter analize in mnenja delavcev.

Tako široka razprava pripravljenih dokumentov v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah je porok, da bodo smernice in elementi solidna podloga za sestavo samoupravnega sporazuma o temeljih plana, ki je najpomembnejši planski akt in ga bomo sprejemali v mesecu maju 1980.

B. Tertnik

»ZA« za večji in modernejši Litostroj

(Nadaljevanje s 1. strani)

kov, da bi ta lahko uspešno spremljala povečano proizvodnjo livarne. Vzporedno z nabavo opreme je potrebno zagotoviti tudi ustrezne prostore, v njih pa žerjave zadostne nosilnosti.

Vlaganja v proizvodna sredstva za težko strojogradnjo (investicijsko opremo) predstavljajo po svoji velikosti in kompleksnosti centralni del investicijskega projekta. Ta vlaganja imajo tudi poseben pomen predvsem zato, ker so to vlaganja v proizvodnjo, preko katere je Litostroj dosegel svetovni ugled, nekateri proizvodi (turbine) pa ponovno prihajajo v središče zanimanja zaradi že znane energetske krize in zaščite človekovega okolja. Kot proizvajalci vodnih turbin srednjih velikosti smo zelo uspešno prisotni s svojimi proizvodi na vseh kontinentih sveta. S tem investicijskim vlaganjem bi zgradili bazo za gradnjo turbin največjih gabaritov, za katere obstaja veliko povpraševanje na domačem in svetovnem trgu. Zadnjih nekaj let je po vsem svetu prisotna tendenca gradnje velikih hidroelektrarn zaradi zelo ugodnih in visokih ekonomskih učinkov, posledica tega pa je precejšnje povpraševanje prav po turbinah velikih zmogljivosti.

Ta viaganja pa bodo omogočila poleg proizvodnje velikih turbin tudi proizvodnjo največjih mlinov in druge industrijske opreme za cementarne in procesno industrijo, kot tudi proizvodnjo večjih črpalk, reduktorjev in žerjavov velikih dimenzij, skratka proizvodov, za katere prav tako veliko povprašujejo in katere smo že sedaj zelo uspešno pro-

TUDI DRUGA INVESTICIJA DOBIVA SVOJO PODOBO

Foto J. Jereb

Postavitev visokih nosilnih stebrov proizvodne hale za preoblikovalno opremo je prvi otipljivi rezultat dosedanjega dela. Nemajhno število obiskovalcev gradbišča prav gotovo ni spregledalo izdelave velikih točkovnih temeljev za nosilne stebre, ki so jih izvajalci že dokončali. Na odlagalnem prostoru gradbišča se večja skladowna strešnih nosilcev za proizvodno halo pa tudi določeno število montažnih stropov za upravni del je že tu. V gradbeni jami sedaj betonirajo zaklonišče ter nosilne stebre v bodočem skladišču. Z izvajalcem smo se dogovorili, da bo proizvodni del rasel istočasno z upravnim delom zgradbe.

Dela potekajo do sedaj po planu, upajmo, da nam slabo vreme ne bo prekrizalo načrto. Po teh naj bi bila betonska konstrukcija zgradbe končana do zime.

Izvajalci gradbenih del SGP Slovenija ceste moramo iz sredstev obveščanja kot dobre in zanesljive gradbenike; upajmo, da bodo te lovorike pobrali tudi pri nas.

P. Kopitar

mo po lastnih tehničnih zamislih in tehnologiji, kar nam daje veliko prednost in možnost neodvisnega in konkurenčnega nastopa na domačem in tujem trgu. Da bi uspešno sledili zelo dinamičnemu razvoju tehnologije v svetu, moramo sledeč naši dosedANJI politiki okrepiti naš tehnično intelektualni kader in mu omogočiti pogoje za uspešno in ustvarjalno delo. Tako nam ne bo treba kupovati tujih patentov in licenc ter zelo drago intelektualno delo drugih, s prodajo naših proizvodov pa lahko hkrati prodajamo tudi našo lastno tehnologijo oziroma intelektualno delo in storitve našega tehničnega kadra.

Relativno majhen delež v investicijskih vlaganjih predstavlja nakup računalnika. Današnja stopnja razvoja na področju spremljanja in programiranja proizvodnje ter obračuna ekonomskih učinkov zahteva namreč ustrezno računalniško opremljenost. Da bi se vključili v novejši in tehnično popolnejši računalniški sistem — obstoječi namreč že ne ustrezajo več potrebam, ki pa so gotovo dosti manjše od tistih, kakršne bomo imeli po končani investicijski izgradnji — smo v celoten kompleks investicijskih vlaganj predvideli tudi nakup novega računalniškega sistema.

Ugotavljamo lahko, da bo podoba Litostroja po končani izgradnji po teh investicijskih programih povsem drugačna od današnje. Da je to res in da se zastavljen program hitro uresničuje, nam priča že skoraj končana izgradnja prvega projekta, to je tovarne transportnih vozil. Tudi gradbena dela na drugem projektu, to je tovarni preoblikovalne opreme, so v polnem razmahu. Za tretji projekt, rekonstrukcijo jeklolivarne, pa je prav tako že zbrana vsa dokumentacija, trenutno potekajo razgovori z gradbinci za začetek gradnje v letošnji jeseni.

T. Žižič

URESNIČEVANJE STALIŠČ REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE O PRIDOBIVANJU IN RAZPOREJANJU DOHODKA TER UVELJAVLJANJU NAČEL DELITVE PO DELU IN REZULTATIH DELA

DELITEV PO DELU GRADIMO NA IZKUŠNJA

Izhajajoč iz ustavnih določil, določil ZZD in drugih sistemskih zakonov na področju družbenoekonomskih odnosov, ima politična akcija, ki so jo sprožili slovenski sindikati, predvsem ta cilj, da zagotovi uspešno, pospešeno in tudi dosledno uresničitev omenjenih pozitivnih stališč. Zato je normalno, da »akcija« ima in mora imeti različno vsebino in obliko, pač odvisno od tega, do kakšne stopnje so novi odnosi že uveljavljeni, kako so speljani in kaj so v sleherni temeljni družbeni celici tiste glavne točke, na katere je potrebno usmeriti glavne politične aktivnosti. Povsem je normalno, da je pri snovanju nadaljnjih aktivnosti potrebno pravilno analizirati aktivnosti v minulem obdobju in doseženo stanje na področju uveljavitve novih odnosov ter na tej osnovi zastaviti akcije za doseg smotrov, ki jih z akcijo sindikatov želimo doseči. Pred oceno dosedanjih aktivnosti in doseženih rezultatov pa je prav, da v kratkem ocenimo osnovni postopek sedanje usmeritve SS.

Le ob celovitem uveljavljanju vseh osnovnih smotrov novih družbenoekonomskih odnosov je možno predvideti uspehe na posameznih področjih teh odnosov. Prav zato je tudi akcija ZSS sestavljena tako, da terja analizo in ukrepanje za dosledno uveljavitev novih odnosov ne le na področju delitve, pač tudi dosti prej. Zato je najpomembnejši del zastavljene akcije ZSS predvsem:

— uveljavitev pravilnega socialističnega samoupravnega planiranja dohodka na osnovah ugotavljanja socialističnih potreb, ki jih delavci želijo kriti iz ustvarjenega dohodka;

— delitev dohodka z doslednim upoštevanjem vseh samoupravnih prevzetih obveznosti;

— delitev čistega dohodka z uravnovešenimi odnosi med osebno in skupno porabo ter akumulacijo, s čimer zavestno zaščitimo akumulacijo pred porabo;

— delitev utemeljenih sredstev za osebne dohodke na osnovi pravilno merjenega prispevka k skupnim rezultatom dela.

OCENA RAZMER PRED OBLIKOVANJEM NOVIH ODNOSOV

Litostroj je v svoji dolgoletni poslovni praksi razvijal oblike planiranja kot osnovo za poslovno ravnanje. Pred uveljavljanjem novih odnosov sta bila plan in njegova izpolnitve ter redno zasledovanje osnova za oceno poslovnih rezultatov predvsem pa za delitev ustvarjenih rezultatov. Vrednost točke za izplačila OD je bila funkcija izpolnitve planskih postavk. Tako je plan že uveljavljena osnova za delitvene odločitve. Vendar planiranje ni v zadostni meri upoštevalo vrednostnih kazalcev, pomanjkljivo pa je bilo tudi celovito ugotavljanje lastnih (notranjih) in skupnih potreb ter odločanje o njih kritju.

V Litostroju smo se zavedali nujnosti stalne modernizacije proizvodnih zmogljivosti in enakopravnega tekmovanja s svetovnimi proizvajalci strojne opreme, zato smo na osnovi zakonskih določil in na osnovi zavestnih odločitev skrbeli za zaščito akumulacije in reproduktivne sposobnosti. Planiranje in samoupravno varovanje akumulacije je stara samoupravna praksa naše delovne organizacije, ki je zagotovila, da smo v vsakem minulem obdobju na osnovi lastne akumulacije zagotavljali modernizacijo proizvodnih zmogljivosti, izboljševanje delovnih pogojev, splošni dinamični razvoj itd.

Neposredno pred sprejetjem ustav, ZZD in drugih novih sistemskih predpisov smo imeli v naši delovni organizaciji razvit analitični sistem ugotavljanja prispevka posameznika na delovnem mestu k poslovnim rezultatom. Sistematično izpeljana ocena del, opravi in nalog na delovnih mestih kot najmanjši organizacijski celoti organizacije delovnega procesa in samoupravno oblikovani

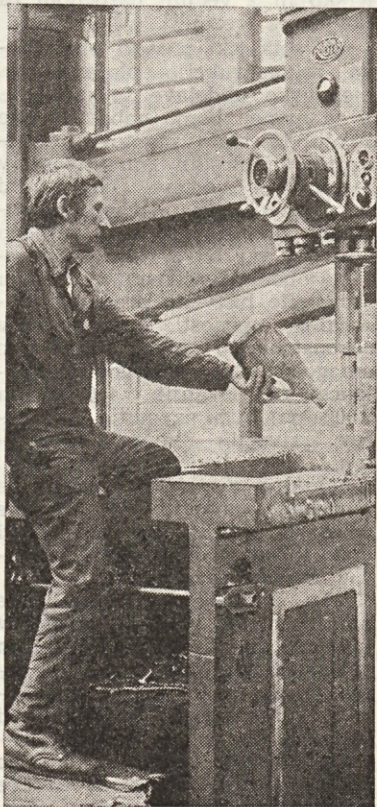
akti, ki so to prakso urejali, je že takrat bila naravnana k le-takim smotrom, kot jih zahtevajo novi družbenoekonomski odnosi. Vrednotenje del, evidentiranih po delovnih mestih na osnovi enotnih kriterijev, pa je zagotavljalo razvitost in delitev osebnih dohodkov glede na vlogo nalog v celotnem, skupnem delovnem procesu.

Isti analitični sistem je vseboval tudi vrednotenje dela posameznikov po kvaliteti, odnosu do delovnih nalog, kvantiteti, iniciativnosti in drugih specifičnih lastnostih delavcev kot posameznikov.

Delovni pogoji so bili analitično urejeni in ocenjeni ter ustrezno vrednoteni. Ocenitve so zajele in občasno dopolnjevale vsa področja, na katerih nastajajo zahtevni delovni pogoji. Merjenje desetih težavnostnih pogojev (vpliv prahu, ropota, fizičnega napora, sevanj, atmosferskih motenj itd.) so opravljale specializirane strokovne institucije, spremembe pa so sproti vnašale v samoupravne akte in jih ustrezno vrednotile. tile.

Normativni elementi proizvodnega dela so specifično grajeni in so predstavljali stalno strokovno podlago merjenja prispevkov na tem področju. Žal so se sčasoma na to področje vnesli elementi, ki so pomenili reguliranje višine OD glede na spremembe življenjskih pogojev, kar je zahtevalo umetno očiščevanje normskega sistema s faktorji korekcije, ki niso vselej imeli pozitivnih učinkov na produktivnost dela.

Vrednostna kategorizacija velike večine specifičnih del je bila sistemsko urejena in sistematično izpeljana ob upoštevanju resnično široke palete del v zahtevnem procesu individualne proizvodnje

(Foto J. Jereb)

visoko-tehnično zahtevne strojne investicijske opreme širokega proizvodnega spektra.

Vsi bežno omenjeni elementi so se v različnih obdobjih različno odražali, vsekakor pa so pomenili in pomenijo bogate izkušnje in uveljavljenost prakse analitičnega razčlenjevanja ustreznega vrednotenja in samoupravne prakse urejanja odnosov v delitvi OD. Po svoji vsebini in obliki so vsi omenjeni odnosi pomenili določeno razvojno stopnjo na tem področju, ki je skupaj z drugimi praktična osnova za družbeno spoznanja o zrelosti družbenih razmer pri določanju novih družbenoekonomskih odnosov kot nove kvalitete v našem razvoju.

Vsekakor je možno sprejeti oceno, da je pretekla samoupravna praksa v Litostroju že imela številne sestavine, ki jih in kakor jih narekujejo novi družbenoekonomski odnosi. Podobno oceno ob posredovanju zgornje informacije je podal tudi tovariš Edvard Kardelj ob politični analizi problematike uveljavljanja novih delitvenih razmerij in prakse delitve OD. Prav zato je potrebno pozitivno prakso in izkušnje dopolnjevati z vsebinskimi in oblikovnimi posebnostmi novih odnosov, dopolnjevati v časovnem procesu, postopno po jasnem konceptu, brez potrebe po odkrivanju v celoti novih in neznanih rešitev, ki lahko pripeljejo do političnega nezadovoljstva.

OCENA (OPIS) AKCIJ PRILAGAJANJA PRAKSI, DOLOČILOM USTAVE IN ZZD (OBDOBJE 1976 DO VKLJUČNO 1979)

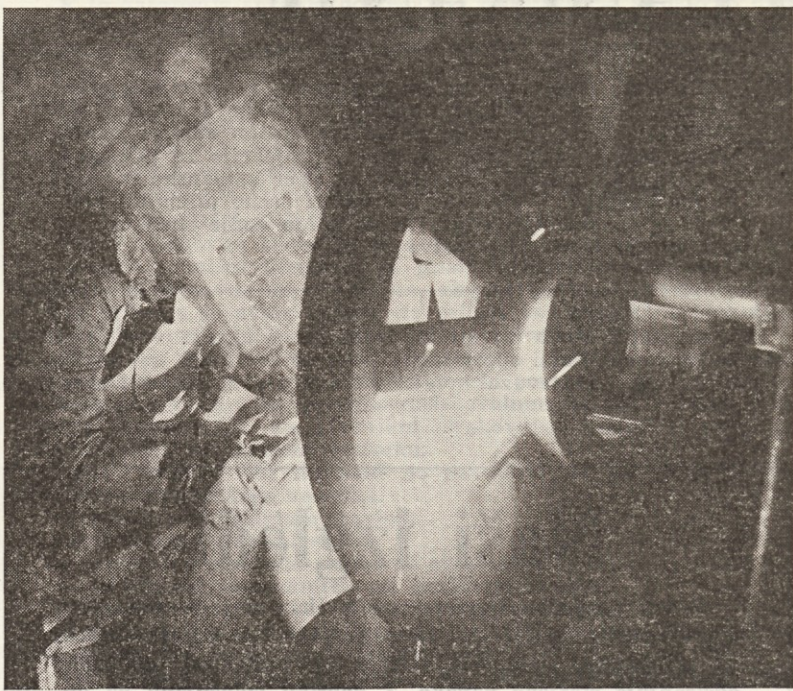
V Litostroju smo že v letu 1972 med prvimi začeli organizirati temeljne organizacije združenega dela. Takrat je bilo v sestavi delovne organizacije organiziranih sedem temeljnih organizacij združenega dela in ena delovna skupnost. Ta organiziranost je omogočila močnejši vpliv in razvoj neposrednega odločanja na zborih. Dve leti kasneje, to je leta 1974, smo se delavci Litostroja oziroma tozdi združili v sestavljeno organizacijo Združena podjetja strojegradnje.

Pri zahtevah po čim širšem in učinkovitejšem uresničevanju družbenoekonomskih in drugih samoupravnih pravic smo načrtovali v letu 1977 organiziranje novih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in ga tudi uresničili. Izhodiščni akt je bil sporazum o pogojih, izhodiščih in postopkih za organiziranje temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

Tako smo ustanovili trinajst temeljnih organizacij združenega dela in dve delovni skupnosti. V okviru te nove samoupravne organiziranosti pa so bili v tem obdobju oblikovani in sprejeti vsi potrebni samoupravni normativni akti, ki urejajo samoupravne in družbenoekonomske odnose v temeljnih organizacijah, delovnih skupnostih in na nivoju delovne organizacije.

PRIZADEVANJA ZA URESNIČEVANJE MERIL DELITVE PO DELU

Pri izdelavi akcijskega programa uresničevanja meril delitve po delu že opravljenih akcij pri oblikovanju normativnih aktov o delitvi OD ne moremo mimo ugotovitve, da smo določene elemente, npr. kriterije za delitev po delu

(Foto J. Jereb)

oziroma rezultatih dela, že uporabljali v naši praksi.

Nekaj teh smo zaradi splošnega družbenega odnosa opustili (npr. opise del, analitično oceno del oziroma delovnega mesta in katalog del). Praktična uporaba le-teh je sicer pokazala določene pomanjkljivosti, vendar je omogočila bolj objektivno nagrajevanje po delu kot kasneje uporabljeni sistemi nagrajevanja. Zato nam pri zbiranju gradiva za oblikovanje osnov delitve po delu ti opušteni elementi v določeni meri služijo kot izhodišča, seveda prirejeni v smislu zakona o združenem delu. S katalogom del (ki smo ga pred leti opustili) so bila na proizvodnem področju oziroma proizvodnih ročnih in strojnih delih podana dokaj točna merila za plačilo po delu. Ni pa bilo enakih meril za tako imenovano »režijsko delo.«

Z ukinitvijo uporabe katalogov del je bila kot merilo za delitev OD uporabljena analitična ocena delovnega mesta. S tem sta bili področji proizvodnje in režije izenačeni, vendar še vedno s to razliko, da je merilo za količino dela ostalo le za proizvodno področje.

Analitična ocena del s svojim osnovnim elementom opisom del oziroma delovnega mesta je bila po nekajletni uporabi v zaostanku glede na spremembo obsega in vsebine del. Razpon OD je bil zreduciran na naziv delovnega mesta.

Težavnostni dodatek oziroma del osebnega dohodka iz naslova delovnih pogojev je bil prisoten v vseh sistemih nagrajevanja in smo ga s tako ali drugačno metodo poskušali opredeliti čim bolj objektivno, v zadnji fazi pred meritvami pa pretežno izkustveno.

Norme so veseskozi uporabljali na proizvodnem področju pri strojnih in ročnih izvrševalcih. Imeli smo dve skupini, tako imenovane tehnične in izkustvene norme. Sistema norm nismo urejali, urejali smo v glavnem odnos do takega ali drugačnega preseganja norm. Opuščena je bila smotrna politika urejanja stimulacije preko norm.

Osebno oceno smo uporabljali za področje neproizvodnih del in je nosila vse slabosti ocenjevanja (subjektivnosti), vendar je bil vpliv posameznika močno omejen s postopkom potrjevanja ocen preko samoupravnih skupin.

Razvoj sprememb v družbenoekonomskem položaju delavca v združenem delu, ki ga je narekoval zakon o združenem delu, pa je narekoval spremembo odnosa do nekaterih prej naštetih kategorij, elementov in kriterijev.

Če so zakoni, predvsem pa zakon leta 1967, kot osnovno kategorijo opredeljevali »delovno mesto«, je zakon 1976. leta opredelil to kot »dela in naloge«. Ne gre samo za formalno spremembo naziva, temveč za operativno organiziranje združenega dela na osnovi del in nalog in je zato ta proces organizacijsko zelo pomemben.

V zadnjem razdobju smo vzporedno s tem, ko smo oblikovali normativne akte v osnovnih strateških delitvenih razmerjih, kot so skupni prihodek, dohodek in čisti dohodek in od tu naprej dele čistega dohodka na del za OD, skupno porabo in akumulacijo, dobili mehanizme za opredelitev sredstev za osebne dohodke v takem odnosu, da zavarujemo vsaj najnujnejšo stopnjo akumulacije.

Prva aktivnost v smeri oblikovanja kriterijev za objektivnejšo delitev po delu je bilo zbiranje vseh še primernih že prej uporabljenih elementov.

Zaporedje našega delovanja na tem področju (tu se ne izključuje istočasno nekaterih del) kaže naslednjo sliko:

1. Poleg že znanih samoupravnih organov (kot so stari delavski sveti, komisije) opredeliti oziroma izvoliti posebna samoupravna telesa, ki sodelujejo v procesu oblikovanja prej navedenih normativnih aktov na nivoju delovne organizacije in na nivoju TOZD in DS.

2. Oblikovati oziroma sestaviti strokovni tim in ga samoupravno potrditi.

3. Izvršiti izbiro in testiranje ustrezne metode za vrednotenje nalog.

4. Opraviti izbor vseh še razpoložljivih opisov del iz nekdanje analitične ocene delovnih mest oziroma izbor elementov iz prejšnjih sistemov delitve, ki so v praksi pokazali svojo uporabnost.

5. Selekcionirati in izločiti opise v skupine:

a) uporabnih opisov,
b) delno uporabnih oziroma uporabnih z dopolnitvami,
c) neuporabnih,
d) ugotoviti manjkajoče opise oziroma jih izdelati na novo.

Tu je treba predvsem upoštevati vrsto sprememb, ki so bile povzročene z ozirom na novo organizacijo TOZD in DS. Vrsta centraliziranih funkcij je bila organizacijsko prerazporejena na TOZD in DS.

6. Definirati organigrame TOZD in DS.

7. Oblikovati homogena delovna področja, ki predstavljajo vsebinsko enako ali vsaj sorodna dela ne glede na organizacijsko mesto opravljanja del in nalog.

8. Opredeliti naloge po področjih in jih rangirati.

9. Rangirane naloge po področjih ovrednotiti.

10. Skladno z gornjimi nalogami oblikovati »Razvid del in nalog« kot samostojni akt.

11. Pristopiti k izdelavi tako imenovanih tehnoloških katalogov del, ki pa so iz časovnega vidika najzahtevnejši.

12. Izvršiti meritve fizičnega napora in ekoloških pogojev dela in na osnovi meritev ugotoviti stopnjo udeležbe na OD iz naslova delovnih pogojev.

13. Izvršiti pregled obstoječih samoupravnih sporazumov in pravilnikov o delitvi OD in načrtovati vsebinsko nove.

14. Stimulacijska tabela (krivulja), ki služi za prevedbo normskih preseгов poteka tako položno, da je premalo stimulativna.

Treba je opraviti analizo dosežanj sistema nagrajevanja del v normi. Pregledati dosedaj veljavni pravilnik o normah in z dopolnitvami sprejeti novega.

15. Tako selekcionarno zbrano in dopolnjeno gradivo uporabiti v tri smeri in to:

— za oblikovanje »Razvida del in nalog«,

— za oblikovanje samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v TOZD in DS v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj

— in za oblikovanje Pravilnikov o delitvi OD v TOZD in DS.

Kaj je bilo doseženo pri oblikovanju normativnih aktov za delitev OD pri tako zastavljenem programu?

1. Predlagali, zbrali in potrdili smo samoupravna telesa — komisije za oblikovanje sporazumov in pravilnikov o delitvi OD na ravni delovne organizacije in v TOZD in DS.

2. Predlagali, zbrali in potrdili smo predlagali »Modeli za enotjenje del in oblikovanje samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v TOZD in DS v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj in pravilnikov o delitvi OD v TOZD in DS.

3. V skladu s 155. členom sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev čistega dohodka in sredstev za osebne dohodke v TOZD in DS v DO in TOZD in DS v DO Titovi zavodi Litostroj sagmo predlagali »Model za enotno vrednotenje delovnih nalog« oziroma PMS metodo, ki jo je kot nalogo naročila Gospodarska zbornica Slovenije in republiški sekretariat za delo.

Strokovni tim je izvršil testiranje te metode na izredno močnem vzorcu, saj je vključil 50% vseh izvršenih opisov. Test je pokazal, da po tem modelu ni pričakovati tako močnih odklonov, ki bi povzročali nesprejemljiva razmerja med posameznimi strokovnimi skupinami, saj so razmerja po panoškem sporazumu oziroma delno dejanska razmerja služila kot merilo sprejemljivosti. Sama metoda je s svojimi najbistvenejšimi elementi vključena v samoupravni sporazum o delitvi OD na ravni delovne organizacije in jo bomo ponovno obravnavali z ostalimi elementi sporazuma.

4. Opravili smo zbir vseh še razpoložljivih opisov.

5. Sočasno s prejšnjo aktivnostjo je potekalo oblikovanje organizacij.

6. Naredili smo selekcijo starih opisov in izdelali nove.

7. Poslovne funkcije delovne organizacije oziroma posameznih TOZD in DS smo opredelili na 86 manjših homogenih delovnih področjih.

8. Ovrednotili smo naloge po posameznih področjih in jih v okviru področij razvrstili z vidika strokovne zahtevnosti.

(Opredelitev nalog po področjih je opravila posebna delovna skupina delavcev iz posameznih TOZD in delavcev strokovnih služb.)

9. Na osnovi metode PMS smo izvršili vrednotenje vseh nalog po delovnih področjih.

10. Na osnovi gornjih postopkov in urejanja gradiv je v strokovni službi delovni tim izdelal osnutek razvida del in nalog, ki

je po svoji vsebini ustrezal zahtevam takratnega družbenega dogovora o kadrovski politiki in je kot osnutek v razpravi.

11. Tehnološke skupine v TOZD so pričele z izdelavo katalogov del in so po oceni opravile več kot 80% dela.

12. Osnutki oziroma teksti samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v TOZD in DS v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj in osnutki pravilnikov o delitvi OD v TOZD in DS so izdelani.

13. Meritve fizičnega napora in ekoloških pogojev dela pri posameznih nalogah in opravilih je prevzel Inštitut za varstvo pri delu in varstvo okolja iz Maribora in vključil v ta proces ekipo varnostnih delavcev iz DO Titovi zavodi Litostroj, ekipo zdravstvenih delavcev s področja medicine dela iz obratne ambulante in ekipo tehnologov.

Ker ti kriteriji določajo del osebnega dohodka, so bili rezultati teh meritev v ustrezni obliki prilagojeni našim stopnjam in bodo vključeni v samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v TOZD in DS v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj. O rezultatih meritev smo v tozidih in delovnih skupnostih že razpravljali, dokončno pa bodo sprejeti po postopku skupno s pravilniki o delitvi OD v TOZD in DS, katerih sestavni del so.

Vzporedno s prej naštetimi opravljenimi deli pa smo morali z ozirom na zakon o združenem delu opraviti v letu 1977 vsebinske spremembe in postopke sprejema samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v TOZD in DS v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj. V istem aktu smo morali oblikovati tudi sporazum o delitvi čistega dohodka, čeprav je bil sporazum o delitvi OD dopolnjen, spremenjen

(Foto J. Jereb)

z ozirom na določene pomanjkljivosti in leto prej, tj. v začetku leta 1976 sprejet tudi samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v TOZD in DS v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj. Sporazum o delitvi čistega dohodka je bil sicer sprejet ob koncu leta 1977, vendar ni dovolj dosledno izpolnjeval zahteve novih družbenih odnosov na področju delitve.

Vse našete aktivnosti od 1 do 14 pa naj bi dale solidnejšo osnovo za oblikovanje normativnih aktov na področju delitve OD. Tako so sedaj sporazum in pravilniki o delitvi OD v razdobju treh let trikrat spremenjeni in dopolnjeni, oziroma smo jih v tem času stalno dograjevali.

14. Izvršili smo analizo normskih preseгов. Opravili smo preizkusni obračun preko računalnika za normske delavce.

Predlagali smo naprednejšo krivuljo, ki daje stimulativnejšo

tabelo za opravljeno delo tistih delavcev v normi, ki so bolj produktivni v smislu presegevanja norm. Predlog sicer ni možno enakopravno oblikovati za vse tozde, ker obstajajo razlike med njimi v pogledu politike pri normskih presegeh.

Z doslednejšim uvajanjem sistema normiranja v vseh temeljnih organizacijah bi bila stimulacija po novi krivulji sprejemljiva za vse tozde.

To je bilanca dela pri zbiranju in oblikovanju gradiva za normativne akte delitve OD v času drugega polletja 1977, celo leto 1978 ter prvo polletje 1979, v tem času pa so bili tudi izdelani zadnji osnutki sporazuma o delitvi osebnih dohodkov na ravni delovne organizacije in pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov na ravni temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Nadaljnje aktivnosti v letu 1979, ki izhajajo iz že opravljenega dela.

1. Osnutek »Razvida del in nalog«, ki je že v obravnavi v TOZD in DS dopolniti s predlogi TOZD in DS in ga v obliki predloga vrniti v postopek do končne potrditve.

Dogovori med TOZD in DS in strokovno službo ustreznih dopolnitvah so v večini že opravljeni.

a) Nosilec naloge pri zbiranju dodatnih predlogov in sprememb je kadrovsko splošni sektor. Sprejem — september.

b) Pogoji za izdajo predloga z ozirom na spremembe, ki so sledile po oblikovanju in obravnavi osnutka je uskladitev in definiranje organizacij z razvidi del in nalog.

c) Treba je doseči skladnost oziroma prilagoditev našega novega šifrant nazivov nosilcev delovnih nalog in opravil (nekdanji nazivi delovnih mest) z zveznim šifrantom oziroma klasifikacijo poklicev. Določiti manjkajoče šifre za nazive. Nosilec POAE — organizacijskih shemah,

d) Tako usklajen seznam nazivov enotno uporabiti:

(Foto J. Jereb)

— v seznamu nazivov nosilcev nalog v razvidu del in nalog,

— v organiziranih oziroma organizacijskih shemah,

— v seznamu nosilcev nalog, ki je sestavni del pravilnikov o delitvi OD v TOZD in DS.

2. Organizirati postopek obravnave predloga razvida del in nalog v sindikalnih skupinah in ga s predčasno odobritvijo na delavskem svetu TOZD in DS predhodno obravnavati na zborih delavcev.

Nosilci sindikalne organizacije, vodstva TOZD in DS in samoupravni organi (predvsem komisija za oblikovanje aktov o delitvi OD).

3. Še v fazi postopka sprejema predloga razvida del in nalog posredovati preko osrednje komisije osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v TOZD in DS v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj in pravilnikov o delitvi OD v TOZD

in DS, ki so že oblikovani v obravnavo v TOZD in DS:

a) osnutek v obravnavo TOZD DS do septembra 1979.

Sočasnost obravnave vseh treh aktov, tj. razvida del in nalog in samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delavcev v TOZD in DS delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj in pravilnikov o delitvi OD v TOZD in DS omogoča v času obravnave hitrejši spremembe določenih elementov v enem ali drugem aktu z ozirom na medsebojno vzročno povezanost.

4. Končati izdelavo tehnoloških katalogov del do konca leta 1979.

5. Dopolniti ali po potrebi oblikovati normski pravilnik do konca leta 1980.

6. Dopolniti obstoječi oziroma izoblikovati novi samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih o delitvi čistega dohodka na nivoju DO TZ Litostroj.

Nosilec naloge: DS PFSR in kadrovsko-splošni sektor — pravna služba DS SSP v sodelovanju s TOZD in DS.

Rok: september 1979.

7. Izoblikovati samostojne pravilnike o delitvi čistega dohodka na ravni TOZD in DS.

Nosilec naloge: DS PFSR in kadrovsko-splošni sektor — pravna služba DS SSP v sodelovanju s TOZD in DS.

Rok: september 1979.

DELOVNI PROGRAM

Konferenca osnovnih organizacij sindikata je na svoji seji 21. avgusta 1979 sprejela »Akcij-ski program TOZD in DS pri uresničevanju stališč republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o pridobivanju in razporejanju dohodka ter uveljavljanju načel delitve po delu in rezultatih dela.« Konferenca je sprejela tudi delovni program javne obravnave in sprejemanja samoupravnih aktov s področja delitve po delu do 1. januarja 1980.

1. Pravilnik o razvidu del in nalog bomo prejeli delavci v TOZD in DS v septembru. Akt moramo temeljito proučiti in ga obravnavati po sindikalnih skupinah za posamezne vrste poklicev. Upoštevati moramo morebitna dopolnila za razprave na zborih delavcev in ga potrditi na DS TOZD DS.

2. Osnutek samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na ravni delovne organizacije in pravilnikov o delitvi sredstev za osebne dohodke v TOZD in DS prejme komisija in koordinacija TOZD DS do 15. septembra 1979. Ta dva osnutka je potrebno temeljito proučiti, podati pripombe in dopolnila, na podlagi katerih bo strokovna služba popravila osnutek obeh aktov za razpravo v TOZD in DS. Prejeli jih bomo vsi zaposleni.

Delavci naj omenjena akta temeljito proučijo v 15 dneh od dneva prejema. V tem času je komisija za OD dolžna z vsemi dejavniki v TOZD in DS izdelati konkretne izračune in predloge za razporeditev sodelavcev, pri čemer je treba zlasti upoštevati naslednje:

a) Pregledati, kolikšna sredstva so planirana in kolikšna so sedaj ustvarjena za delitev OD.

b) izračunati, koliko sredstev bodo terjale nove razporeditve za opravljanje del in nalog ter oceniti, ali bo TOZD DS ta sredstva v letu 1980 ustvarila.

Tak primerjalni izračun izdelati tudi za področje težavnostnih dodatkov.

c) Pripraviti praktične izračune za posamezne kategorije delavcev, da bi ob razpravah posredovali metodologijo izračuna OD, ki si ga delavec mora znati sam izračunati; npr. 184 Eč : Nč, 184 : 220Nč, 200 Eč : 350 Nč + 30 nadur, kako in koliko je nadura plačana, doseženi preseg itn.

d) Na podlagi tako pripravljenih podatkov in petnajstidnevnega proučevanja gradiva bomo pričeli razprave po TOZD in DS za posamezne vrste poklicev. Priporočamo, naj bodo skupine sestav-

(Foto J. Jereb)

ljene iz 25 do največ 50 delavcev istega poklica.

e) Dopolnila na osnutek se posredujejo preko DS TOZD DS strokovni službi, ki pripravi predlog samoupravnega sporazuma in pravilnika za delitev sredstev za osebne dohodke.

f) V času razprav je komisija dolžna stalno zasedati in dajati sodelavcem informacije.

3. V septembru 1979 moramo pripraviti predlog za spremembo samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev čistega dohodka na ravni delovne organizacije in pravilnik o delitvi CD v TOZD in DS.

4. Vse omenjene splošne akte moramo sprejeti skladno s samoupravnim sporazumom o kovinski predelovalne in elektro industrije ter proizvodne obrti o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno potarbo. V ta namen je strokovna služba dolžna zagotoviti TOZD in DS, ki ga naj proučijo panožni samoupravni sporazum skladno z našimi osnutki in vzporedno predvidijo rok in postopek za vzporeden sprejem.

5. Vsi dopolnjeni ali na novo izdelani akti morajo biti sprejeti do konca leta, če želimo, da stopijo v veljavo s 1. januarjem 1980.

6. Vse temeljne organizacije opozarjamo, da morajo do konca leta 1979 izdelati tehnološke kataloge del.

7. Normski pravilnik pa morajo temeljne organizacije izdelati do konca leta 1980.

8. Strokovne službe naj na podlagi samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela med TOZD in DS izdelajo svoje ovrednotene programe dela za leto 1980, ki bodo sestavni del plana.

9. Nosilci nalog so opredeljeni, zato bodo prevzeli tudi vso odgovornost za pravočasno in neoporečno izpolnjevanje nalog.

Konferenca osnovnih organizacij sindikata Titovih zavodov Litostroj

VEST IZ KULTURNEGA PODROČJA

Ob 32. obletnici Litostroja smo pri Slovenskem narodnem gledališču Drama za delavce naše delovne organizacije odkupili dramsko predstavo Skapinove zvijače francoskega komediografa Moliere. Vstopnice smo razdelili med delavce vseh tozdv, vendar je bilo med predstavo gledališče napol prazno. Resnično je lahko žal tistim, ki si te duhovite in zabavne komedije niso ogledali.

S. Jarc

UVELJAVLJANJE IN IZVAJANJE DELEGATSKIH ODNOSOV IN DELEGATSKEGA SISTEMA

DELO DELEGATOV JE SAMOUPRAVLJANJE

DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE TER DELOVNA TELESA IN SEKRETARIAT SKUPŠČINE OBČINE LJUBLJANA-ŠIŠKA PRIPRAVLJAJO ANALIZO DELOVANJA IN URESNIČEVANJA DELEGATSKIH ODNOSOV V NAŠI OBČINI.

Za nami je že poldrugi mandat delovanja novega delegatskega sistema, ki je bil sprejet v ustavo v letu 1974. Če smo si v prvem mandatnem obdobju z velikim trudom prizadevali vzpostaviti osnovne delegatske odnose, lahko sedaj, ko se približujemo polovici drugega mandatnega obdobja, ugotovimo, da gradimo in razvijamo novi delegatski sistem na dragocenih samoupravnih izkušnjah. Delegatski sistem in njegovo uresničevanje pomeni v združenem delu sestavni del samoupravnih, družbenoekonomskih in političnih odnosov. Zavzetost in odgovornost številnih delegatov za opravljanje te pomembne funkcije pa nam daje zagotovilo pravilnosti in pomembnosti delegatskega sistema v sedanjem razvoju socialističnih samoupravnih odnosov.

S krepitvijo delegatskega sistema pa se krepi tudi zavest delovnih ljudi, da pomeni biti delegat zahtevno in zavzeto delo znotraj delovne sredine pa tudi v delu delegacij in v zborih občinske skupščine. Kolikor bolj temeljito uresničujemo delegatske odnose, toliko bolj spoznavamo zahtevnost in odgovornost delovnih sredin, iz katerih izhajajo delegati.

V razvoju delegatskih odnosov pa smo nedvomno tudi spoznali, da je informiranje in komuniciranje v delegatskem sistemu odločujočega pomena. Predvsem je pomembno tudi dejstvo, da so temeljne organizacije združenega dela spoznale, da so tudi same s celotnim notranjim samoupravljanjem dolžne organizirati najustreznejše oblike obveščanja delavcev o zadevah, o katerih njihovi delegati odločajo v delegatskih skupščinah.

V dosedanjih izkušnjah uresničevanja delegatskih odnosov pa se je dokončno izoblikovala tudi potreba po izobraževanju delegatov, še posebno vseh tistih, ki so na novo izvoljeni. Spoznati morajo delegatski način dela in organiziranja razprav, utrjevanja pravic, odgovornosti in dolžnosti delegatov ter drugih važnih sestavin delovanja delegatskega sistema.

Izobraževanje delegatov v začetku vsakega mandatnega obdobja tako postaja sestavni del delegatskih odnosov in neposredni dogovor o najpomembnejših nalogah delegatov za nemoteno delo. Če smo v prvem mandatnem obdobju še nekoliko plaho gledali na delo delegatov in delegacij v tozdu, češ da opravljajo neke funkcije, katere nas v tozdu ne zadevajo, smo sedaj v drugem mandatnem obdobju že spoznali, da so njihove odločitve v skupščinah življenjskega pomena za temeljno organizacijo. Pomembno je, da smo to spoznali preko prakse in samoupravnega dela v tozdu, kar nam daje zagotovilo, da se vse bolj približujemo cilju, ko delegatski sistem postane sestavni in nepogrešljivi del samoupravnih odnosov v tozdu.

V drugo mandatno obdobje smo prišli s številnimi izkušnjami, vendar smo s seboj prinesli še nekatere slabosti. Še vedno se zgodi, da se delegirani delegat ne udeleži seje skupščine občine, čeprav je za točno določen dnevni red v tozdu stekla ustrezna razprava in je bilo oblikovano pomembno stališče delavcev, ki naj bi ga njihov delegat zagovarjal. V tem primeru se nit pretrga, pa tudi če je bilo stališče temeljne organizacije pisмено posredovano skupščini, tam

ni bilo nikogar, ki bi z obrazložitvijo zagovarjal in usklajeval to stališče. Doslej se nismo nikoli kritično izražali do takih neodgovornih pojavov nekaterih delegatov; razumljivo je, da nastopijo včasih objektivne težave, vendar v takem primeru konferenca delegacij lahko pošlje na sejo skupščine drugega delegata.

V majhni organizaciji združenega dela, kjer je zaposlenih manj kot 30 delavcev in torej niso bile izvedene volitve, pač pa vsi pred-

stavljajo delegacijo, je opazna neodgovornost in nedelavnost. Če je takih kolektivov več, je razumljivo, da je en del delavcev v združenem delu, zaradi te nedelavnosti v neenakopravnem položaju.

Ponavljajoč problem je tudi organizacija ustreznih konferenc delegacij. V prvem mandatnem obdobju smo jih oblikovali po sorodnih proizvodnih panogah, kar se je pokazalo kot neustrezno zaradi oddaljenosti posameznih delegacij med seboj. Sedaj smo konference oblikovali po teritorialnem principu, kar pa tudi v nekaterih konferencah delegacij ne ustreza najbolje. Izgleda, da je izhodišče v tem, da se v bodoče uporabi mešano oba principa in tudi druge interese delavcev, ki bi se združevali v ustrezno konferenco. Poleg tega še vedno v tem času nastopajo razne druge pomanjkljivosti — nedelavnost posameznih delegatov ali celo delegacij, kar ovira normalno delegatsko delo; vendar je tega vse manj.

Ugotovitev, da se delegatski sistem vse bolj krepi in da delovni ljudje in občani lahko preko tega sistema izrazimo svoje neposredne in temeljne pravice in dolžnosti, je utemeljena prava pot oziroma zavesten razvoj samoupravnih delegatskih odnosov v praksi.

K. G.

Smernice 1981-1985 sprejete

V sredo, 12. septembra, so se sestali delegati vseh treh zborov skupščine občine Ljubljana-Šiška na skupnem zasedanju. To je bila prva jesenska seja sicer majhnim, vendar pestrim dnevnim redom. Delegati so razpravljali in odločali o predlogu smernic za pripravljanje družbenega plana občine Ljubljana-Šiška za obdobje 1981 do 1985.

Zanimivo je, da je bil ta dokument v juliju, kot predlog, že posredovan v javno razpravo, vendar je bil na seji skupščine v juliju zaradi številnih pripomb, ki so jih posredovale delegacije krajevnih skupnosti iz združenega dela ter družbenopolitične organizacije, prekvalificiran v osnutek. S tem je bila dana možnost ponovne temeljite razprave in na podlagi razprave priprava novega gradbenega predloga smenic za naslednje srednjeročno obdobje.

Številne pripombe delegacij so bile upoštevane v predlogu, kar nam daje vedeti, da je v mnogih samoupravnih delegatskih sredinah stekla ustrezna in poglobljena razprava. Delegati so torej z odločitvijo o podaljšanju razprave ravnali modro in pravilno.

Ko so na seji predstavniki izvršnega sveta občine obrazložili vse osnove za predlog smernic ter obrazložili, zakaj niso mogli upoštevati vseh pripomb iz razprave, je stekla ponovno razprava, na kateri so bili skupaj s predlogom smernic dokončno sprejeti tudi še nekateri amandmaji.

V občini Ljubljana-Šiška smo tako, sicer zadnji med ljubljanskimi občinami sprejeli smernice za družbeni plan 1981—1985, vendar so te izraz večine delovnih ljudi in občanov. Tako sprejete smernice za pripravljanje družbenega plana občine bodo osnovni dokument za nadaljnje srednjeročno planiranje.

K. G.

Priprave na I. konferenco ZSS

V pripravi na 1. konferenco Zveze sindikatov Slovenije je republiški odbor sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin Slovenije sklical 9. septembra 1979 razgovor o poteku priprav na nove srednjeročne plane v SOZD in o aktualnih problemih nadaljnjega razvoja Združenih podjetij strojegradije Slovenije.

Delovna skupina, ki je obiskala tudi ostale sestavljene organizacije združenega dela v Sloveniji, je z zelo konkretnimi vprašanji želela ugotoviti stanje v našem SOZD ZPS. Razvila se je obširna razprava v zvezi s planiranjem, o zagotavljanju nove kvalitete delovnih odnosov, o poglobljanju samoupravnega dogovarjanja in sporazumevanja in o težavah, ki so najbolj prisotne pri nadaljnjem celovitem razvoju SOZD. Predsednik kolegijskega poslovnega organa je s svojimi sodelavci nakazal težave in probleme, s katerimi se srečujejo pri oblikovanju nove vsebine organiziranosti planiranja in dela na nivoju SOZD, ter ob tem predlagal nekatere izvirne rešitve ter uspehe v petletnem obstoju SOZD ZPS. Ugotovitve bodo delovni skupini sindikata dober pripomoček v pripravi na novembrsko konferenco Zveze sindikatov Slovenije.

M. Sigulin

TOZD ZSE

Nasmejani in veseli so jubilarji proslavljali tudi v tozdu ZSE

Kako smo praznovali?

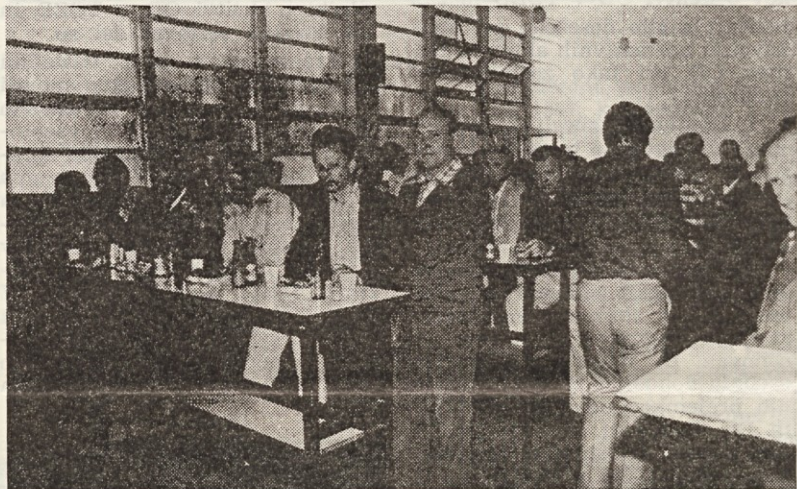
V soboto, 1. septembra so vse temeljne organizacije in delovne skupnosti priredile manjše slovesnosti, na katerih so jubilarji — 10, 15, 20, 25 in 30-letniki prejeli nagrade in priznanja.

Vsem sodelavcem, ki so ob letošnji 32. obletnici prejeli jubilejne nagrade in priznanja iskreno čestitamo!

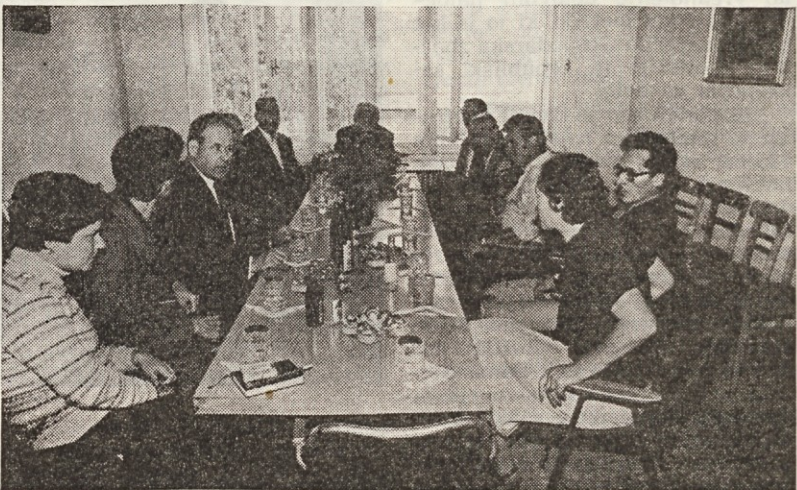
TOZD MONTAŽA

Posebno slovesno so proslavljali 32. obletnico v Montaži. Številni jubilarji, vodstveni in vodilni delavci ter predstavniki samoupravnih organov in DPO, so poskrbeli za primerno vzdušje. Stiski rok in čestitke jubilarantom so marsikomu pomenile zahvalo za dolgoletno prizadevno delo v Litostroju. Jubilarji so ponosno sprejemali priznanja in nagrade, saj mnogi s svojim dolgoletnim delom v Litostroju predstavljajo tradicijo in visoko strokovnost naše tovarne.

TOZD OBDELAVA

V Obdelavi so zaradi velikega števila jubilarntov organizirali podelitev jubilejnih nagrad kar v jedilnici obdelovalnice. Kljub temu je bilo slovesno in pristrčno, saj so si jubilarji lahko pripeli tudi rdeče nageljne in smo jih zaradi tega kasneje lahko lažje prepoznali.

DS SSP

V delovni skupnosti skupnih služb so podelili jubilejne nagrade in priznanja na dveh mestih — v vodstvu službe POAE in v prostorih sindikata. Kljub nekoliko skromnejšemu številu jubilarntov je bilo nadvse slovesno.

TOZD PRODAJA

Tudi v Prodaji je bilo veliko jubilarntov, med njimi največ 25-letnikov. Čestitamo! Fotografije: K. Gornik in J. Jereb

V poklicno šolo smo vpisali nove učence

V zadnji številki Informatorja so v poročilu TOZD IC navedeni med drugim tudi podatki o vpisu učencev v prvi razred poklicne šole. Plan vpisa pri vseh poklicih ni bil dosežen: za učenje livarskega poklica se ni prijavil nihče, za kovinarje smo vpisali oddelek manj, kot smo načrtovali. 200 vpisanih novincev za Litostrojo, Iskro in nekatere druge delovne organizacije sicer niti ni tako malo, vendar so potrebe precej večje. Število vpisanih učencev pa bi bilo zagotovo manjše, če si ne bi v izobraževalnem centru v povezavi z drugimi dejavniki še posebej prizadevali poiskati in vpisati čimveč učencev. To je bilo zlasti potrebno letos, ko je prišlo do znanih zapletov v zvezi z vpisom na gimnazije in v štiriletno strokovno šolo.

Že pri predvpisu, ki je potekal od marca letos dalje, smo ugotavljali, da se pri odločitvah mladih o nadaljevanju izobraževanja po končani osnovni šoli ni nič spremenilo. Če pa se je, potem se je zaradi prvotnega omejevanja vpisa v gimnazije pritisk v to vrsto šol in v štiriletno strokovno šolo še povečal. Vendar ne povsod enako in različno glede na vrsto štiriletnih strokovnih šol. Triletna poklicna šola, ki izobražuje učence za proizvodne poklice, pa so zopet beležile slabši vpis, za številne poklice precej manjši, kot so potrebe.

Prizadevali smo si, da bi vpisali čimveč učencev

Že zgodaj smo se povezali z Zavodom za zaposlovanje ljubljanske regije, z medobčinsko komisijo za koordinacijo vpisa učencev v srednje šole v Ljubljani, pa tudi neposredno s šolami. O možnostih vpisa smo obvestili tudi delavce naše delovne organizacije. Vodi kadrovskih služb delovnih oziroma temeljnih organizacij Iskre so izpeljale podobne akcije. V časopisu smo objavili poseben nakladni razpis prostih učnih mest, poleg tistega, ki ga je uradno za vse srednje šole objavila Izobraževalna skupnost SR Slovenije.

V delavnici ICL — Pa pogledajmo, če je pravi kot (Foto J. Žlebnik)

Še nadalje smo sodelovali z Zavodom za zaposlovanje v Čakovcu, da bi ob pomanjkanju učencev iz SR Slovenije vpisali za litostrojske potrebe učence s tega področja. Vendar je bil odziv za izobraževanje v Sloveniji za polovico manjši od lanskega, ker se mladina v SR Hrvatski po končani osnovni šoli vedno bolj odloča za tamkajšnje usmerjeno izobraževanje. Vpisali pa smo nekaj učencev še iz SR Bosne in Hercegovine, tako da se bo šolalo v prvem razredu 38 učencev iz drugih republik.

Z vsakim, če pri predvpisu prijavljenim učencem, smo takoj vzpostavili stike. Veliki večini prijavljenih smo že v aprilu sporočili, da bodo lahko sprejeti, če bodo v juniju predložili spričevalo o uspešno zaključeni osnovni šoli, tako kot to določa zakon. Toda v juniju precej učencev ni predložilo spričeval, poizkusili so se najprej še vpisati v gimnazijo ali v štiriletno strokovno šolo. Na ponovne pozive in z naknadnim vpisnim rokom v juliju in avgustu smo potem končno vpisali še toliko učencev, da smo dosegli že omenjeno število 200 učencev, od teh 111 za Litostrojo.

S kadrovske splošnim sektorjem tovarne smo se dogovorili, da predlagamo povečanje štipen-

dije pri učencih, ki se učijo za metalurške in kovinarske poklice, o čemer bo odločala skladno s samoupravnim sporazumom o izobraževanju in štipendiranju komisija na ravni delovne organizacije. Prav tako smo se dogovorili, da nudimo učencem ob vpisu brezplačno delovno obleko in pomično merilo — oboje v skupni vrednosti več kot 1.000 dinarjev.

Hkrati z akcijo vpisa učencev v poklicno šolo smo vpisovali tudi učence v tečaje za priučevanje oziroma za ozke profile, kjer se lahko izobražujejo učenci z nedokončano osnovno šolo. Vpisalo pa se je le 15 učencev.

Širša problematika pri odločanju mladine za poklice

Vendar je problematika o usmerjanju mladine v bodoče poklice mnogo širša. Pri odločitvi mladega človeka imajo vlogo številni dejavniki.

Zal je precej razširjena miselnost staršev in mladine o več vrednosti administrativnega, režijskega ali drugega »čistega« delala in manjvrednosti proizvodnega »umazanega« delala. Taki ljudje gledajo na sicer pozitivno željo človeka po izobraževanju enostransko, kot na sredstvo, s katerim se doseže boljše plačano in

manj naporno delo. V teoretičnem izobraževanju vidijo le umik od »manjvrednega, umazanega, naporejšega dela«, ne pa nujno potrebnega znanja za nadaljnje boljše delo oziroma za lasten razvoj v poklicu, ki si ga je mlad človek izbral.

Takšna gledanja še vedno pogojuje slabše vrednotenje proizvodnega dela nasploh v naši družbi. To je postal že resen problem, ki je zahteval politično akcijo naših najvišjih družbenopolitičnih dejavnikov. Zato je prav, da se zadeve premikajo na boljše tudi pri nas, v Litostroju, ko skušamo z novim pravilnikom o osebnih dohodkih stanje spremeniti.

Na odločitev mladega človeka, da se vpiše v neko poklicno šolo, pa vpliva še marsikaj: popularnost ali nepopularnost določene industrijske panoge ali poklica, delovni pogoji, dober ali slab glas delovne organizacije glede poslovanja in dohodka. Pomembni so tudi medsebojni odnosi v temeljnih oziroma delovnih organizacijah, posebej odnos do mladih v zvezi z njihovo perspektivo in nagrajevanjem po delu.

Pri odločitvi za šolanje in zaposlitev v konkretni delovni organizaciji je vpleteno tudi reševanje osebnih problemov, npr. možnosti prevoza v šolo in na

delo, pridobitve stanovanja, pa tudi ugodnosti v zvezi z drugimi pogoji družbenega standarda, rekreacije itd.

Na poklicno odločitev mladega človeka vplivajo torej različni razlogi, med njimi kar pogosto prav to, da bi človek našel »lažje« delo, ni pa vedno v ospredju resnično veselje do izbranega poklica. Brez tega pa ni pravega odnosa do učenja v šoli in do dela v delovni organizaciji, v katero se potem mlad človek vključuje.

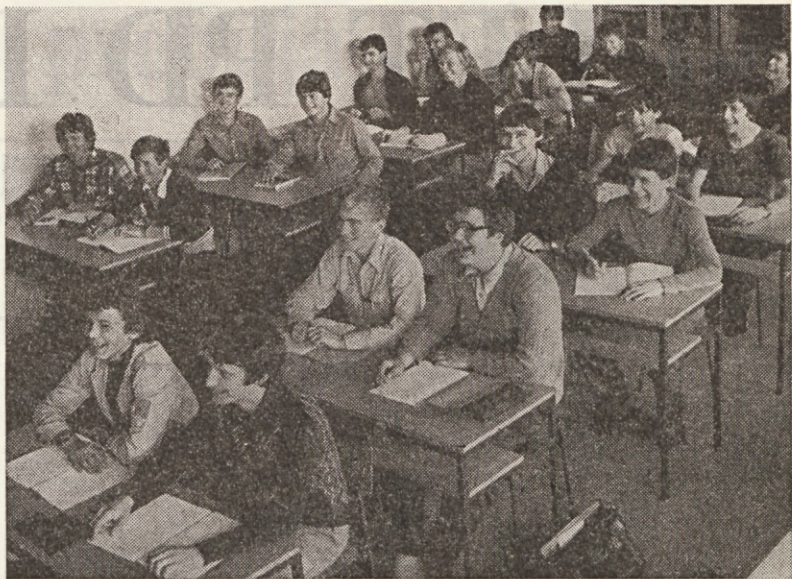
Vključevanje mladine v poklicno izobraževanje na pragu preobrazbe srednjega šolstva

Naslednji vpis v poklicno šolo bo že potekal v času priprav na preobrazbo sedanjih srednjih šol v usmerjeno izobraževanje in učenci se bodo potem že šolali po novem, reformiranem izobraževalnem sistemu. Čeprav je pri tem še marsikaj nejasnega in nedorečenega, pa vendar pričakujemo, da izkušnje ob dosedanjem usmerjanju mladine ne bodo zanemarljive. Kljub vlogi zavoda za zaposlovanje in poklicnem usmerjanju v osnovnih šolah je potrebno namreč za pravo poklicno usmerjanje mladine še veliko storiti. Še vedno je glavno merilo usmerjanja v srednje izobraževanje učenčev splošen učni uspeh, ki pa pogosto še ni obravnavan v povezavi z drugimi pomembnimi elementi, kot so učenčeve dejanske sposobnosti, interesi in nagnjenja ter potrebe združenega dela. Soočenje vedno bolj žgočih potreb delovnih organizacij in osebnih želja posameznikov bo moralo privedi do soodvisnosti obeh strani pri poklicni odločitvi. Kako bo praktično zaživelo usmerjanje pri prihodnjem vpisu, je težko reči. Vemo le, da se učenci najbrž ne bodo odločali takoj za učenje določenega poklica kot doslej, ampak le za stroko: za kovinarsko-strojno, elektro, metalurško, drugod za druge stroke. V prvem letu šolanja in delno tudi v drugem pa naj bi skupaj ugotovili konkretnjša poklicna nagnjenja in sposobnosti ter to usklajevali z osebnimi željami in potrebami združenega dela.

Ne glede na to pa lahko ob sedanjih situaciji zagotovo poudarimo, kako pomemben je vsak delavec, ki se vključuje v proizvodni proces. Storit moramo vse, da pravilno vrednotimo proizvodno delo, da se bo osebni dohodek ravnal po rezultatih dela. Tako bomo najbolje ločili resnična pri-

Jo, pa že vso samopomoč sem porabil za dopust, zdaj pa še ta šola...

V razredu ICL (Foto J. Žlebnik)

zadevanja tistih mladih ljudi, ki hočejo v praksi pokazati in razvijati svoje poklicno znanje, od drugih, ki bi želeli čimvečji do-

ločeni osebni dohodek, ki pa ne bi temeljil na rezultatih njihovega dela.

H. Premelč

Kadrovska politika

Dosedanji družbeni dogovor o temeljih kadrovske politike na območju ljubljanskih občin smo sprejeli leta 1974. Z njim smo se zavezali, da bomo v vsakodnevni samoupravljalški proizvodni praksi uresničevali kadrovske politike kot sestavni del družbenoekonomskega razvoja in kot neodtujljivo pravico delavcev pri razvijanju svobodne socialistične osebnosti.

To je osebnost z moralno političnimi vrlinami, sposobnostmi in znanjem, ki omogočajo celovito uresničevanje samoupravnih pravic, dolžnosti in obveznosti ter zagotavljajo razvoj sodobne organizacije dela in tehnologije. Določila tega dogovora o oblikovanju in sistematizaciji delovnih mest, o načrtovanju kadrov, izobraževanju in štipendiranju, o uresničevanju in o izvajanju drugih temeljnih pravic in obveznosti iz medsebojnih razmerij v združenem delu smo vgradili v naše samoupravne akte do leta 1978. Uresničujemo jih delavski sveti, prejšnji odbori za medsebojna razmerja delavcev (OMRD) in sedanje komisije.

Nov družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območjih ljubljanskih občin naj bi sprejeli delavski sveti do 15. oktobra 1979. Po tem dogovoru naj bi si delavci temeljnih organizacij prizadevali za enotnost temeljnih ciljev in celovitost meril kadrovske politike, za njeno demokratično in dosledno izvajanje. Po novem dogovoru naj bi komisija, ki bi jo imenoval delavski svet, ugotavljala z delom pridobljeno delovno zmoglost, če je z razpisom ali z objavo del in nalog poleg izobrazbe zahtevana z delom pridobljena zmoglost kot druga alternativna možnost za izbiro delavca na podlagi raz-

vida del in nalog po tekočih in bodočih (perspektivnih) potrebah.

Delavci temeljnih organizacij naj bi določali smernice in sestavne dele kadrovskih planov. Sprejemali naj bi ukrepe za razporejanje delavcev, za stalno izobraževanje delavcev ob delu in iz dela, zlasti tistih, ki opravljajo fizično težka in zdravju škodljiva dela ali naloge, za pridobivanje novih delavcev in zaposlovanje invalidov. Osnovne organizacijske programe za usmerjanje delavcev, ki še nimajo končane osnovne šole, da jo dokončajo.

Delavci temeljnih organizacij naj bi v okviru kadrovske funkcije organizirali in razvijali:

- aktivno in stalno sodelovanje pri načrtovanju in usklajevanju potreb po kadrih ter smotrov in vsebine izobraževanja, vzgajanja in usposabljanja;
- proučevanje možnosti za hitrejšo prilagajanje kadrov spremembam v organizaciji dela in tehnologiji;
- spremljanje uspešnosti delavcev pri delu in samoupravnih aktivnosti.

Poleg tega bodo:

- zagotavljali primerne pogoje v domovih za učence in študente;
- vključevali učence in študente, ki smo jih usmerili v izobraževanje, v proizvodno delo in v samoupravno in politično aktivnost;
- organizirali uvajanje v delovno organizacijo (uvajalni seminar in uvajanje v delo);
- zagotavljali opravljanje praktičnega pouka in proizvodno delo za učence in študente, ki morajo v času šolanja dopolnjevati v skladu z učnim načrtom svoje teoretično znanje v praksi;
- zagotavljali stalno družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje za opravljanje družbenopolitičnih in samoupravnih nalog;
- predlagali najuspešnejše mlade delavce, učence in študente za štipendiste Titovega in Kraigherjevega sklada;
- urejali zaposlovanje invalidov prek pokojninsko invalidske skupnosti in skupnosti za zaposlovanje;
- zagotovili socialno varnost starejšim delavcem;
- upoštevali pri izbiri kadrov celovitost strokovnih, družbenopolitičnih in moralno etičnih meril.

Temeljna organizacija združenega dela naj bi torej bila oblikovalec kadrovske politike in razsodnik pri njenem uresničevanju, kadrovska služba pa izvajalec samoupravnih odločitev s področja kadrovske politike.

A. Tomažič

30 LET PD LITOSTROJ

Začetek ob odprtih dežnikih

Pozdrav najmlajših

Častni znak društva za dolgoletnega predsednika Staneta Vogelnika

Zadnji pesem prek vrhov

Razviti prapor

Zveza je društvu namenila posebno pohvalo

Če kdo, potem imajo smolo z vremenom naši planinci — po pravilu pa gotovo takrat, kadar kaj slavijo. Zato bi bilo res nenavadno, če ne bi tudi praznovanje 30-letnice društva 25. avgusta na Soriški planini bilo izdatno »požegnano« od zgoraj. To in pa vprašanje dostopnosti na planino zaradi »ceste v gradnji« je marsikoga zadržalo tisti dan doma, čeprav je že popoldne sonce spet kar toplo priiskalo. Toda tistih 150 planincev, ki se je udeležilo slavlja, bi prišlo na planino tudi, če bi izpod neba padale same ošiljene fizičlovke...

OJ TRIGLAV, MOJ DOM

so ubrano zapeli za začetek programa člani litostrojskega pevskega zbora, nakar je povzel besedo predsednik društva Ludvik Šarf. V svojem govoru je kratko preletel prehojeno pot društva, se posebej dotaknil izvršenih akcij in nanizal nekaj najpomembnejših uspehov, ki pričajo o vseskozi uspešnem delovanju društva. Zaradi zanimivosti povzemamo iz govora nekaj podatkov.

ZAČETEK HKRATI S TOVARNO

85 let je minilo, odkar na Slovenskem organizirano gojimo pianinstvo. Rdeči krog z belo piko nam je postal simbol za nepozabna pota v soncu in senci, cvetju in snegu, viharju in miru planin.

V Litostroju so tako začeli v decembru 1949, čeprav so že leto poprej imeli planinsko-alpinistično sekcijo v okviru sindikalnega športnega društva. Ustanovitelji Marijan Smerajc, Tone Lajovec, Janez Velepec, Miro Vrhovec, Stane Cedilnik in Ljubo Šarf — tedaj še niso vedeli, da ustanavljajo prvo jugoslovansko planinsko društvo v delovni organizaciji, toliko bolj pa so bili zagnani za delo samo. O tem zgovorno pričajo že samo prizadevanja za zgraditev lastne planinske postojanke, ki bi jih mogli strniti v tele kratke zapise po letih:

1948 — Najetje in oprema pastirske koče na Veliki planini.

1950 — Priprava za gradnjo velikega planinskega doma na Voglu. (Načrt zaradi finančnih težav ni bil uresničen.)

1952 — Priprave za gradnjo bivaka v Zeleniških špicah (kar pa zaradi lovskih revirjev ni bilo uresničeno).

1957 — Gradnja koč na Soriški planini. Koča s komunalno ureditvijo je bila postavljena pretežno s prostovoljnim delom in in opremljena v rekordnih 6 mesecih. Bila je sprva namenjena le planincem in ni bila stalno oskrbovana. Zaradi izredne lokacije in zanimanja je takoj postala premajhna.

1960 — Zato že to leto začnejo graditi novo kočo s spalnimi prostori.

1962 — Na planino prisveti elektrika.

1964 — Z gradnjo velikega rezervoarja rešijo problem oskrbe z vodo.

1965 — Koča dobi prizidek in restavracijo v sedanji obliki.

To je le nekaj iz bogatega programa investicijske dejavnosti društva.

OSNOVNA DEJAVNOST JE BILA VEDNO ŽIVA

Ta se ni gnala za vrhunskimi dosežki, ampak je šla v širino. O tem priča čez 1100 organiziranih izletov v domači in tuji planinski svet s skupno čez 17 tisoč udeleženci.

Vzgoji mladih je bilo posvečeno veliko prizadevanj, sredstev in skrbi, in pokazalo se je, da je bila to dobra investicija.

Mladi kadri že uspešno vstopajo v društveno življenje, zamenjujejo starejše.

Markacisti so bili vseskozi aktivni, saj so vzdrževali okrog 70 km odrejenih poti.

Alpinistična dejavnost je v teh tridesetih letih doživljala svoje vzpone in nihanja. Alpinisti so bili že leta 1961 na vrhu Mont Blanca, plezali so v domačih stenah, Centralnih alpah, Hindukušu, na Araratu...

»Delo v društvu je pristočno in zahteva veliko dobre volje, vztrajnosti in prilagodljivosti, le kolektivno delo vodi k uspehu. To dokazuje tudi podatek, da se je v teh letih zvrstilo v odboru društva kar 247 odbornikov«, je dejal v svojem govoru predsednik Šarf, se družbenopolitičnim organizacijam v tovarni in izven nje zahvalil za sodelovanje in predal besedo propagandistu.

SKORAJ VSE O PROPAGANDI

KAJ POVE?

Planinstvo je stvar ne samo telesne in duševne rekreacije, ampak živa potreba današnjega človeka sploh. V tem času hrušča in trušča, hlastavega tempa življenja, takih in drugačnih revolucij — v kar vse smo hote ali nehoti vključeni prav vsi, so steze, ki vodijo v svet viharikov, tja kjer »tišina šepeta«, nepogrešljive.

Blagor njim, ki se odzovejo klicu srca in najdejo pot v gore! Ne bo jih požrla asfaltna džungla, mrak in strup nižin, vedno znova se bodo rojevali močni in nasmejani.

Propagandisti sicer rabimo v vrste teh srečnežev, čeprav vemo, da je klic gora nekaj, kar je dano in odziv stvar srca. Prav zato je naše delo prepričljivejše takrat, ko odložimo uniformo gorečih aktivistov in postanemo čisto navažni vodniki. Vodniki tistim, ki čutijo klic v sebi, le tega ne vedo, v kateri okljuki naj se mu odzovejo.

Praporščak obljublja zvestobo

Srebrno odličje za doktorja

Na vrhu se je treba vpisati

PLANINSKA PROPAGANDA NI REKLAMA

»To je samo prijazno povabilo: pridite, pogledajte, prepričajte se, ne verjemite samo besedi, ampak poskusite doživeti sami.« je dejal v društvu že 20 let za propagando odgovorni Tone Erman. Sicer pa je v svojem govoru nanizal nekaj misli iz planinske torbe in besede strnil v naslednje misli:

»Kdo je klical pred dvema stoletjema štiri srčne može na Triglav? Propagandisti gotovo ne, ker jih može tudi poslušati ne bi! Šli so, ker jih je gnalo srce: iz doline po stezah skozi temne smrekove gozdove, čez pisane planinske travnike do zadnjih macesnov na gozdni meji in čez melišča, skalne bloke, po kozjih stezicah, samo naprej, do vrha — tja, kjer se stikata nebo in zemlja...

Koliko jih je še šlo tako za njimi: zagnano, brez ukaza od zunaj, iz neke notranje nuje, ki se bolj kot nad poceni užitek opaja nad dosežkom, ki si ga je treba priboriti, ki je dragocen prav zato, ker ne pade kot zrel sad sam od sebe v naročje.

S PRAPOROM NAPREJ

Dež je še vztrajno padal, ko je predsednik Sarf poprosil predsednika UO tov. Vladislava Krošlja, da razvije društveni prapor, nabavljen prav za to pomembno obletnico. Tov. Krošelj je v izredno toplem nagovoru pozval planince, naj ostanejo še naprej zvesti planinski misli, ki naj ne bo prazna beseda, ampak vsebinsko bogata zaveza tovarištva, klic k zdravju, pripravljenost za obrambo domovine in zavest o dragocenosti naravnih lepote, ki nas obdajajo.

Iz rok predsednika je razviti prapor prevzel v varstvo praporščak Rudi Veber. Na novem praporu je na eni strani obznanje PZS napis PD Litostroj in letnice 1949—1979, na drugi pa modro-belo-rdeči šopek s planinsko markacijo. Načrt zanj so izdelali člani propagandne sekcije.

KAM VABI?

Naš je ves ta gorski svet, s svojim soncem in senco, trdoživimi vihariki in pisanim cvetjem! Kolikor varneje bomo romali vanj, toliko lepše nam bo, kolikor bolj bomo cenili njegove lepote v okolju, kjer se rojevajo in razdajajo, toliko dalj jih bomo lahko občudovali. Toda: bojmo se trenutka, ko nam bodo gore postale le potrošno blago, ko bo iz templja nastala beznica. Tudi mi planinci v sebi in okrog sebe lahko zadržujemo ali pa pospešujemo ta trenutek. Vprašajmo se torej, kakšna so naša pota po planinskih stezah in kaj ostaja za njimi?

KOMU JE POTREBNA?

Toda — ali je za koristno, dobro in lepo res potrebna propaganda? Ali je za doživetja, ki nam jih nudijo planine, potrebna kopica velikih besed, slikovnih in napisanih spodbud? Dejati bi, da ne. Človek se pred besedo ograde, pred sliko zavaruje s takim ali drugačnim predsodkom, le pred živo resničnostjo ne more zatistiti oči. In to mu je treba dati, to pokazati. Prijeti ga za roko in peljati v sredo tistega sveta, ki od blizu ne potrebuje prav nobene reklame za svoje lepote.

KDO SMO?

Tudi planinci smo ljudje — taki kot drugi, prav tako vključeni v kolesje in zakonitosti časa, razmer, odnosov. Kljub temu bi dejal, da smo le morda za stopnjo bogatejši od ostalih, kajti naša pota ne vodijo samo v dve razsežnosti: dolžino in širino, ampak se vzpenjajo še v tretjo — višino. Prav ta nas še posebej vabi, v njej si nabiramo novih moči, iz nje črpamo voljo v trenutkih malodušja.

ZVESTIM ODLIKOVANJA IN ČASTNI ZNAKI

Predsednik Planinske zveze Slovenije ing. Tomaž Banovec je toplo pozdravil zbor v imenu zveze ter članom društva za dolgoletno delo v planinski organizaciji podelil 3 zlate, 5 srebrnih in 5 bronastih častnih znakov, društvu pa posebno pohvalo Planinske zveze Slovenije.

Zlati častni znak so prejeli: Ludvik Šarf, ing. Stane Vogel, in Tone Erman, srebrnega: Andrej Anžin, Stane Cedilnik, dr. Edo Tepina, Jože Pečjak in Stefan Cankar, bronastega pa Stane Kragelj, Albert Mažgon, Janez Mežan, Jože Peternelj in Viktor Uhan. Za zvesto sodelovanje v društvu pa je predsednik Sarf 56 članom razdelil posebne spominske častne znake.

VSÍ NA LAJNAR

Dež je počasi pojenjal, tako da so kmalu začele oživljati stezice, ki vodijo na Lajnar. Izlet nanj je veljal kot zadnja točka sporeda. Ni trajalo dolgo, ko se je v zavetju prav pod vrhom oglasila sproščena pesem, kar dokazuje, da člani litostrojskega pevskega zbora obvladajo tudi »višino«. Večina udeležencev se je povzpela še na Možic, med potjo pa obirala maline in borovnice, ki jih je letos tam okrog res veliko.

Zaradi kislega vremena in že vnaprej napovedanega predčasnega odhoda avtobusov so odpadle za popoldanski čas predvidene družabne igre, ki sicer močno pritegnejo udeležence in dostikrat ustvarijo nepozabno doživetje.

Morda je brez tega slavnostni dan litostrojskih planincev minil za kanec preveč resno in zadržano, vsekakor pa velja o njem zapisati, da je bil lep praznik planinske misli in bo kot pomemben mejnik zapisan v letopis društva.

Poročilo zložil ETO
Trenutke za spomin
ujel Vinko Udovič

Sorica se prebuja

Pod tem naslovom je Nedeljski dnevnik 3. avgusta objavil članek, v katerem je na celi strani opisan predviden razvoj Soriške planine. Plan urbanistične ureditve je izdelan.

V avgustu so bili razgrnjeni vsi načrti, potekala pa je tudi razprava o njih.

Bili smo zelo aktivni, borili smo se za svoje mesto na Soriški planini. Za nekatere smo bili celo nezaželeni. Hočejo nas večje in lepše, kar je tudi naša želja, saj se zavzemamo za to varianto.

V načrtih je predvideno, da ostaneta obe zgradbi nedotaknjeni, med njima pa naj bi zgradili

počitniški dom, ki naj bi imel 100 ležišč in zmogljivost restavracije 200 stolov. Kuhinja bi delovala na principu samopostrežbe in bi imela podvojeno zmogljivost.

Po programu izgradnje naj bi dom začeli graditi že v letu 1981, naš samoupravni sporazum pa predvideva začetek izgradnje šele v letu 1986. Tu so možne še razne variante, predvsem pa ugodnosti glede najetja kreditov.

In kaj pravijo tisti, ki obiskujejo Soriško planino v času dopusta?

Anton ŽELJKO hodi na Soriško planino že od začetka, saj je pomagal udarniško graditi koč, v Litostroju pa je že trideset let: »Planina se ne spreminja. V teh letih sem se samo dokaj spremenil, toda planina me vedno znova očara, tako kot prvokrat.

Skoraj vsako leto prideva z ženo sem na del svojega dopusta, vendar po povratku z morja. Zaradi triizmenskega dela v kiskarni si še posebej zaželim planinski zrak. Tu se umirim in odpočijem. Vedno znova opažam, da prihaja sem gor premalo mladine.

Mogoče bo kaj bolj živahno, če se bodo uresničili načrti za razvoj Sorice?! Zlasti zvečer ni tu kaj početi, še celo televizor je pokvarjen. Sicer pa je mogoče celo bolje, da se tu odpočijemo tudi od tega. S hrano in sobo sva z ženo zadovoljna, le po večerji bi nama teknil še kak planinski čaj.«

Božo GALIČ je praznoval 30-letnico dela v Litostroju prav med svojim dopustom na Soriški planini. V Litostroj je prišel leta 1949, ko je takrat nova tovarna iskala livarske vajence in temu poklicu je še sedaj zvest. Povedal je: »Z ženo prideva pogosto sem gor, ker nama je vseh planinska domačnost. Tu ni pomembno, kako si oblečen, ampak kako se počutiš. Dokler sta bila sinova majhna, sta prihajala z nama, sedaj pa ju vleče tja, kjer je bolj živahno. Mogoče bo Sorica, kakršno načrtujejo, pritegnila več mladine. Na Sorico pridem rad poleti in jeseni, ko je polna barv, cvetja in sadežev, pozimi me ne zanima.«

Triperesna deteljica, ki skrbi za dobro počutje gostov na Soriški planini. Od leve: Tina — kuharica in upravnica, Angelca — pomočnica v kuhinji in Dragica — servirka.

Le kdo, ki je bil v zadnjih petih letih na Sorici, ne pozna Tince LESJAKOVE, ki pravi, da je najprej kuharica, šele potem upravnica.

»Litostrojčane vidim predvsem v zimskih počitnicah, to je vsekakor premalo. Mislim, da je za letni dopust pri nas premalo propagande. Za tako pičel obisk pa je prav gotovo kriva tudi cesta, ki je delno ali popolnoma zaprta že tretje leto. Prejšnja leta smo imeli veliko izletnikov, ki jih letos ni prav zato, ker cesta čez Sorico ni prevozna. Zanimivo je, da se naši zimski in poletni gost-

Na Soriški planini bo urejeno 50 hektarjev smučišč s sedmimi vlečnicami, 1,2 hektarja zemljišča je predvideno za počitniške hišice in sindikalne domove. Skupno bo tam predvidoma 1.700 ležišč: 150 postelj v hotelu B kategorije, 200 v garni hotelu, 640 v apartmajih, 410 v sindikalnih domovih in 100 v počitniških hišicah.

Zgradili bodo klasično samopostrežno restavracijo, kavarno s slaščičarno, dva snack-bara, štiri gostilne, dva bifeja ter disco klub.

Center bo povezovala sedežnica, ki bo obratovala vse leto.

Predvidoma bodo uredili tudi cestno povezavo s Primorsko, Bohinjem in Skofjo Loko.

V načrtih je predvidena tudi izraba vodnih virov.

V izgradnjo tega turističnega centra smo vključeni povsem enakopravno z drugimi, od nas pa je odvisno, kaj bomo lahko naredili, kako hitro se bomo vključili v gradnjo.

Začetek del in velikost objektov sta odvisna od našega dela in uspehov, predvsem pa od naših finančnih rezultatov.

TOZD ZSE bo čimpreje pripravil potrebno dokumentacijo in jo dal v razpravo v vse TOZD in DS.

M. Vidmar

Sproščeni, zadovoljni in veseli bi lahko rekli, kajne? Anton Željko in Božo Galič z ženama (Foto E. Lampič)

Z razvojem bo Sorica gotovo pridobila, toda modernizacija bo pregnala planinski mir, zaradi katerega sedaj prihajamo gor, pa tudi romantika s kravami in pastirjem se bo umaknila. Letos je bila planina polna borovnic. Dva meseca so trume obiralcev prihajale na planino in vsakdo si jih je nabral, kolikor je želel in seveda kolikor je bil priden. Sonca, zraka in zelenja je tudi bilo za vsakogar na pretek. Vsega je bilo dovolj, le Litostrojčanov je bilo, da bi jih preštel na prste rok.

E. L.

KAKŠNA NAJ BO?

Propaganda mora biti učinkovita v globino, prizadevna v širino in potešena do srca — zato:

- hodite v gore v vsakem času, kajti le tako ne boste hodili samo v dežju,
- ni vse sonce, lepi oblaki in sneg; če ni zraven dobre volje, je vse drugo v senci,
- vpisujte med planince tudi najmlajše, da bodo kdaj zamenjali veterane,
- na planinskih poteh skrbno opazujte cvetje in fotografirajte, kajti cvetje umira — počasi, a vztrajno,
- ne odmetujte embalaže in odpadkov po planinskih travnikih in poteh, češ, saj se s Triglava tako nič ne vidi...

KOMU HVALA?

— Hvala vsem, ki boste še naprej hodili v planine iskat zdravja in moči tudi v dežju in megli, tako se narod ne bo pomehkužil v televizijskem copatarstvu!

— Hvala tistim, ki v gorah ne boste puščali očitnih sledov s samoupravno pravico pridobljenih toplih in mrzlih malic in podobnih znakov obiskovanja!

— Hvala tistim, ki se boste vračali v dolino s spominom na cvetne planinske poljane, prelepe cvetove pa pustili, da osrečijo še koga za vami!

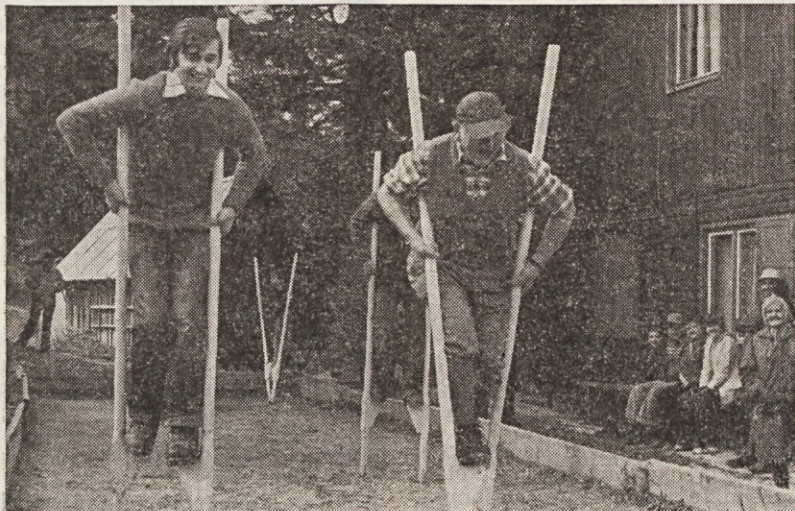
— In končno še hvala vsem, ki se boste trudili gojiti v srcu duh resničnega tovarištva, plemenitosti v odnosu do človeka, predvsem pa velike ljubezni do domače zemlje!

NJEN CILJ

Veliko jih je, ki jim bo v srcu ostala večno zapisana lepota s soncem ožarjenim vrhov, spomin na čudovita doživetja v planinskem svetu.

In s tem je pravzaprav cilj planinstva dosežen, kajti kaj naj nam da še več od tega, da vzgaja človeka: za sprejemanje lepega, v ljubezni do domače zemlje in ne nazadnje v utrjevanju volje, v psihični in fizični rekreaciji. Planinstva končno ni mogoče kupiti za denar, niti za devize ne, planinstvo je treba doživljati in to od izleta do izleta, iz zgodnjega jutra v zarjo večera, od pohlevnega snežnega zvončka do zapeljive planike v pečeh...

ETO

Nekatere bo treba s kolom

Kaj je s stanovanjskimi krediti

Kadrovsko splošni sektor je po sklepu delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti letos v aprilu objavil natečaj za razdelitev stanovanjskih posojil. Po poteku natečajnega roka so stanovanjske komisije ocenjevale stanovanjske in druge razmere proslincev ter pripravile predloge za delitev stanovanjskih posojil, katere so delavski sveti temeljnih organizacij že potrdili.

Čeprav je bil postopek pri razdeljevanju stanovanjskih posojil v okviru temeljnih organizacij tudi tokrat predolg, nam je uspelo v juliju posredovati banki potrebno dokumentacijo za izrabo dodeljenih stanovanjskih posojil. Seveda pa je mesec julij tudi mesec dopustov, ki, ne glede na to, da je sedaj gradbena sezona na višku, vplivajo na zastoje pri izrabljanju stanovanjskih posojil. Ko namreč banka od delovne organizacije prejme zahtevek za odobritev posojila delavcu na podlagi vezanih sredstev, mora strokovna služba banke tak zahtevek posredovati svojemu Kreditnemu odboru, da ga potrdi. Se-le sklep o dodelitvi stanovanjskega posojila, ki ga sprejme Kreditni odbor, je osnova za sklenitev posojilne pogodbe, le-ta pa omogoča porabo posojila. Kreditni odbor pa se je zaradi dopustov pretekli mesec otepal z nesklepnostjo.

Zaradi vse pogostejših vprašanj naših delavcev, kaj je z odobrenimi krediti, če so krediti »zamrzni« zaradi omejitve posojil je prav, da bralce našega glasila seznanim tudi z ukrepi, ki jih je sprejel 6. Zbor Stanovanjsko komunalne banke Ljubljana v zvezi s sklepom guvernerjev Narodne banke Jugoslavije o omejitvi porasta posojil v letošnjem letu. Svet guvernerjev je namreč sprejel sklep, ki ga nalaga vsem temeljnim bankam, da v letu 1979 uskladijo porast posojil na 19 odstotkov glede na stanje do konca leta 1978. Porast lahko doseže do 30. 6. 1978. leta 10 odstotkov in 31. 9. tega leta 13 odstotkov glede na stanje konec leta 1978. Glede na takšen ukrep sveta guvernerjev je Stanovanjsko komunalna banka dala pobudo ustreznim organom republike in federacije, da se krediti za stanovanjsko

gradnjo spremljajočih objektov izvzamejo iz omejitve.

Pobudo stanovanjsko komunalne banke je obravnaval Izvršni svet SR Slovenije, ki je posredoval zveznemu izvršnemu svetu mnenje, da je potrebno zaradi realizacije plana stanovanjske gradnje posojila za to področje izvzeti iz omejitve.

Ker pa je Stanovanjsko komunalna banka dovoljeni porast kreditov že prešla ter znaša stanje le-teh v primerjavi s stanjem konec leta 1978 že 128 odstotkov, je moral zbor Stanovanjsko komunalne banke sprejeti zelo učinkovite ukrepe za omejitve nadaljnje porasta stanovanjskih posojil. Ukrepi veljajo seveda samo do tedaj, ko bo svet guvernerjev dokončno odločil o pobudi republiškega izvršnega sveta, oziroma so začasnega značaja. Na zadnjem Zboru banke so bili v zvezi s tem sprejeti naslednji sklepi:

V drugi polovici leta 1979 bodo nemoteno potekali samo naslednji posli: odobranje kreditov občanom na osnovi stanovanjskega varčevanja, poslovanje z združenimi sredstvi za financiranje stanovanjske graditve v okviru stanovanjske skupnosti, posli, ki jih banka opravlja po pooblastilu družbenopravnih oseb ter poslovanje z drugimi bankami. To pomeni, da bo do konca leta 1979 ustavljeno odobranje vseh novih posojil, ki imajo rok porabe v letu 1979, ustavljeno bo poslovanje po pravilniku o vezavi sredstev za družbenopravne osebe in občane ter odobranje dodatnih in premostitvenih posojil občanom. Poleg naštetih ukrepov je 6. Zbor banke pooblastil Izvršni odbor stanovanjske komunalne banke, da sprejme ukrepe, ki naj omilijo posledice naštetih omejitev. Banka bo skušala to doseči s tem, da bo pospeševala poslovne do-

govore med članicami banke, ki naj zagotovijo kar največjo realizacijo planskih obvez na področju graditve stanovanj.

Upoštevali so sklepe 6. Zbora banke je Izvršni odbor Stanovanjsko komunalne banke moral sprejeti ukrepe, ki naj zagotovijo izpolnitev obveznosti do varčevalcev in do svojih članic ne glede na omejitve, z vsemi ukrepi pa mora do konca leta 1979 zagotoviti porast kreditov na največ 19 odstotkov. Pri odobravanju kreditov bo Stanovanjsko komunalna banka izhajala predvsem iz rokov vselitve:

— Občanom in družbenopravnim osebam, ki imajo pogodbeno urejeno in dejansko vselitev v stanovanje do konca leta 1979, bo zagotovila črpanje stanovanjskih posojil po veljavnih pravilnikih in aktih banke.

— Občanom in družbenopravnim osebam, ki imajo pogodbeno dogovorjeno vselitev v naslednjem letu, bo banka odobraval posojila po vseh dosedanjih oblikah poslovanja, vendar z rokom porabe kreditov od 1. 1. 1980 dalje. Izjema pri tem so krediti, odobreni na podlagi varčevanja občanov, in premostitveni krediti, ki bodo poplačani do konca leta.

Pri odobravanju stanovanjskih posojil pa bo banka upoštevala tudi oblike graditve:

— Z nakupom stanovanj v družbeno usmerjeni stanovanjski graditvi, družbenopravnim osebam in občanom za stanovanja, ki bodo dokončana in vseljiva do konca leta 1979, bo banka odobraval kredite po vseh vrstah poslovanja. Za stanovanja, ki bodo vseljiva v letu 1980 in v naslednjih letih, pa bo odobraval kredite na osnovi vezave sredstev družbenopravnih oseb in občanov z rokom posojila od 1. 1. 1980 dalje.

— Zadrugi gradnji nudi banka za zagotovitev pričetka gradnje vse možnosti za pridobitev sredstev, če zadruga nastopa kot pravna oseba. Črpanje posojil pa odobri z možnostjo porabe v letu 1980. Če so izvajalci zadrugne gradnje družbenopravne osebe, jim banka odobrava kratkoročne kredite znotraj četrtletja. Zadrugi, ki nastopa kot posojilodajalec posamično odobrava posojilo kot ostalim občanom, odvisno od roka vselitve.

— Za individualno gradnjo bo banka odobraval kredite po vseh vrstah poslovanja, če bodo hiše vseljive do konca leta 1979. Dokončana mora biti peta gradbena faza, kar se preverja z ogledom. Za gradnjo stanovanjskih hiš, ki bodo dokončane do leta 1980 in v naslednjih letih, sklepa banka posojilne pogodbe s tranšo porabe v letu 1980. Začasno za te namene banka ne odobrava premostitvenih posojil, prav tako graditelji do te faze gradnje še niso upravičeni do dodatnih posojil. Pri prenosu stanovanjskega posojila OZD na delavca je poraba posojila odobrena v letu 1980.

— Za adaptacije, rekonstrukcije oziroma revitalizacije stanovanjskih hiš in stanovanj, banka v letu 1979 ne odobrava dodatnih in premostitvenih posojil, posojila na podlagi vezanih sredstev občanov ali delovnih organizacij pa le s tranšo porabe v letu 1980.

— Za nakup starih stanovanj banka odobri posojilo po pravilniku o varčevanju občanov oziroma vezavi sredstev, če se prodajalec seli v novo stanovanje do konca leta 1979.

— Za nakup montažnih hiš v organizirani gradnji banka odobrava posojilo po pravilniku o varčevanju občanov ter pravilniku o vezavi sredstev z možnostjo porabe v letu 1979. Pogoj je, da je zgrajena nosilna plošča.

— Za lastno udeležbo za pridobitev stanovanjske pravice odobrava banka posojilo po pravilniku o varčevanju ter premostitvenih posojila, ki bodo poplačana do konca leta 1979, po pravilniku o vezavi sredstev pa z možnostjo porabe v letu 1980.

7. septembra so se v Ribnici zbrali sindikalni delavci ZPS

Srečanje v Ribnici

V petek, 7. septembra, dan pred začetkom letnih športnih iger članic Združenih podjetij strojegradije, se je v Ribnici na Dolenjskem sestel koordinacijski odbor sindikata ZPS. Organizator sestanka pa tudi letnih športnih iger, ki so se pričele naslednji dan, 8. septembra, je bila delovna organizacija RIKO — Ribnica, članca ZPS.

Ribničani ne bi bili Ribničani, če ne bi na slehernem koraku pripravili kakega duhovitega presečenja. Tako so nas 7. septembra, takoj ko smo se zbrali v domu JLA v Ribnici iz skoraj vse Slovenije, opremili z ustreznimi značkami, spominki in informacijami o bližnji športni prireditvi.

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata RIKO, tovariš Franc Prelesnik, ki ga nemara poznamo vsi Slovenci, saj je bil naš slovenski ženin na nedavni kmečki ohceti v Ljubljani, je prevzel vodstvo, nas stlačil v avtomobile in nas odpeljal v prelepi planinski dom Glažuto nad Grčaricami. Sredi mogočnih gozdov je prijetna planina, tu in tam tudi planinsko cvetje in nobena posebnost ni, če se sredi belega dne čisto blizu pasejo košute.

Dnevni red sestanka na tej nadmorski višini je bil primerno kratek, pa vendar so delegati resno poslušali vse dosedanje priprave na zahtevne letne športne igre ZPS v Ribnici. Iz poročil je bilo čutiti, da so sicer vedno šaljivi Ribničani to športno reč salamensko resno in strojniško precizno pripravili, kar se je v resnici naslednji dan tudi izkazalo.

V naslednji točki dnevnega reda so razpravljali in sprejeli poslovnik o delu KO sindikata SOZD ZPS. V tretjo točko pa so strnili razpravo o predtekmovanjih kovinarjev po posameznih organizacijah združenega dela ZPS ter izbirnih tekmovanjih kovinarjev, ki so določila udeležence za republiško tekmovanje kovinarjev, ki se je pričelo prav na ta dan. Skupno so ugotovili, da je bilo v OZD vse premalo prizadevanja za izbirno tekmovanje kovinarjev, kar je vplivalo na premajhno udeležbo ekip in posameznikov ZPS. Dogovorili so se, da bodo v prihodnjem letu organizirali ustrežnejšo udeležbo na takih tekmovanjih. Vsi udeleženci tekmovanja kovinarjev članic ZPS, ki se bodo na slovenskem tekmovanju uvrstili na zvezno tekmovanje, pa bodo morali de-

lovne obleke označiti z znaki ZPS.

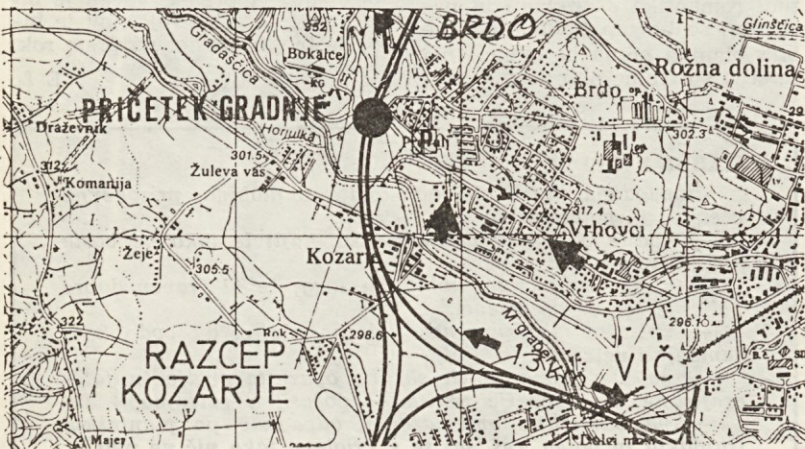
V nadaljevanju sestanka je spregovoril tovariš Boštjan Barborič, novi predsednik kolektivnega poslovnega organa SOZD ZPS. Nakazal je izhodišča nadaljnega razvoja in interesov združevanja delavcev v SOZD ZPS.

Sledilo je kosilo in s tem popoldanski program srečanja sindikalistov ZPS. Najprej smo odšli na prizorišče znane partizanske bitke, ki je bila 26. marca 1943 v Jelenovem žlebu pri Ribnici. Tu sta se 2. udarna brigada »Matije Gubca« in 3. udarna brigada »Ivana Cankarja«, ki sta se premikali iz vasi Dan proti Podpreski, srečali z bataljonom italijanske divizije »Macerata«. V boju, ki je trajal okoli dve uri, je bil italijanski bataljon uničen. Padlo je 106 vojakov in oficirjev, skoraj toliko pa je bilo ranjenih. Obe partizanski brigadi sta imeli neznatne izgube, zaplenili pa sta mnogo orožja, hrane in drugega vojaškega materiala. O poteku te pomembne bitke nam je govoril udeleženec te borbe prvoborec domačin Vinko Kersnič. Povedal je, da je borba pomenila prelomnico v borbah med partizani in italijansko vojsko, saj je bila prav tu dokazana moč partizanske vojske, ki je na tem mestu obračunala z najbolj zagrizenim fašističnim bataljonom italijanske divizije »Macerata«.

Zatem smo se odpeljali v smeri proti Travnici gori in si ogledali spominsko obeležje, kjer je bila v času NOB partizanska bolnica »Ogenjca«.

Naslednji dan pa smo se zgodaj zjutraj odpeljali v Ribnico na odprtje letnih športnih iger ZPS.

K. G.

ZAHODNA LJUBLJANSKA OBVOZNICA

12. septembra so po kratki slovesnosti gradbinci Slovenija ceste pričeli gradnjo zahodne ljubljanske obvoznice od Celovške ceste do Dolgega mosta.

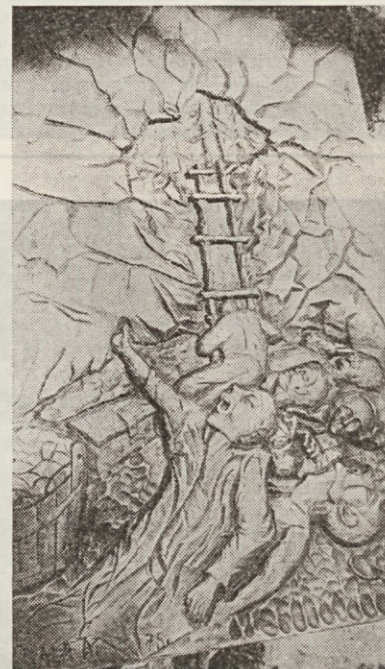
Zahodna obvoznica bo 9,1 km dolga štiripasovnica z vmesnim varnostnim pasom, široka pa bo 26,6 metra. Na trasi bodo zgradili 10 nadvoзов, 4 podvoze, 8 mostov in viadukt, imela pa bo 6 ključnih cest.

S to cesto se je praktično začela izgradnja »U« sistema mestnih obvoznice, ki naj bi bile zgrajene do leta 1984 in tako osvobodile mesto duševnega prometa.

Zahodna obvoznica bo stala milijardo in 277 milijonov din, glavni izvajalec del Slovenija ceste pa jo morajo dokončati v dveh letih — do 30. septembra leta 1981.

Vzporedno s to gradnjo pa tečejo že tudi priprave za začetek gradnje ostalih obvoznih štiripasovnic. Izgradnja vodnega kanala Celovška cesta—Sava, ki je osnova za graditev severne obvoznice je že stekla. To pomlad naj bi začeli graditi že tudi južno obvoznico. Projekti za severno vpadnico, ki bo presekala črnuški voz, pa so tudi že v polnem delu.

Razumljivo je, da ljubljanske obvoznice zanimajo tudi veliko Litostrojčanov, ki se iz dneva v dan prebijajo po prenatrpanih cestah in križiščih v Ljubljani. Zato upamo, da se bodo izvajalci držali predvidenih rokov, da ne bo zmanjkalo denarja in da se bomo leta 1984 res že lahko peljali kar mimo Ljubljane — seveda, če bomo to želeli!

Reliefna upodobitev ranjencev v partizanski bolnici na Ogenjci (Foto K. Gornik)

H. Colja

Planiranje v krajevni skupnosti Litostroj

V akcijo planiranja za razdobje 1981—1985 so se vsi organi naše krajevalne skupnosti vključili z vso resnostjo že takoj ob začetku priprave za nov srednjeročni plan. V določenem roku je svet skupščine krajevalne skupnosti sprejel sklep o pripravi in sprejetju srednjeročnega plana naše krajevalne skupnosti in izdelal program dela.

V programu dela sveta skupščine je bil sprejet sklep o formiranju strokovne komisije za pripravo plana.

Strokovna komisija je takoj pričela delo pri pripravi osnutka smernic plana. Vsak član komisije je s svojega področja izdelal analizo preteklega obdobja, nato smo na podlagi analiz izdelali ocene razvoja v novem srednjeročnem planu. V osnutek smo vnesli smernice prostorskega plana KS, povezovanje z ostalimi KS, družbenopolitičnimi organizacijami in z delovnimi organizacijami v naši KS.

V smernicah je predvidevana dograditev novih prostorov osnovne šole Hinka Smrekarja (zaradi prehoda na enozimski pouk).

KS bo nudila vso svojo pomoč za odstranitev barakarskega naselja ob Korotanski ulici in podpirala možnost gradnje novega stanovanjskega naselja na tem me-

stu z vsemi pripadajočimi infrastrukturami in objekti.

V novem planskem obdobju je predvidena napeljava toplovodnega in plinovodnega omrežja, izgradnja rekreacijskega centra pri IC, postavitve dveh javnih telefonskih govornic, priključitev novih telefonov našim občanom, organiziranje uslužnostne obrti (vodovodne in elektroinstalaterske); skupno z ostalimi KS zgraditev družbenega centra in še marsikaj. Svet skupščine krajevalne skupnosti je z nekaj pripombami sprejel osnutek smernic in jih predlagal skupščini v sprejem. Ta jih je nato v celoti sprejela.

Z osnutkom smernic je bilo seznanjeno predsedstvo SZDL in temeljna delegacija v KS, ki je ob razpravi smernic občine Ljubljana-Siška primerjala, ali so v občinskih zajete tudi naše smernice. Del obširnih priprav v občini je bilo za nami.

V razpravi na občini je bila naša KS pohvaljena, ker je edina dostavila vse dokumente srednjeročnega plana za obdobje 1981—1985.

Sedaj nas čakajo še obširne naloge v zvezi s pripravo in vrednotenjem elementov ter sklepanjem samoupravnih sporazumov.

H. Bratkovič

PRIČENJAMO NOVO PEVSKO SEZONO

Pridite v naše vrste

Skupina ljubiteljev petja se je leta 1974 zbrala in pod pokroviteljstvom sindikalne organizacije Litostroja je bil ustanovljen moški pevski zbor, ki je delovno organizacijo uspešno zastopal na revijah v občinskem in republiškem merilu.

Potrebe in želje pa so v letu 1976 pripeljale do ustanovitve litostrojkega mešanega pevskega zbora.

Danes šteje zbor 26 pevcev, ki so vsi člani delovne organizacije Litostroj, in 18 pevki, od katerih je 10 Litostrojčank, ostale pa so iz drugih delovnih organizacij, v glavnem iz Leka. Že četrto sezono zbor uspešno vodi zborovodja Primož Cedilnik.

V času od novembra 1976, ko je mešani pevski zbor prvič na stopil, je imel veliko nastopov ob različnih priložnostih v delovni organizaciji Litostroj in dva nastopa v delovni organizaciji Lek ter vrsto nastopov v občinskem in krajevalnem merilu. Med svoje pomembnejše nastope uvršča zbor tudi sodelovanje na reviji pevskih zborov občine Ljubljana-Siška, nastope ob prazniku šišenske občine, skupni nastop s pihalnim orkestrom v pobratenem mestu Milevsko v ČSSR in samostojna koncerta v Trebelnem in Zagradcu. Prav ta dva nastopa izpričuje, da se zbor ne zapira v občinske meje, ampak skuša navezovati čim tesnejše stike z občinami in krajevnimi skupnostmi na vseh področjih, od koder se vozijo na delo litostrojki delavci.

Repertoar litostrojkega pevskega zbora je po vsebini zelo pester, saj vsebuje borbene, ljudske in umetne pesmi. K takim izborom lahko sodeluje na vseh prireditvah v okviru delovne organizacije in izven nje, sposoben pa je pripraviti tudi samostojen koncert, kar so pevci že dokazali.

Mešani pevski zbor ima vaje enkrat tedensko in to vsak ponedeljek ob 18. uri v kinodvorani Izobraževalnega centra Litostroj. Moški pevski zbor pa ima vaje vsako sredo, prav tako ob 18. uri v istih prostorih.

Vabimo vse Litostrojčane, ki radi pojejo, pridite med nas, kajti pesem nas razveseljuje in druži.

Vsakega novega pevca ali pevko bomo z veseljem sprejeli v naše vrste.

Pričenjamo s študijem novega programa, ki bo nov za nas »stare« pevce, kot tudi za novince. Skupaj bomo začeli, zato je vsaka bojazen, da se ne bi mogli vključiti, odveč. Pridite in naša pesem bo zvenela še bolj sproščeno in ubrano!

Torej, novi pevci!! Pričakujemo vas vsak ponedeljek ob 18. uri v kinodvorani Izobraževalnega centra Litostroj! Na svidenje!

M. Kreft

POPRAVKI

Na žalost je pri pripravi avgustovske številke spet prišlo do nekaj napak, ki pa jih želimo seveda čimprej popraviti. Prva napaka se je pojavila na 8. strani v članku Veterani govorijo o sebi, ko smo tovariša Brenčiča pomotoma prekrstili v Alojza. Tovarišu Brenčiču je namreč ime Bojan in glede na to, da je v Litostroju že 32 let, bi seveda to že morali vedeti. Prosimo ga, da nam to napako opusti.

Do dveh napak je prišlo tudi na 11. strani kjer objavljamo zahvale in čestitke. Pod eno zahvalo je izpadlo ime tovarišice Angele Ažman, zato v tej številki celo zahvalo — seveda skupaj z imenom, ponavljamo. Do napake pri tiskanju je prišlo tudi v rubriki Odšli v pokoj, kjer je pisalo, da se je tovarišica Zinka Lukanovič zaposlila v Litostroju 8. aprila 1979. Tovarišica Lukanovič je v Litostroju že od 8. aprila 1947 — torej od vsega začetka.

Zadnja napaka pa se je pojavila, tako kot se spodobi, na zadnji strani, in sicer pri Vesteh iz proizvodnje. Te napake ne moremo pripisati niti tovarišu Grudnu (avtorju članka) niti našemu uredništvu, temveč stavcu v tiskarni, ki mu je pri stavljenju teksta izpladla cela vrstica. Ker se je s tem bistveno spremenil tudi pomen teksta, danes ponovno objavljamo cel prvi odstavek vesti iz TOZD PUM:

Uspešno smo zaključili proizvodnjo v prvem polletju letošnjega leta. Predvsem lahko trdimo, da smo skušali in tudi uspeli izdelati čimveč ulitkov, ki so potrebni za našo skupno proizvodnjo. Tako imamo že dalj časa izdelane vse ulitke, ki so potrebni za finalizacijo do konca III. tromesečja. Že sedaj smo napravili vse potrebne programe, ki zajemajo vse ulitke za potrebe finalizacije do konca leta in lahko pričakujemo, da bodo gotovi do sredine septembra skoraj vsi ulitki, ki jih bomo potrebovali za izdelavo končnih izdelkov naše delovne organizacije.

Opravičujemo se zaradi napak in upamo, da bo drugič bolje!

Pa še to:

Najlepša hvala tistemu anonimnemu bralcu (ali bralki) za prijazna opozorila na napake, ki smo jih nehote zagrešili v časopisu. Opazili smo jih takoj po izidu časopisa — na žalost prepozno — in jih tudi sami nameravali popraviti. Vsakršna pomoč pa nam je seveda dobrodošla — tudi anonimna!

Uredništvo

Skupina Čehov, ki je letos prišla zadnja na morje (Foto M. Habicht)

ŠE ENO LETO VEČ USPEŠNEGA SODELOVANJA

Zadnji avtobus s člani delovnega kolektiva ZVVZ je prispel v Ljubljano v zgodnjih jutranjih urah dne 31. 8. 1979. Njihova vožnja iz Milevskega preko glavnega mesta Slovaške Bratislave in preko Madžarske je dolga približno 1000 km. Ta razdalja ni ovira, kajti Jadransko morje jih toliko privlači, da niti ne pomislijo na čas, ki ga morajo prebiti na vožnji.

Tokrat smo hoteli neposredno od udeležencev iz ZVVZ izvedeti, kaj so pričakovali od tega izleta v Jugoslavijo in kaj so v resnici doživeli. Vsi so bili mnenja, da jim bivanje pri morju pomeni veliko doživetje, saj sami morja nimajo. Cenijo pa tudi naš prijateljski sprejem in vsestransko pozornost med bivanjem v našem počitniškem domu v Fiesi. Posebno jih privlači kopanje v topli morski vodi, sončenje, možnost raznih izletov in tudi okusna in izdatna domača hrana. Nekateri člani njihovega kolektiva, ki

so bili pri nas že pred desetimi leti, še danes ne morejo pozabiti počitnic v Jugoslaviji.

Zaradi omenjenih dejstev je pri njih veliko zanimanje za našo Fieso. Vsako leto se prijavi veliko večje število prosilcev, kot dovoljuje njihov oziroma naš razpis. Vsi si želijo, da bi dosedanje sodelovanje ostalo vsaj na taki ravni, kot je sedaj. Upajo tudi, da bo njihov novozgrajeni počitniški center v bližini Milevskega omogočil članom našega kolektiva bolj udobno nastanitev kot dosedanj v Červeni. Nameravajo pa tudi popestriti program bivanja naših izletnikov v ČSSR. Na koncu razgovora so še izrazili zahvalo naši sindikalni organizaciji, samoupravnim organom in osebju ZSE. Domov se vračajo z najlepšimi vtisi, ki so si jih ustvarili med bivanjem pri nas.

V razgovoru so sodelovali: Jaroslav Marek, Václav Koukl, Vlasta Koukl in Josef Klobovčnik.

F. Dvořák

Kulturna kronika

Dolgočasni molk poletnih dni nas je spet prebudil k razmišljanju. Pred nami je nova sezona, kulturne dejavnosti vseh vrst bodo spet na novo zaživele. S kakšnim namenom? Vsestransko razgledan človek — delavec — samoupravljalec je cilj naše družbe, človek, ki zna svoj prosti čas koristno uporabiti za širjenje svojih obzorij, za sprejemanje kulturnih vrednot in tudi sam aktivno sodelovati.

Sezona kulturne dejavnosti 1978—1979 je dejansko za nami, za nami je delo našega pevskega zbora in godbe in kakšna je splošna ocena vsega dela?

Naše delo bo pustilo vidne sledove le, če bomo naše kulturne dogodke ohranili v sliki in pisani besedi. Novinarska in dopisnarska okrepiti svoje delo. V zadnjo službo bosta morali v ta njem času se na tem področju opazajo vidne vrzeli, zato so nekateri pomembni dogodki zaradi premajhne prisotnosti zbledeli.

Delo pevskega zbora lahko ocenjujemo za vso preteklo sezono kot razveseljivo in pohvalno.

Kje vse so nastopali naši pevci? Prvi nastop 8. 2. 1979 na litostrojškem mladinskem kvizu, 12. 2. 1979 na žalni komemoraciji ob smrti tovariša Edvarda Kar-

delja, 24. 4. koncert na Trebelnem, istega dne koncert v Zagradcu na Dolenjskem, 25. 4. proslava ob prazniku OF v Šentvidu, istega dne sodelovanje na slavnosti ob razviti prapora v Guncijah, 26. 4. proslava gradbincev v Šentvidu, 26. 4. polaganje temeljnega kamna za novo tovarno TVN, 18. 5. revija pevskih zborov občine Šiška v Šentvidu, 8. 6. zbor mladinskih delovnih brigad občine Ljubljana-Siška, 22. 6. praznik občine Ljubljana-Siška, 24. 6. pevski tabor v Šentvidu pri Stični, 25. 6. dan samoupravljalcev v Šiški, 6. 7. proslava dneva borcev za teren Litostroj.

Sodelovanje med pevci in godbeniki je uspešno, v zadovoljstvo nas vseh.

Tovariš Ilič, sedanji vodja godbe je dojel svoje poslanstvo in se uspešno uveljavlja tudi v okviru občine. Godba je pod njegovim vodstvom dosegla lepe uspehe in se delovno okrepila.

Enako moramo pohvaliti tudi tov. Cedilnika za vodenje pevskega zbora. Osipanje zbora je prenehalo. V novo sezono 1979—1980 so stopili pevci z veliko delovno vnemo. Za njimi je že prvi nastop v soboto, 25. avgusta na Sorici, kjer so s pesmijo počastili 30-letnico ustanovitve Planinskega društva Litostroj. V tem primeru jim je sicer slabo vreme malo ponagajalo in ohladilo grla, vendar je bil nastop kljub temu uspešen.

Delovanje kulturnih komisij po tozih je v glavnem ujetu v denarne možnosti, vsaj kar se tiče obiska gledališč in izletov. Na sestankih centralne komisije za kulturo pri KOOS se je porodilo nekaj dobrih načrtov in

predlogov, vendar je zaenkrat ostalo samo pri tem.

Kupili smo nekaj abonmajev za gledališke predstave, za počastitev obletnice ustanovitve tovarne pa smo odkupili celotno gledališko predstavo, Molierovo komedijo: Scapinove zvijače.

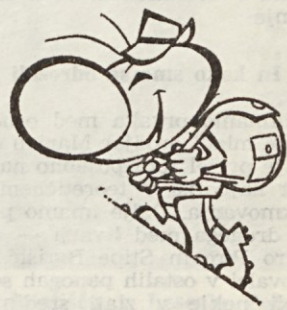
ZPS je danes že tako velika organizacija dela, s tolikim članstvom različnih poklicev in nazorov, da je težko dojeti vse duhovne potrebe in seveda oceniti možnosti za vpliv posameznika ali podjetja. Razvoj sam že kliče, da bi ZPS sledil širokemu profilu kulturnega animatorja, ki bi lahko skrbel in prevzel skrb za njegovo kulturno življenje.

Litostroj je sicer že prispeval svoj delež na kulturnem področju, vendar je prav zadnje srečanje v Tolminu pokazalo, da je v okviru vseh članic še veliko možnosti, ki ostajajo neizkoriščene. Kulturna dejavnost v okviru ZPS bi se morala dvigniti vsaj na tako raven, kot jo je dosegla telesna kultura.

In kaj lahko prispevajo za dvig kulturne ravni delavca tudi drugi faktorji, kot so npr. delovni pogoji, urejena delovna mesta in drugo. Kot družba smo dosegli visoko stopnjo civilizacije in pri tem tudi dobro organiziranost. Iz tega izvira nenehna skrb za dobre medsebojne odnose, skrb za čisto in urejena delovna mesta, izpopolnjevanje znanja in stremjenja k čim večjemu napredku.

Kultura je širok pojem, ki obsega vse, kar človek počne. Naši ostanki bodo zapuščina, in priča, na kakšni stopni smo delovali.

J. Oprešnik

SREČANJE Z VOJAKI IZ VOJAŠNICE »BORIS KIDRIČ«

Koordinacijski svet ZSMS Titovi zavodi Litostroj že vrsto let sodeluje z vojniki iz vojašnice »Boris Kidrič« na različnih področjih — na kulturnem, zabavnem, športnem. Tudi v počastitev 32. obletnice naše delovne organizacije je koordinacijski svet ZSMS skupaj z rokometno sekcijo organiziral prijateljsko srečanje, katerega osrednja točka je bila rokometna tekma.

Ekipo mladincev — vojakov je vodil član naše delovne organizacije nekdanji sekretar KS ZSMS Titovi zavodi Litostroj tovariš Anton Anderlič, ki služi vojaški rok v tej vojašnici. Rezultat tekme je bil 32:34 v korist naših gostov.

Po končani tekmi je stekel pogovor predvsem o mladinski dejavnosti in možnostih za nadaljnje in še tesnejše sodelovanje.

Za obisk smo se sodelujočim oddolžili z obiski in propagandnimi značkami naše delovne organizacije ter izrazili željo, da se kmalu zopet srečamo.

T. Skušek

III. delovno tekmovanje kovinarjev SRS

V dneh od 6. do 8. septembra je bilo v Celju III. delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije. Letos so bile gostiteljice tekmovanja delovne organizacije celjske regije.

Svečani otvoritvi tekmovanja, ki je bila popestrjena s kulturnim programom, sta prisostvovala tudi tovariš Franc Leskošek-Luka in predsednik Zveze sindikatov Slovenije tovariš Vinko Hafner. Na prireditveni prostor se je spustil tudi padalec z zastavo kovinarjev, na kateri so bili datumi dosedanjih tekmovanj in njih mest.

Zbranim je najprej spregovoril predsednik odbora za pripravo III. delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije tovariš Mlinarič, ki je poudaril pomen takih tekmovanj, ki so plod večletnih prizadevanj posameznikov in skupin. Vsem je zaželel dobro počutje in veliko tekmovalnih uspehov v teoretičnem in praktičnem delu.

Za njim je spregovoril predsednik občinskega sveta ZSS Celje tovariš Stane Mile in zaželel vsem udeležencem obilo uspehov na tekmovanju. Poudaril je še, da taka tekmovanja pomenijo tudi nova poznanstva in utrjevanje že vzpostavljenih vezi med delovnimi ljudmi.

Tekmovanje je potekalo tako kot lani v dveh delih. Teoretični del tekmovanja za vse udeležence v vseh tekmovalnih skupinah se je pričel ob 8. uri, popoldne pa se je začel praktični del tekmovanja, in sicer: v Železarni Store so tekmovali strugarji in livarji, na tehnični srednji šoli v Celju so se pomerili orodjarji in varilci, rezkalci in brusilci pa so tekmovali v delovni organizaciji Unior v Zrečah.

Tekmovanja se je udeležilo v devetih panogah 205 tekmovalcev. Zaradi majhnih zmogljivosti, posebno pri rezkalcih (tekmovali so samo na dveh strojih), se je tekmovanje oba dneva zavleklo v pozne večerne ure, kar je seveda pomenilo tudi veliko obremenitev ocenjevalnih komisij, katerih delo se je podaljšalo pozno v noč, celo v zgodnje jutranje ure. Delo komisij je bilo deloma olajšano s tem, da so bila pravila in kriteriji enaki kot v dosedanjih tekmovanjih. Sama organizacija je bila dobra, če pa se je že kje kaj zataknilo, so hitro popravili.

Zadnjega dne je bilo v dvorani kina Union posvetovanje o inventivni dejavnosti. Med drugimi pa je v razpravi sodeloval tudi dipl. ing. tovariš Bracar iz Litostroja. Ugotovitev posvetovanja je bila, da število posameznih izboljšav upada, da pa istočasno raste število neprijavljenih izboljšav in izumov, s čimer pa je onemogočena uporaba le-teh v širšem krogu. Če se patent nikjer ne zabeleži, pa lahko tudi zamre. Zaščita izuma oziroma pridobitev patenta je pri nas dolgotrajen postopek, ki se lahko zavleče tudi do pet let. Posvetovanje je bilo združeno še z razstavo inventivne dejavnosti slovenskih podjetij, ki je bila v prostorih srednje tehnične šole.

Po posvetovanju so si udeleženci ogledali še proizvodnjo piva v pivovarni v Laškem.

Svečani zaključek s kulturnim sporedom in podelitvijo nagrad je priredil posrečeno organiziral v naravi. Nagrajeni so bili prvi trije v vsaki panogi. Posebna nagrada pa je bila podeljena najboljšemu v teoretičnem delu tekmovanja.

In kako smo se odrezali mi?

Imamo prvaka med orodjarji, to je mladi orodjar Marjan Vidic, ki je prejel tudi posebno nagrado kot najboljši v teoretičnem delu tekmovanja. Dalje imamo prvaka in drugega med livarji — to sta Miro Pirc in Stipe Barišič. Tekmovalci v ostalih panogah so pristali nekje v zlati sredini. Na

splošno, če primerjamo letošnje tekmovanje z lanskim (1. mesto orodjarja in 1. mesto plamensko varjenje), smo z uvrstitvijo Litostroja lahko zadovoljni. Z malo sreče bi bil uspeh lahko še boljši. Zahvaljujemo se jim za trud, ki so ga vložili na tekmovanju, za dosežene uspehe pa jim čestitamo.

Razšli smo se in ostali so vti. Vsak je odnesel svoje, vsi pa se strinjajo s tem, da so taka tek-

movanja potrebna in da jih je potrebno še naprej gojiti v taki smeri, kot smo jih zastavili.

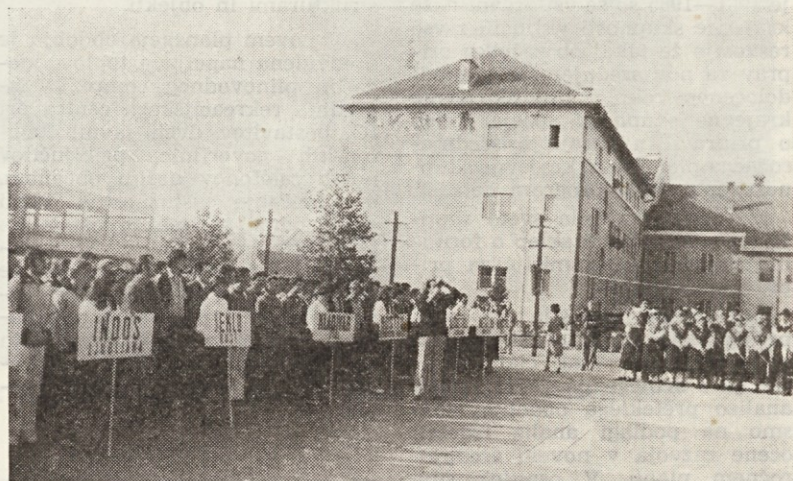
Naloga nas vseh — strokovnjakov, vodstva, družbenopolitičnih delavcev in samoupravnih organov je, še naprej širiti misel in delovni duh neposrednih proizvajalcev, da se čim večkrat srečujejo in s svojim znanjem in delom uspešno rešujejo zadane naloge v proizvodnji.

Torej nasvidenje na IV. tekmovanju kovinarjev, ki bo prihodnje leto v Mariboru!

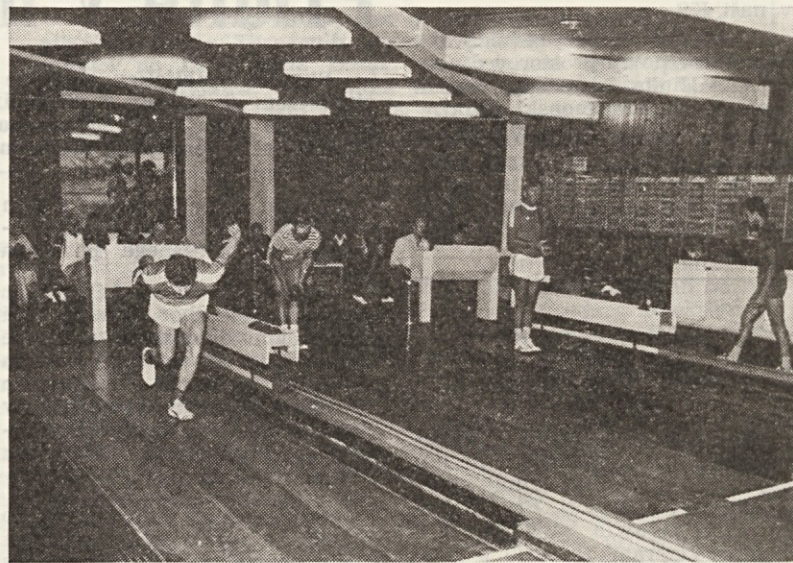
I. Vidmar in M. Marenče

JUBILEJNE 5. LETNE ŠPORTNE IGRE V RIBNICI V ORGANIZACIJI DELOVNE ORGANIZACIJE »RIKO«

Sportne igre so končane, fajn bile so izpeljane. Bilo je tisoč tekmovalcev in stotisoče gledalcev (Foto Debeljak)

Kegljači so bili super točni, včasih pa že kar premočni. Tri so krogle zid prebile in na cesto se zvalile (Foto: K. Gornik)

Srečanje v Ribnici

Pete letne športne igre delavcev SOZD ZPS v Ribnici na Dolenjskem so bile izjemno dobro pripravljene. Za to prireditve je vedela cela ribniška dolina pa tudi Kočevje, saj so se tam predstavniki delovnih organizacij ZPS pomerili v treh športnih panogah.

Čeprav so se tekmovanja v nekaterih panogah začela že v petek 7. septembra, je bila slavnostna otvoritev v soboto 8. septembra dopoldne.

Lepo sončno jutro v Ribnici, polni delavcev športnikov iz vseh krajev Slovenije. Pisane trenirke, napisani tovarni na prsih in vedro razpoloženje je tako dalo tekmovalcem polet za srdite boje v vseh tekmovalnih športnih panogah.

Ribničani so te športne igre imenovali kar »grand prix Ribnice«.

Lahko bi temu dodali še »sončne športne igre«, saj je po zagotovilu organizatorjev bilo tako vreme dogovorjeno na sindikalnem nivoju. Organizacijskih spodrseljajev skoraj ni bilo, če pa se je že zgodilo kaj nepredvidenega, je bila to poštena ribniška šala, ki je vse popravila in poravnala.

Za ta dan so pripravili številne dobre informacije in navodila, tako da se je vsakdo lahko znašel na pravem mestu ob pravem času.

Zanimivo je, da so izdali to jutro tudi posebno izdajo biltena z imenom »Urban«, ki je nosil sicer dvomljivo številko »45112«, vendar je vsebina napovedovala strašne boje in še bolj strašne rezultate.

S temi vtisi in z veliko željo po zmagi so tekmovalci odšli na športna igrišča. Povsod je bilo videti resne in prizadevne boje pa tudi gledalcev ni manjkalo.

In kako smo se v Ribnici uvrstili Litostrojčani?

Prva mesta smo dosegli v kegljanju in streljanju za moške pa v namiznem tenisu. Ženska strel-

ska ekipa je dosegla tretje mesto, enako uvrstitev smo dosegli tudi v šahu, v balinanju smo bili peti, v malem nogometu šesti, najslabše pa se je uvrstila ženska ekipa v kegljanju, ki je dosegla osmo mesto. Vendar pa je bila ekipna uvrstitev več kot dobra. Tako kot na zimskih športnih igrah, smo tudi na letnih dosegli v skupni uvrstitvi prvo mesto. Za Litostrojem sta bili najboljši STT iz Trbovelj in Metalna iz Maribora.

Našim tekmovalcem iskreno čestitamo!

K. G.

Na nogometnem igrišču je mladi marsikdaj zelo razburljivo, posebno ko so igrali mladinci tozda Obdelave, ki so imeli v svoji sredi najboljšega strelca prvenstva Milana Džumiča

Organizatorji prvenstva in vodstvo KS ZSMS so ob koncu prvenstva podelili priznanja in nagrade najboljšim (Foto M. Habicht)

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilagami) v nakladi 5800 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukoslav Živkovič, Leopold Solc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Strazišar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, inž. in uredniki: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič, lektorira prof. Vesna Tomc-Lamut.

Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštna plačana v gotovini — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometa davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

In zavrteli smo pedala

Točno pol leta je minilo od takrat, ko smo v naši delovni organizaciji ustanovili kolesarsko sekcijo. O razlogih za njeno ustanovitev, o množični naklonjenosti kolesarskega športa in rekreaciji in ne nazadnje tudi o razmerah, ki ljudi danes silijo na kolo, smo v našem glasilu že pisali. Manj pa smo do sedaj pisali o njenem delu. Prav je torej, da tudi o tem nekaj povemo.

Že v maju, ko je mraz nekoliko popustil, je bilo opaziti na naših cestah kolesarje z belomodrimi majicami in črnimi hlačkami, ki so naznanjali pričetek kolesarske sezone. Kdor je bil le malo pozoren nanje, je opazil na njih ime naše delovne organizacije.

Ob torkih in četrtek ob štiri popoldne so se zbirali pred vhodom v Litostroj skupinice kolesarjev »sladoledarske družine«. Ta vzdevek smo dobili menda zaradi belih kap in pretežno belih dresov.

Začeli so se treningi in izletne vožnje proti Gorenjski, Vrhniki, Litiji, vabili smo k sodelovanju vse, ki so nas pozdravljali ob cestah in na startu. Udeležba je bila ves maj in junij dokaj solidna in resna, z ozirom na to, da v bližini Litostroja stanuje le manjšina naše kolesarske sekcije.

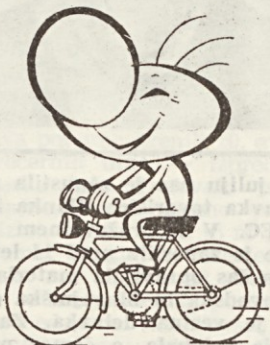
Pohvaliti moramo predvsem starejše člane, ki so kljub svojim »sivim« letom ostali v duhu mladostni ter nam s svojo aktivnostjo in vztrajnim sodelovanjem v delu sekcije postali vzorniki, vzgled pravega športnika.

Našo sekcijo so okrepili tudi smučarji in smučarski tekači — ljudje železne volje in krepkih nog.

Tako smo bili po skupnih treningih pripravljeni, da 24. junija kar najbolj uspešno predstavimo našo mlado sekcijo na prvem kolesarskem maratonu okrog Pohorja. To je bil trd oreh, kajti 150 km dolga proga od Maribora preko Vitanja, Dravograda, Radelj in nazaj do Maribora je od kolesarjev zahtevala dobro telesno pripravljenost, predvsem pa močno voljo in željo, da se s svojim vztrajnim delom pomerijo na tej dolgi preizkušnji tudi z ostalimi slovenskimi kolesarji.

Kot vodja kolesarjev moram reči, da so naši fantje pokazali veliko, saj so se vso pot zagrizele trudili in v vročini in znoju dosegli cilj v dokaj kratkem času. Z ozirom na uspehe ostalih udeležencev smo ugotovili, da smo se dobro odrezali. Vseh devet Litostrojanov je odšlo nazaj v Ljubljano z veselimi obrazi. Dolgo nam bodo ostali v spominu vzkliki ljudi, ki so ob cestah bodrili belo-modro kolono Litostrojanov. V spominu nam bo ostal tudi tovariš, ki je brez desne roke prevozil celotno progo okrog Pohorja. Koliko občudovanja in tihega priznanja je bila deležna njegova železna volja!

Po maratonu okrog Pohorja je bilo še nekaj voženj proti Gorenjski, pa tudi v Italiji je bilo nekajkrat opaziti litostrojske dre-

se (fantje pač potrebujejo dobra kolesa).

Zatem so prišli letni dopusti in skupno delo sekcije je malo zastalo. Ponovno je zaživel v soboto, 8. septembra na skupnem izletu v Kamniško Bistrico, so-

delovalo je 27 kolesarjev in njihovih sorodnikov. Pohvaliti velja izredno voljo mlajših in slabše opremljenih kolesarjev ter zgled vredne discipline na cesti. Ob pogledu na dolgo, strnjeno kolono živahnih Litostrojčanov občinstvo tudi tokrat ni ostalo nemih ust. Videti je, da je ljudem organizirano kolesarjenje kar všeč in da postaja vedno bolj priljubljena oblika splošne rekreacije. Z željo, da bi bilo takih izletov še več, smo se poslovili in si na tiho obljubili zvestobo in sodelovanje še v naslednjih sezonah.

Vsi člani kolesarske sekcije si želimo, da bi na podobno navdušenje in naklonjenost naleteli čim večkrat tudi pri sindikatu.

Želel bi še opomniti vse tiste člane kolesarske sekcije, ki še nimajo dresov in tiste, ki se želijo na novo včlaniti, naj se zgledajo pri tovarišu Silvu Modercu v projektivi žerjavov (pridelek pločevinarne) ali pa ga pokličejo po telefonu 574.

Za konec pa še moja zahvala za sodelovanje vsem, s katerimi smo preživeli znoja polne, vendar nepozabne urice na naših cestah.

Vsi na kolo za zdravo telo!

S. Moderc

Zdaj je vrsta na nas

Priprave dokumentacije za izgradnjo počitniškega doma v Fiesi so v zadnji fazi, saj smo pogodbeno vezani, da bo vsa dokumentacija pripravljena do 10. decembra.

Z občinskimi organi ne bo težav. Gradbeno operativa je v pripravljenosti. Vsi tozdi in obe delovni skupnosti so prejeli predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo objektov družbenega standarda. Sem spada v prvo obdobje izgradnje poleg telovadnice, restavracije in doma na Soriški planini tudi počitniški dom v Fiesi.

Predvidoma bo zgrajen leta 1980 in bo veljal 46 milijonov dinarjev. Objekt bo imel 135 ležišč v 54 sobah (4 enoposteljne, 30 dvoposteljni, 19 troposteljni in 4 štiriposteljne. V jedilni bo 220 sedežev, v klubski sobi pa 100. Dom bo imel tudi bazen v izmeri 6x12 m ter še vse ostale pritlikline. Cena za izdelavo dokumentacije je 2,2 milijona din.

V sporazumu je predvidena točna razdelitev sredstev po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih in način odplačevanja anuitet.

Predvidevamo, da bo razprava po tozdihih in DS končana do 15. oktobra 1979, saj moramo usklajevanje izvršiti do 30. oktobra, če naj sporazum sprejmemo na referendumu že v novembru. Decembra naj bi izvršili oddajo del in sprejeli najboljšega ponudnika. Pričetek izgradnje je januar 1980, dela pa naj bi bila končana v juniju 1980.

Takšen je naš načrt in upamo, da se bo uresničil. Sedaj smo na vrsti mi, da premislimo in se odločimo za »Da«. Smo tovarna v velikem razvoju in zato ne pozabimo na drugo stran našega življenja, na objekte družbenega standarda.

Dvignimo roke za potrditev in obkrožimo »DA«!

M. Vidmar

Česa vsega ne delamo za denar

Nek delavec je svojemu predpostavljenemu prijavil poškodbo, ki jo je utrpel v zgodnjih jutranjih urah zaradi neravnih tal v delavnici.

Poškodbo smo vzeli resno in jo tudi uradno prijavili, za kar je poškodovanec prejel 100-odstotno nadomestilo v času bolniškega staleža.

Toda v službi varstva pri delu nismo samo regulatorji poškodb, temveč je naša naloga tudi analizirati vzroke poškodb, posebno še, če so sumljivega izvora. Tako se je izkazalo, da se je omenjena poškodba dogodila pri zasebnem delu, prikazana pa je bila na račun delovne organizacije.

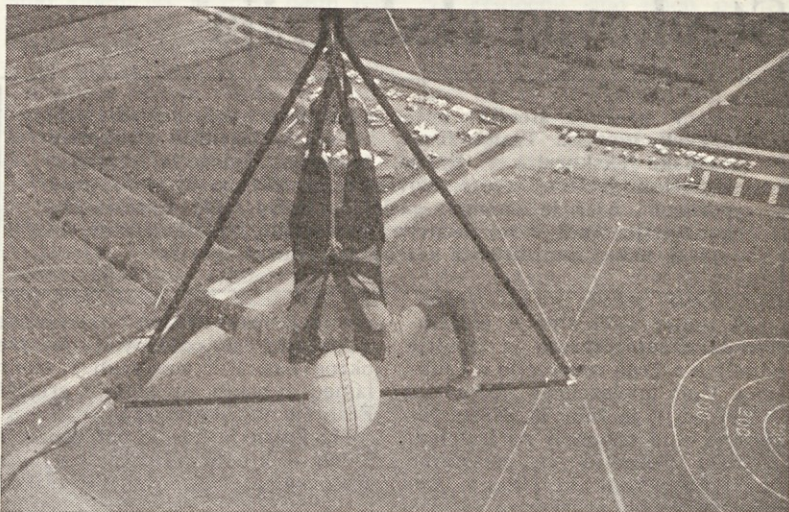
Seveda se take malverzacije ponavadi končajo slabo in celo pred sodiščem, ker je bilo pri tem ogoljufano socialno zavarovanje.

Imamo tudi take poškodbe, ki jih delavci utrpijo v podjetju, toda ne na svojem delovnem mestu, niti ne pri opravljanju svojega rednega dela. To so poškodbe, ki nastanejo v času rekreacije ob odmoru ali pa pri delu, ki ga nekdo izvaja za sebe (fuš). Poškodovancu nadrejeni tudi v takem primeru izpiše prijavo o poškodbi, kar je nepravilno, ker regionalna zdravstvena skupnost takih poškodb ne priznava, saj niso v zvezi s poškodovančevim delom oziroma telesnokulturna dejavnost med malico ni posebej organizirana.

Pouk:

Tisti, ki morajo izpolniti prijavo o poškodbi, naj se v takšnih primerih prej posvetujejo s strokovnjaki tega področja.

I. Šavor

»Kljub muhastim zračnim tokovom mi je uspelo pristati v začrtani krog — cilj in ne v koruzo, kot mnogim drugim tekmovalcem« (Foto M. Simerl)

Svetovno prvenstvo v poletih z zmaji

Verjetno se bralci še spominjajo mojega prvega članka o letenju z zmaji, ki sem ga napisal po povratku iz ZRN, kjer sem se prvič udeležil evropskega prvenstva. To je bilo pred dvema letoma. Med tem časom se je marsikaj spremenilo. Ta, takrat še nov šport, je danes že zelo razširjen, trenutno je pri nas okoli dvesto zmajarjev. Že dvakrat smo organizirali državno prvenstvo, redno se udeležujemo vseh mednarodnih tekem in letimo na vseh večjih prireditvah. Največja čast zame je bila, ko smo v Dražgošah leteli v prisotnosti tovariša Tita.

Tudi naša oprema je izpopolnjena tako, da v tem ni več razlike med tujimi zmajarji in nami. Edina razlika je le še v treningih, saj lahko oni trenirajo veliko več kot mi.

Lansko leto sem se udeležil evropskega prvenstva v Avstriji. Tam sem z doma narejenim zmajem dosegel 22. mesto med 178 udeleženci. Na tej tekmi sem opazil, da z doma narejenim zmajem ne moreš misliti na boljšo uvrstitev.

Zato sem v začetku tega leta nabavil angleškega zmaja Gryphon, ki je po testih eden najboljših.

Dvakratna udeležba na evropskem prvenstvu mi je pomagala, da sem ga dobil pod zelo ugodnimi pogoji. Med tem časom pa sem postavil nov državni rekord v dolžini trajanja. Nad Šmarno goro sem jadrал 4 ure in 15 minut. Rekord sem dosegel 4. X. 1978 in do sedaj ga še nihče ni resno ogrozil. Imam tudi največ naleta, to je ur, prebitih v zraku (preko 50 ur).

Letošnje leto sem se udeležil svetovnega prvenstva, ki je bilo v Grenoblu v Franciji.

Bilo nas je preko dvesto iz 38 držav. Prvič so prišli tudi tekmovalci iz vzhodne Evrope: Čehi, Poljaki, Madžari. Imeli so doma narejene zmaje in seveda so bili ob končni uvrstitvi na repu.

Vsak dan smo leteli po drugačnih kriterijih. Na primer: morali smo biti čim dalj v zraku in nato točno pristati, ali pa določeno pot preleteti v točno določenem času.

Najbolj zanimive tekme so bile, kadar smo tekmovali Crosscauntry, kar bi po naše pomenilo preko dežele. Pri tem je važno, da preletiš označene boje, postavljene od starta v različnih oddaljenostih. Te boje — bile so veliki beli križi na travniku — smo morali preleteti šele potem, ko nam je sodnik, ki je stal v križu, pomahal z zastavo. Največ

točk si seveda dobil, če si preletel zadnjo bojo, katere je bila 10 km zračne črte oddaljena od starta. Toda še važnejše je bilo, da si moral nato obrniti in preleteti celo pot še enkrat ter končno pristati v prostor 200x100 metrov, ki je bil takoj pod hribom, s katerega smo startali. Ker so nekateri hoteli leteti čim dlje, jim je zmanjkovalo višine za vrnitev in je zato koruza pred pristajalnim prostorom »mehčala« njihove zasilne pristanke. V enem poletu jih je od 68 tekmovalcev 36 pristalo v koruzo, to pa je pomenilo seveda nič točk.

Na tem tekmovalstvu sem dosegel 21. mesto in lahko se pohvalim, da me koruza ni videla. Ostali naši tekmovalci (bilo nas je šest) so bili 30., 56., 64., 123. in 146.

Ker so vsa mednarodna tekmovalstva povezana z visokimi stroški, obenem pa je ta šport tudi dokaj drag, sem dobil od naše delovne organizacije finančno pomoč, ki mi je pripomogla, da sem se tekmovalstva lahko udeležil. Za to pomoč in razumevanje se iskreno zahvaljujem.

M. Simerl

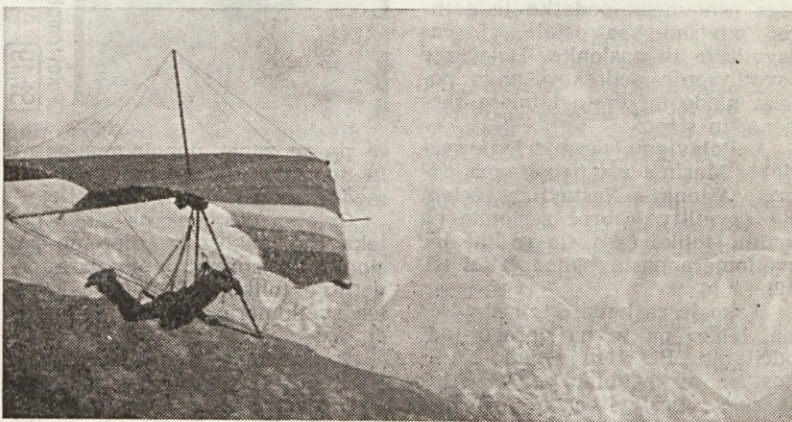
OBVESTILO

FOTO-FILMSKO DRUŠTVO LITOSTROJ obvešča vse interese, da se lahko vpišejo v začetni filmski tečaj.

Tečaj se bo začel 8. novembra 1979 ob 16. uri v prostorih foto-filmskega društva. Prijave za tečaj bosta sprejemala tovariša Zvonko Bizovičar in Marjan Kokalj (telefon 558). Vabljeni!

Kolesarskega izleta v Kamniško Bistrico, ki je bil 8. septembra, se je udeležila večina članov sekcije, v Ljubljano pa so se vrnili z željo, da bi bilo takih izletov še več (Foto J. Jereb)

Polet s Stola (2236 m) in pristanek na letališču v Lescah. Polet z zmajem je trajal dve uri (Foto M. Filipič)

Strokovna ekskurzija

V prejšnji številki našega časopisa smo objavili prispevek tovariša Ivana Kosa, ki se je udeležil strokovne gasilske ekskurzije v Italijo, Francijo, Švico in Avstrijo kot član gasilske zveze Slovenije in SIS za varstvo pred požarom, kjer je zastopal gasilsko službo naše delovne organizacije. Tudi v tej in nekaj naslednjih številkah nam bo opisal nekaj zanimivosti s tega potovanja.

21. maja 1979 smo z avtobusom Kvarner ekspres iz Opatije odpeljali s Trga revolucije v Ljubljani. Vseh udeležencev ekskurzije iz Slovenije je bilo 49. Našo domovino smo zapustili na mejnem prehodu Fernetiči in se mimo Benetk odpeljali do Milana. Vozili smo se ob prostranih riževih poljih in se usmerili proti dolini Aoste; številne planinske kraje je še pokrivala snežna odeja vse do nižin. V središče te pokrajine v mesto Aosta smo prišli ob 17. uri in se nastanili v hotelu Ambasad. Po krajšem počitku smo si ogledali mesto in njegove znamenitosti.

Drugi dan, 22. maja, smo nadaljevali pot po avtocesti do mont-blanskega predora. Po pregledu na mejnih prehodih Italije in Francije smo zapeljali skozi 11.600 m dolg predor in s parkirišča občudovali Mont Blanc, najvišji vrh Evrope — tako imenovano »strepo Evrope«. Z najvišjo žičnico na svetu Degulie du Midi smo se

povzpeli na 3842 m nadmorske višine in si ogledovali vrhove okrog nas. Bili smo tudi v enem izmed zimskih turističnih središč Francije v Chamonixu.

Iz Francije nas je pot vodila v Švico — kmalu po prestopu meje smo zagledali Ženevsko jezero in

ZAHVALA

Med mojo dolgotrajno boleznijo so me 7. avgusta 1979 obiskali na domu moji sodelavci iz POAE: tovariš Martin EINHAUER, sekretar OO ZK, tovarišice Stanka DEMŠAR, iz IO OOS SSP, Ružica PETROVIČ iz vodstva POAE in Dada PEČNIK, predstavnica operaterk na luknjalnih strojih IBM.

Za prisrčen obisk in za prineseno darilo se jim iskreno zahvaljujem. Pomeni mi največje priznanje med mojim enaindvajsetletnim službovanjem v tem oddelku Titovih zavodov Litostroja. Angelca Ažman

se pripeljali v mesto Ženevo. Kar iz avtobusa smo si ogledali nekaj znamenitosti, kot so Mednarodni biro za delo, palačo Združenih narodov ter vrtec in šolo za otroke diplomatov OZN. Nastanili smo se v hotelu Lutetia, nato pa se po kratkem počitku napotili na našo ambasado in mestno upravo, kjer smo se dogovorili za sprejem na mednarodnem centru za civilno zaščito in v gasilski brigadi mesta Ženeva. Že prvi večer nas je obiskal generalni sekretar tega centra dr. Milan Bodi. Prva dva dneva našega bivanja v Švici so bila bolj turističnega značaja, naslednji dnevi pa so bili popolnoma strokovni. O zanimivostih in novostih s področja gasilstva pa bom spregovoril v naslednjih nadaljevanjih.

I. Kos

ČESTITKE

9. septembra letos je praznoval 60-letnico rojstva tovariš Karel ČEMAŽAR, visokokvalificirani strugar v TOZD OB. V Litostroju je zaposlen že od 12. aprila 1949, ob življenjskem jubileju pa mu iskreno čestitam!

Njegovi starejši sodelavci

Ob koncu vagusta je praznoval Abrahama naš dolgoletni sodelavec Branko PIKL. Vodstvo, sodelavci in DPO TOZD Montaža želimo jubilaru še veliko zdravih let in uspešnega dela v naši delovni organizaciji.

V slovo

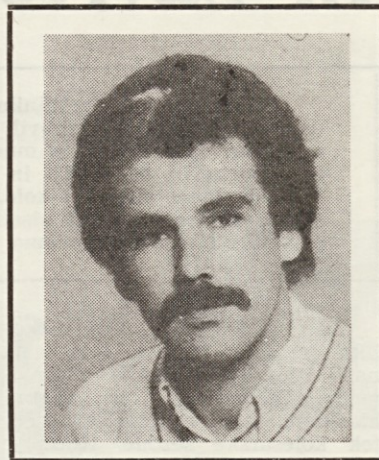
V juliju nas je zapustila naša sodelavka tovarišica Blanka ŠINKOVEC. V izobraževalnem centru se je zaposlila pred 14 leti in je ves čas opravljala materialno-knjigovodska in blagajniška dela. Bila je vestna delavka. Zadnja leta je bolehalo, o čemer pa ni mnogo govorila in zato nas je njena smrt resnično presenetila.

Tovarišico Šinkovcovo bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Njeni sodelavci

NIKU LOGARJU, prijatelju z gora, v slovo

Dan se nagiba h kraju, nizki žarki sonca razkrivajo oranžno svetlobo po grebenih, dolgi prsti senc rišejo po Dolcih, čez Poče, doline se odejajo v hladno sivi. Tokrat sem sam na vrhu, počasi in vsiljivo vame prodira misel, da si odšel po stezi, s katere ni povratka. Osvajal si gore, kakor so one osvojile tebe, zapadel si njenim čarom, imel si veliko načrtov in želja, mikal te je neznan gorski svet Izpolnila se ti je dolgoletna želja, preplezal si Steno in se preko nje povzpел na očaka Triglava. Skoraj ni koticov rodne zemlje, ki je ne bi obiskal, spoznal. Tvoji prsti so varno tipali za oprimki v Mrzli gori, prečil si pobočja Koroskih Bab, poznal si lovske prehode pod Skuto. Mamila so te odmaknjena, malo obiskana gorska področja, kajti doumel si, kje je torišče pravih gornikov. Hodil si po grebenu Rateških Ponc, Škratlince, martuljških gora. Morda najbolj in posebej rad, si zahajal med vršace, ki obkrožajo Zadnjo Trento, dolino Bavšice in Moznice. V poznem oktobru pred leti si se s severa povzpел na že rahlo zasnežen Bavški Grintavec, stal si na grebenu Pelcev. Vsa-

V SPOMIN

30. julija je v prometni nesreči tragično preminil tovariš Ivan VARŽIČ. Rojen je bil 1952. leta, v Litostroju — TOZD PTS pa je bil zaposlen od leta 1974 kot strojni ključavničar. Ostal nam bo v spominu kot dober delavec in iskren tovariš.

Sodelavci iz TOZD PTS

Ko leto sva skupaj odšla v gore onstran zahodne meje v domovino naših dedov, Reklansko dolino v Zajzero, nad katerimi se pno vrhovi Montaža in Viša. Osvajal si najvišji vrh Visokih Tur — Glossglockner. S pobočij Mont Blanca te je pregnala snežna nevihta. Nisi se jezil, če nisi stopil na teme gore, kajti vedno si pravil: gore so trdne, večne in te nikoli ne razočarajo.

Naj ti zadnja steza ne bo prestrma, naj bo ožarjena s soncem, posuta z zlatimi iglami macesna in rdečim listjem bukve, na koncu naj te čaka bister gorski vir, kjer se boš vsedel, počil...

V spomin nate, na tvoje gore, na slovensko zemljo, katero si tako ljubil, sem 2. septembra 1979 pristopil na Kalški greben.

Andrej

Spominjali se te bomo tudi vsi sodelavci in prijatelji

ZAHVALE

Sodelavcem iz težke obdelave TOZD OB se zahvaljujem za lepo praktično darilo ob mojem jubileju.

Karel Čemažar

Ob odhodu v pokoj se lepo zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD PUM — livarna sive litine za lepa spominska darila, ki mi bodo drag spomin. Obenem pa jim želim že mnogo uspehov pri nadaljnjem delu!

Stane Čeferin

Ker sem bil dolgo časa na bolniškem dopustu (od decembra 1977) se želim na ta način zahvaliti sindikalni organizaciji oziroma sodelavcem v Litostroju za denarno pomoč.

Zahvaljujem se tudi vsem, ki so me v času bolezni obiskali v bolnišnici in doma, posebej pa to velja za predsednika mladinske organizacije v TOZD Nabava Toma Kadunca, ki me je obiskal drugi dan po operaciji.

Rajko Krnetič

Odšli v pokoj

Koncem avgusta je odšel v pokoj Ladislav ZIROVNIK delovodja v mehanični delavnici TC IVET. V Litostroju je prišel pred dobrimi tridesetimi leti — 11. 4. 1949. Vsa ta leta je delal v transportnem oddelku. Vestnemu in zvestemu sodelavcu in prijatelju želimo še veliko lepega v naslednjih letih.

Sodelavci

Ob koncu avgusta je odšla v pokoj sodelavka Marija PLEŠTER-NJAK, samostojni kalkulant v TOZD Prodaja. Za njeno dolgoletno sodelovanje se ji zahvaljujemo in ji želimo veliko sreče ter zdravih let v zasluženem pokolu.

Sodelavci

30. junija je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec Rudi GROBOVŠEK, žerjavar v livarni jeklene litine. V Litostroju je bil od 5. januarja 1951.

Za ves njegov trud in prizadevanja na delovnem mestu se mu iskreno zahvaljujemo in mu želimo veliko zdravlja in osebnosti sreče v zasluženem pokolu.

Sodelavci iz jeklolivarne

**FOTO-FILMSKO DRUŠTVO
LITOSTROJ**

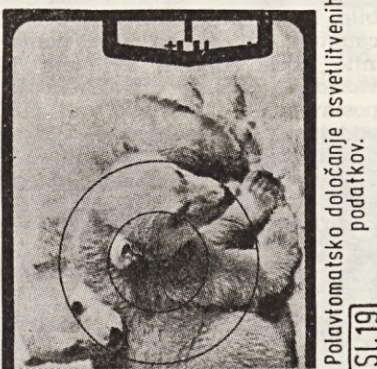

Piše Peter Poženel

Novejši foto uporni svetlomeri uporabljajo za upore že tudi druge elemente. Tako obstajajo še silicijevi svetlomeri, ki jih označujemo s Sbc (silicij »blue cell«) ter najnovejši galijevi svetlomeri z oznako GAF (galij, arzen, fosfor). Ko določamo osvetlitvene podatke z vgrajenim svetlometerom, moramo na kameri najprej nastaviti občutljivost filma. Od tega osnovnega podatka je namreč odvisno vse ostalo, tj. čas osvetlitve in zaslonka. Določanje osvetlitvenih podatkov lahko poteka glede na vrsto kamere različno, in sicer:

1. Polavtomatsko merjenje svetlobe. Merimo pri popolnoma odprti zaslonki. Nastavimo zeleni čas osvetlitve, obroč zaslonke pa vrtimo toliko časa, da se kazalec svetlomera postavi med črtici (sl. 19).

Tako je zaslonka že nastavljena, lahko pa jo na obroču tudi odčitamo. Pri tem imamo možnost motiv nekoliko nadosvetliti (kazalec postavimo na +) ali podoosvetliti (kazalec na -). Ko pritisnemo na sprožilo, skoči zaslonka na izbrano vrednost, na-

11

Polavtomatsko določanje osvetlitvenih podatkov.

to pa se zopet popolnoma odpre in to zato, da imamo sliko na medlici iskala čim bolj svetlo.

Celoten postopek pa lahko poteka tudi tako, da izberemo zaslonko in spreminjamo čase osvetlitve toliko časa, da se kazalec svetlomera postavi med črtici.

2. Avtomatsko merjenje svetlobe poteka tako, da izberemo čas osvetlitve, ki nam najbolj ustreza (npr. športni posnetki, dirke itd.), avtomatika pa samo izbere zaslonko in jo tudi nastavi.

vi. Ko pritisnemo na sprožilo, se zaslonka sama spreminja glede na trenutne svetlobne pogoje (sl. 20).

Fotokamere z novejšo avtomatiko imajo vgrajene elektronske zaklope. Tu najprej izberemo zaslonko (glede na želeno globinsko ostrino), avtomatika pa sama določa in nastavlja čas osvetlitve. Ta način delovanja avtomatike je vedno bolj priljubljen. Tukaj se časi ne spreminjajo v skokih (npr. od 1/60 sek na 1/125 sek ali na 1/250 sek), ampak so možni tudi vsi vmesni časi, ki se spreminjajo brezstopensko. Veliko število možnih časov osvetlitve poteka od 16 sek do 1/2000 sek (pri minolti XM) ali od 60 sek do 1/1000 sek (pri olympus OM-2).

Avtomatsko spreminjanje zaslonke. Svetlometer kaže vrednost med f:5,6 in f:8

SL20

Jože Vaupotič

Monte Rosa

(Dufourspitze)

»Sedite na kolo (kolo-ergometer) in prične poganjati pedale. Poganjajte tako hitro, da se bosta kazalca pokrila. Zdaj!«
»Ne popuščajte! Pazite, da se kazalca pokrivata!«
Zzz..., haa, ... zzz...

»Niste v najboljši kondiciji. Priporočam, da greste vsak dan enkrat na Šmarno goro. V začetku izberite lažje smeri, postopoma pospešujte tempo. Merite si čas in pulz. Jutri morate še na pregled krvne slike, vode, EKG...«

Tako nekako se je pri našem zdravniku, tovarišu Tepini za večino začel glavni del priprav za največji izlet planinskega društva Litostroj v letošnjem letu.

Izlet, ki je dobil že obseg ekspedicije, smo organizirali v počastitev 30-letnice planinskega društva Litostroj, naš cilj je bil Monte Rosa.

Monte Rosa je v sestavu Valiških Alp in leži na meji med Švico in Italijo. To je druga najvišja gora v Evropi. Že ime pove, da gre za ledeniško goro. Rosa izhaja iz narečnega izraza za ledenik »euna roese«. Dejansko Monte Rosa ni nič drugega kakor neznanska nakopičena grmada ledenikov, na vrhu nje se dvigujejo špihi, visoki nad 4000 metrov. Naš cilj vrh Dufourspitze (4634 m) se vzdiguje kot precej oster, ozek vršič v grebenu, ki poteka približno pravokotno, in sicer kot stranski greben, na glavni visoki greben Monte Rose, ki

se vleče po vrhovih Signalkuppe (Punta Gniffeti) — Zumsteinspitze — Grenzspitze (Mejni vrh) — Nordend.

Na pot smo krenili 10. avgusta v večernih urah — izpred litostrojske šole. Deževalo je, kot običajno, kadar gremo planinci na izlet, vendar nam to ni jemalo poguma. Skupaj s šoferjem avtobusa nas je bilo 42. Večinoma smo se med seboj že poznali, saj smo med letom imeli nekaj predhodnih priprav: izlet na Grintavec in avstrijski Säuleck. V avtobusu nam je naš organizator pohodov v svet štiritisočakov Viktor Uhan-Viki predstavil vodstvo, in sicer vodjo odprave Janka Ogriča, sebe kot njegovega pomočnika, gorskega vodnika Zvoneta Korenčana-Zvonca, mojstranskega reševalca Kristjana Langusa-Kristla, tržiškega reševalca Janeza Groharja, pripravnikarja za gorske vodnike Andreja Veličkoviča-Fazana in Janeza Va-

lanta, litostrojskega alpinista Petra Šterka in Jožeta Gregoriča ter zdravnika Marka Stanovnika Doharja.

Prvi postanek smo imeli malo pred prelazom Simplon, na odcepu v Macugnano, kjer je pristop na Monte Rosa z italijanske smeri. Ko smo vožnjo nadaljevali, smo za trenutek v jutranjih žarkih prvič zagledali tudi Monte Rosa in njeno slovito vzhodno steno. Naslednji postanek je bil že v Švici v Brigu, kjer smo si nakupili še manjkajočo alpinistično opremo, nato pa smo se ob reki Rodani odpeljali proti Vispu, kjer smo zavili na levo ob Vispi proti mattenški in saški dolini. Sledili smo drugi in se končno ustavili v kraju Saas Feeju, kjer je bilo predvideno naše bazno taborišče.

Saas Fee je prijetna turistična vas na višini 1800 m, v vznožju Mischabelske verige, v katerem kraljuje Dom (4545 m), tretji najvišji vrh v Evropi. Tu so smučišča, kjer je smuka preko celega leta in so izpolnjene vse norme najvišjega gorskega turizma.

Bila je ravno sobota in kljub temu, da je bilo vreme bolj »kislo«, je bila velika prometna gneča, tako da se avtobus ni mogel premakniti. Kmalu se je pri nas znašel naš rojak Roko s svojim miniaturnim električnim avtobusom-taksijem in s svojimi rojaki, ki so imeli podobna vozila, prepeljal vso našo opremo do taboriščnega prostora. Sprejem, ki ga je brezplačno organiziral Roko, je bil prav enkraten. Sotori so bili hitro postavljeni in lahko smo se odpočili po naporni vožnji. Vreme se je še poslabšalo, vendar smo vsak po svoje odšli na raziskovanje Saas Feeja. Kot zanimivost je potrebno povedati, da po vasi lahko vozijo le električna vozila. Pri ogledovanju Saas Feeja so name naredili poseben vtis vrtički okoli hotelov, v katerih so gojili zelenjavo, celo krompir. To smo opazili tudi v drugih znanih turističnih naseljih.

Naslednje jutro smo se prebudili že zelo zgodaj, zaradi neprijetnega mraza in vlage, vendar

smo videli, da je pred nami lep dan, zato je bil na programu aklimatizacijski vzpon na Allalinhorn.

Z žičnico smo se odpeljali na Längfluh, 2870 m visoko in v navezah krenili čez ledenik Feegletscher proti sedlu Feejoch. Hoda v sončnem vremenu po ledeniku je bila čudovita. Nenadoma je zavpil Viki: »Poka, poka!« Kaj poka? Vsakega je najprej stisnilo v pravih. »Višinski rekordi, smo preko 3000 m.« Oddahnili smo naj kar poka, saj zato smo tu, si; če so višinski rekordi, potem da le ne bi pokalo na ledeniku.

Na Feejochu smo imeli počitek. Odprl se je čudovit razgled, našo največjo pozornost pa je pritegnil Matterhorn. Ko je minil prvi naval navdušenja nad okolico, so se sem in tja slišale tudi pripombe: noge imam kot svinec, boli me glava. Bili so znaki višinske bolezni. Kljub vsemu smo se vsi odločili, da vzdržimo do vrha in 39 Litostrojčanov je stalo na vrhu 4027 metrov visokega Allalinhorna. Vsi smo bili zadovoljni, torej Monte Rosa mora pasti!

(Konec prihodnjic)

Vračajoče se naveze Litostrojčanov z Allalinhorna

Jezikovne napake

Danes si bomo ogledali dve razvadi, ki sta v slovenskem jeziku precej razširjeni, saj ju slišimo lahko domala vsak dan in na vsakem koraku, v pisani in govorni besedi.

Dostikrat slišimo (ta napaka se uporablja bolj v govoru) stavek kot na primer: »To je nekje zgrešeno...« kje? Pri tem ne mislimo na krajevni prislov, saj sploh ne gre za označitev kraja, kjer bi bilo kaj zgrešeno, temveč z besedico »nekje« govornik skuša izraziti le nedoločenost. Za to pa bi moral uporabiti načinovni prislov (vprašanje »kako?«): To je nekako zgrešeno... »To se mi zdi zgrešeno...«, celo samo enostavno »To je zgrešeno...« bi povedalo dovolj.

Druga napaka je še pogostejša in za razliko od prve se ta večkrat

pojavlja v pisni obliki — v časopisu pa tudi na radiu in televiziji, torej povsod tam, kjer se ljudje zavedajo večje pomembnosti kot v navadnem pogovoru. To je napaka raba besedne zveze »v kolikor« ali »kolikor« namesto »če«. Na primer »Na razpolago so še druga delovna mesta, v kolikor mu delo ne bi ustrezalo.« Koliko mu delo ne bi ustrezalo? Morda tri kilograme ali kaj, Ne, saj ne gre za količinsko razmerje, temveč za pogoji, tega pa izrazimo edino s pogojnim veznikom »če«. Stavek bi se moral torej pravilno glasiti: »Na razpolago so še druga delovna mesta, če mu delo ne bi ustrezalo.«

O tej napaki je pisalo že veliko jezikoslovcev, vendar se oblika kdove zakaj tako trdno ohranja v rabi. To obliko slovničarji ne samo odsvetujejo, ampak jo popolnoma prepovedujejo, saj ne gre samo za stilistično napako, za boljše ali slabšo možnost izražanja, temveč za popolno vsebinsko napako, ki je seveda posledica jezikovne, spremeni se namreč vsebina stavka. Besedica »kolikor« nas namreč v začetku zavaja, saj pričakujemo drugačno vsebino.

Ta napaka, prevzeta iz srbohrvatskega jezikovnega območja, je postala tako rekoč že fraza, lepo domača in zveneča, hitro si jo zapomnimo in čeprav je napačno, jo slepo ponavljamo drug za drugim. Pogosta je na primer oblika:

»V kolikor me ne bo domov, pošlji Ivana pome«. Pravilno: »Če me ne bo domov, pošlji Ivana pome.«

Zanimivo je, da se take napačne oblike kar bohotijo v našem časopisu in uidejo (?) sicer skrbnim očem lektorjev. Bralci pa seveda takšne moderne, imenitne izraze posnemajo — javna občila imajo veliko razsežnost in močno vplivajo s svojim jezikom (dobrim ali slabim) na ljudi.

Zveza »v kolikor« ali samo »kolikor« se marsikomu zdi boljša, močnejša od domačega enostavnega, jasnejšega izraza »če«. V ustni obliki verjetno vsi uporabljamo slednji izraz, takoj ko pa nekaj napišemo ali ko stopimo na govorniški oder in spregovorimo pred ljudmi, si mislimo pač, da moramo zgledati bolj imenitni, da se moramo temu primerno tudi izražati.

Ne zavedamo pa se, da s tem delamo veliko krivico svojemu jeziku, da s tem samo siromašimo svoj govor, ga naredimo dvoumnega, včasih celo smešnega. To pa gotovo ni naš namen.

Naslednjič: Reportaža.

Vesna Tomc Lamut

Po uspešno opravljenem treningu na Säulecku v Avstriji

Foto J. Vaupotič

Piše: Marjana Habicht

Od zamisli do novinarskega prispevka

Intervju

Zelo pomembna novinarska zvrst je tudi intervju. To je angleška beseda in pomeni pogovor, spraševanje, v novinarskem smislu pa pomeni pogovor novinarja z določeno osebo. Intervju je oblika novinarskega izražanja, ki se razlikuje od ostalih oblik in katerega osnovni cilj je, da sporoči neko aktualno dejstvo in poudari njegov družbeni pomen.

Pri intervjujih se moramo zavedati, da sprašujemo v imenu bralcev, zato ne sprašujemo samo to, kar najbolj zanima nas, temveč bralce. Navadno sodijo med »velike intervjuje« pogovori z zelo znanimi ljudmi, do katerih »navadni ljudje« skoraj ne morejo priti. Zato je v takem primeru novinar posrednik med množico in znanim človekom, ki ga mora čim bolj vsestransko in celovito predstaviti in tako približati množici. Seveda pa je v zelo veliki meri odvisno od novinarja, v kakšni luči (na podlagi vprašanj) bo predstavil svojega sogovornika.

Vse bolj se uveljavljajo tudi intervjuji s čisto navadnimi ljudmi, ki so nam blizu, želimo pa jih posebej predstaviti zaradi kakšnega posebnega dogodka, uspeha, rama tudi pri intervjuju najprej dejavnosti.

Kot pri vsakem članku, si moramo izbrati temo. Le-ta mora biti zanimiva in aktualna za čim širši krog bralcev in je »rdeča nit« pogovora. Na podlagi teme moramo

seveda izbrati tudi pravega sogovornika, ki temo pozna in jo obvlada ali pa je nemara celo sam predmet izpraševanja.

Temu sledi formulacija vprašanj. Prav od vprašanj samih je odvisna kvaliteta intervjuja — ali bo zadel bistvo problematike ali pa bo izpuštil ravno tisto kar bralce zanima. Vprašanja morajo biti postavljena tako, da bralci občutijo, da novinar temo obvlada, v nasprotnem primeru je intervju že vnaprej obsojen na propad. Seveda se moramo izogibati tudi druge skrajnosti — ko želimo hote ali nehoti poudariti poznavanje problematike in tako že z vprašanjem sugeriramo odgovor ali pa pustimo intervjujancu možnost odgovoriti le z DA ali NE. Bralci namreč želijo slišati odgovor od pristojne osebe in jih pri tem najmanj zanima mnenje in stališča novinarja. Zavedati se moramo, da smo pri intervjuju le posredniki in zato šele v drugem planu — v prvem je oseba, ki jo intervjujamo.

Najboljši način, da preverimo sami sebe kot izpraševalca, je ta, da vsaj nekaj prvih intervjujev snemamo na magnetofonski trak. Tako bomo imeli možnost slišati sami sebe in ugotoviti, kje delamo največ napak — v vprašanjih smo lahko nerazumljivi, premalo pozorni, se ponavljamo ali pa segamo v besedo sogovorniku, še

predno pove bistvo. Tako se nam lahko zgodi, da bistvene stvari sploh ne izvemo ali jo preslišimo. Pogosto lahko na tak način tudi izgubimo priložnost, da bi v spontanem pogovoru izvedeli še čisto neznane in zanimive stvari, ki bi jih sogovornik še povedal — če bi mu dali možnost!

Tudi intervjuje lahko razdelimo na nekaj vrst; različne delitve (raznih avtorjev) pa navadno temelje na načinu obdelave. Intervju lahko delimo še po vsebini (politični, kulturni itd.), na individualne in skupinske, imamo tudi pisne ali ustne intervjuje, po tem, kaj nam intervju posreduje, pa poznamo novinarske, osebne, biografske, polemične in podobne.

Za novinarske intervjuje je značilno, da vsebujejo aktualno novico, intervjuvanec pa mora biti po svojih kvalitetah tak, da mu bralci zaupajo. V osebnem intervjuju nam lahko povsem navaden človek s svojimi besedami pokaže svojo osebnost, dejavnost, značaj. Pred bralci mora zaživeti. V biografskem intervjuju nam intervjuvanec pripoveduje o svoji življenjski poti. To vrsto uporabljamo ob raznih pomembnejših obletnicah ali pa takrat, ko se je kdo posebno izkazal. Zelo zanimivo so tudi polemični intervjuji, kjer se v pogovoru razvija polemika med intervjuvancem in novinarjem o kakem pomembnejšem vprašanju oziroma o vrsti vprašanj. Novinar mora pri tem posebej paziti, da nikakor ne da svojemu mnenju in besedam kakršenkoli večji poudarek, oziroma besedam intervjuvanca kak manjši poudarek, kot ga njune besede in stališča v razgovoru zaslužijo.

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD MONTAŽA

Turbine

Za HE Tikveš se je pričela poizkusna montaža spirale in vodilnika za drugi agregat. Pripadajoči gonilnik za drugi agregat smo odpremili na zagrebški velesejem. Po končanem velesejmu bomo morali na vrnjenem gonilniku izvršiti še dokončno mehansko obdelavo in poizkusno montažo skupno z vodilnikom, turbinsko gredjo, ležajem in ogljeno tesnilko. Predvidoma bo drugi agregat gotov in pripravljen za odpremo v prvi polovici oktobra 1979.

Pripadajoči loputi se trenutno nahajata v fazi tlačnega preizkusa pred skupno montažo s servomotorjem in tlačno napravo.

Od opreme regulacije posamezne sklope že montirajo, za določene sklope pa nismo prejeli vseh izdelkov oziroma na posameznih delih še poteka mehanska obdelava.

Za regulator pretoka so končani vsi deli in pripravljeni za pričetek poizkusne montaže, razen ohišij, ki so še v končni fazi mehanske obdelave.

Od naročene opreme za izvozno naročilo Hemren Dam smo v začetku septembra 1979 odpremili za prvi agregat spiralo z vodilnikom. Druga spirala s posameznimi pozicijami vodilnika pa se trenutno nahaja še v fazi mehanske obdelave pred poizkusno montažo.

Od naročenih štirih loput $\varnothing 2900$ opremo za prvi dve loputi pravkar površinsko čistimo, oprema za drugi dve pa je v fazi poizkusne montaže.

V začetni fazi priprave za poizkusno montažo se nahajata tudi dve loputi premera 5000 mm. Za navedeni loputi je pri posameznih sklopih potrebno dobaviti še manjkajoče izdelke in posamezne dele mehansko obdelati.

Po dobavi manjkajoče profilne gume se je pričela pospešena poizkusna montaža dveh Howel bunkerjev, oprema za druga dva Howel bunkerja pa se še vedno nahaja v fazi izdelave polizdelkov in mehanske obdelave, dobaviti pa moramo še izdelke za poizkusno montažo. V istih fazah je tudi oprema regulacije za prvi in drugi agregat ter oprema za prvi in drugi gonilnik s pripadajočimi sklopi. Pred odpremo še površinsko čistimo vbetonirane dele sesalne cevi za HE Čakovec. Skupno s sesalno cevjo za odpremo pripravljamo tudi montažne naprave za vbetoniranje in montažni oder.

Za HE Grabovica postopoma transportiramo opremo za obloge sesalne cevi s pripadajočimi predvbetoniranimi deli.

Črpalke

V fazi montaže se trenutno nahajajo za Angropromet Požarevac tri črpalke VO-17/10-III in ena črpalka 4HCKA20 za železarno Zenica. Za naročnika Elektroprojekt iz Nikšića smo predali odpremi eno črpalke tipa Z-60, Z-100, črpalke Z-40 pa pripravljamo za odpremo.

Za naročnika TOZD Prodaja smo izdelali in predali v skladiščenje 10 črpalk tipa 5CN5. Dve črpalke tipa 6CNT3 za Tomos Koper pa smo predali odpremi. Montaža črpalk je prevzela v izdelavo Kaplanov gonilnik za Sokolovico, gonilnik se trenutno nahaja še v fazi poizkusne montaže pred funkcijskim preizkusom. Predvidoma bo gotov in pripravljen za odpremo v začetku oktobra 1979.

Žerjavi

Za naročnika iz ZSSR se je pričela poizkusna montaža dvigala EMD 160Mpx33,5 m. Pospeše-

no izdelujemo tudi manjše zvarjenje, kar pa trenutno ne vpliva na potek montaže.

Predvidoma bo dvigalo pripravljeno za odpremo v oktobru 1979. Za istega naročnika se je pričela poizkusna montaža dvigala EPD 400Mpx43 m; tudi za to naročilo vsi manjši zvarjenci še niso gotovi.

Za nemoten potek poizkusne montaže bo nujno potrebna še pripadajoča elektrooprema, vendar je še nismo dobili iz uvoza.

Predvidoma bo dvigalo gotovo in pripravljeno za odpremo v decembru letos.

Za Luko Koper smo odpremi predali 20 in 30-feetni speader. V fazi montaže pa se nahaja še 35 in 40-feetni univerzalni speader (1 feet = 0,765 kub. metra). Predvidoma bosta univerzalna speaderja pripravljena za odpremo v drugi polovici septembra 1979.

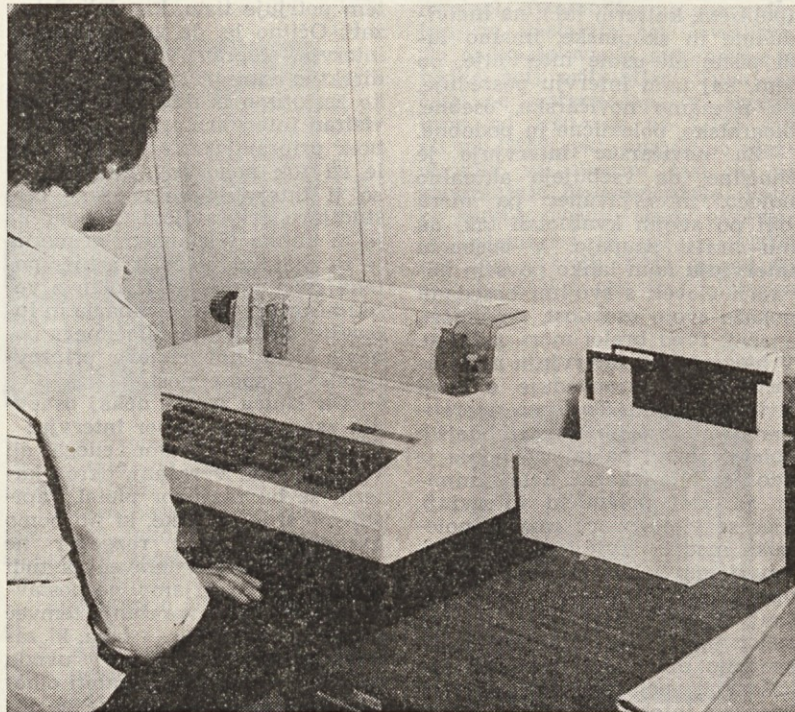
Novi stroji in boljša tehnologija

Bistvo delovanja numerično krmiljenih strojev je, da se obdelava odvija po vnaprej izdelanem programu, ki je običajno na krmilnem traku (izljuden papirni trak), na disketi ali na magnetofonskem traku. Na nosilcu programa — za NC stroje, ki jih imamo v Litostroju, je to krmilni trak — morajo biti predvidena vsa gibanja suporta, ki so potrebna pri obdelavi, vse funkcije stroja, kot tudi pogoji gibanja. Prenos vseh informacij z delavniške risbe, kataloga orodja itd. do izdelave krmilnega traku v jezik, ki ga razume NC sistem, je zajet v pojmu programiranje.

Celoten potek obdelave je opisan v posameznih stavkih. Vsak stavek predstavlja en obdelovalni korak oziroma eno določeno funkcijo. Vse te korake oziroma funkcije morajo programerji natančno vnaprej predvideti — programirati. Programiranje je lahko ročno, polstrojno ali pa strojno.

Ročno programiranje je zamudno zlasti za struženje, zato je uporabno predvsem tam, kjer so večje serije obdelovancev in enostavnejših geometrijskih oblik.

Strojno programiranje znatno olajša delo programerjem, znatno skrajša čas izdelave programa, kar velja zlasti za kompleksne obdelovance (to so obdelovanci, kjer nastopajo zahtevne obdelave npr. rezanje navoja, struženje radijev, stožcev itd.), vendar je za tovrstno programiranje potreben elektronski računalnik.

INDEX — programersko mesto, na katerem naši programerji izdelujejo programe (Foto J. Jereb)

Reduktorji

Za naročnika iz ZSSR v montaži dokončujemo pet zobniških prenosnikov tipa A-2100, ki bodo predvidoma gotovi in pripravljeni za odpremo v letošnjem septembru, takrat bomo za istega naročnika odpremili tudi pet zobniških prenosnikov AB-560, katere trenutno preizkusno montiramo.

V septembru bomo za odpremo pripravljali še šest reduktorjev tipa AC-2280, za ostalih 14 reduktorjev pa so posamezni deli še v fazi mehanskih operacij pred poizkusno montažo.

Dieselski motorji

Montažo motorja tipa 723 LH za črpalno postajo Dvor smo morali prekiniti zaradi nekaterih elementov, ki niso funkcionalno ustrezali, zato smo naročili nove elemente, ki pa še niso prišli iz uvoza.

Za naročeni motor tipa DM 620MTBH-30 za Rade Končar tudi ni možno dokončati montaže, ker nam naročnik še vedno ni dobavil obljubljenega generatorja. Obvestili so nas, da bo manjkajoči generator dobavljen do 15. septembra.

Glede na obljubljeno dobavo bo motor predvidoma pripravljen za odpremo v letošnjem oktobru. Zaradi pomanjkanja dela montaža dieselskih motorjev še naprej nudi montažne usluge za druge tozde.

TOZD MONTAŽA je imela v mesecu avgustu po gospodarskem načrtu predvideno količinsko realizacijo 410 ton; uspelo nam je doseči 329,6 tone oziroma 80,3 odstotka.

S. Bruno

TOZD PPO

Po gospodarskem načrtu, ki predvideva 100 ton realizacije, smo v avgustu dosegli 100 ton oziroma 100 %, blagovne proizvodnje pa smo odpravili 128 ton oziroma 128 %.

Kumulativna proizvodna realizacija za osem mesecev gospodarskega leta 1979 znaša 1026 ton, oziroma 88 %, planirana blagovna proizvodnja za isto obdobje pa 1070 ton oziroma 91 %.

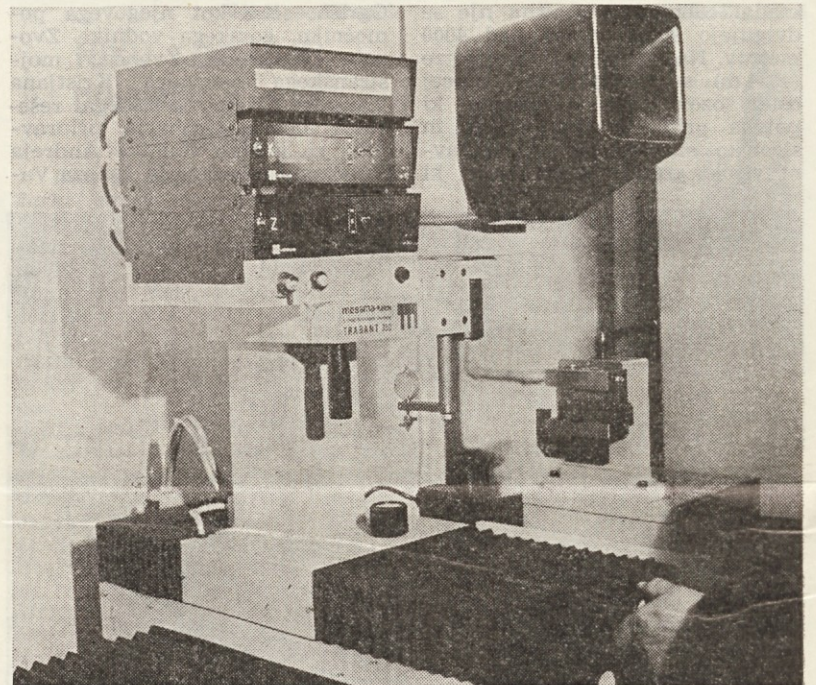
V montaži imamo težave z realizacijo programa za Sovjetsko zvezo. Nepredvidoma zaostaja montaža hidravličnih HKOC-1-250-5000 (P. 93.095) in sicer zaradi

izmeta modelov v mehanski obdelavi, neizvršene mehanske obdelave in zastoja pri preostali dobavi orodij, miz in pehal iz STT Trbovlje.

Za hidravlične krivilnike HKOC-1-315-6000 (P. 93.096) smo v začetku septembra končno dobili iz TOZD PZO zvarjenje — rezervoarje, katere moramo še mehansko obdelati. V zaostanku je tudi montaža dveh hidravličnih krivilnikov HKO-1-1000 (P. 93.092) zaradi težav pri kromiranju batnic za cilinder.

V septembru bomo predvidoma zmontirali, funkcionalno preizkusili in odpravili našim naročnikom 13 preoblikovalnih strojev: B. K. STRUGI — hidravlični vlečni stroj HVO-2-160 (P. 62.262), Elektrovini Maribor — hidravlični vlečni stroj HVO-2-250 (P. 62.223), JUGODENTU Novi Sad — hidravlični vlečni stroj HVC-2-25 (P. 62.275), TUPU Dubrovnik — hidravlični preoblikovalni stroj HPC-1-40/1000... (P. 62.268), Elektrovini Maribor — tri hidravlične preoblikovalne vrtnalne stroje HPC-1-40/1000... (P. 62.223), Stankoimportu Moskva — štiri preoblikovalne stroje PMPK-3-5/630 (P. 93.114), vse v skupni teži 102 toni.

L. Gorjanc

TRABANT 350 — naprava za prednastavljanje orodij za obdelavo na stružnicah (Foto J. Jereb)

Ilo orodja, pomike suportov, glavne in pomožne čase pa določa računalnik.

Programski jezik INDEX H 100 je uporaben za vse vrste numerično krmiljenih stružnic, seveda pa mora vsaka različna stružnica imeti svoj prilagodni program (postprocessor).

Programski jezik INDEX H 100 je za naše sedanje delovne pogoje primeren predvsem zato, ker ne rabi večje računalniške enote; pri izdelavi programa računalnik ne rabi tehnoloških podatkov, kot na primer pri programskem jeziku EXAPT II in nekaterih drugih. To pa ni tako velika pomanjkljivost, saj vemo, da pri nas še nimamo tako izpolnjene banke tehnoloških podatkov za vse materiale, ki jih pri naših izdelkih uporabljamo, da bi jih lahko uporabljali v ta namen in bi bili ti podatki zanesljivi; saj vsi vemo, da se mehanske in tehnološke lastnosti materialov z isto oznako medsebojno močno razlikujejo.

Pri nakupovanju numerično krmiljenih strojev smo že od vsega začetka mislili tudi na programiranje, zato smo skupaj z NC stroji kupili tudi INDEX programsko mesto.

INDEX programsko mesto tvori običajen računalnik 16 K in 2 x 128 K zunanje zmogljivosti pomnilnika.

Za izdelavo programa v programskem jeziku INDEX H 100 mora programer podatke, ki so v ročno izdelanem programu, po tasteri vstaviti v računalnik, ki te podatke ustrezno predela, napravi izpis in končno izdela luknjasti trak — krmilni trak v EIA ali ISO kosi.

Podatke, ki so na krmilnem traku, nato odčita CNC krmilna naprava za krmiljenje stroja, jih shrani v svoj pomnilnik in nato daje ukaze stroju, ki opravi vsa gibanja in funkcije v natančno s programom določenem zaporedju.

NAPRAVA ZA PREDNASTAVLJANJE ORODIJ

Numerično krmiljeni stroji so na splošno dragi, zaradi tega je zelo pomembno, da so časi zastojev — pomožni časi čim krajši. K temu znatno pripomore prednastavljanje orodij. Tudi v naši tovarni že sedaj uporabljamo postopek prednastavljanja rezilnih orodij za vse numerično krmiljene stroje.

Prednastavljanje orodij za numerično krmiljenje strojev je predpogoj za uspešno delo teh visokoproduktivnih strojev. S pravilno izbiro naprave za prednastavljanje orodja se pomožni časi zelo skrajšajo. Univerzalna naprava za prednastavljanje rezilnega orodja TRABANT 350, ki je vgrajena v obdelovalnici, služi zdaj za prednastavljanje stružnih nožev za obe numerično krmiljeni stružnici, ki sta že v obratovanju. Merilno območje naprave je v obliki obeh X in Z po 350 mm. Ravnanje z napravo je zelo enostavno, premiki so ročni. Pri konstrukciji so posvečali veliko pozornost natančnosti in togosti naprave, kar so uspeli z uporabo močnih ploščatih vodil, ki so primerno zaščiteni.

I. Gantar